

*Załącznik do Zarządzenia Nr 50/2022
Wójta Gminy Wolanów z dnia 26 maja 2022 r.*

RAPORT O STANIE GMINY WOLANÓW za 2021 r.

Urząd Gminy Wolanów
Wolanów, 26 maja 2022 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
I. Informacje ogólne o Gminie	5
1.1. Demografia	5
1.2. Charakterystyka Gminy na tle grupy porównawczej	6
II. Gospodarka finansowa Gminy	11
2.1. Dochody Gminy	11
2.2. Wydatki Gminy	15
2.3. Najważniejsze inwestycje w 2021 r.	17
2.4. Wieloletnia prognoza finansowa	21
2.5. Pozyskane środki zewnętrzne.....	23
2.5. Realizacja funduszu sołeckiego.....	24
III. Mienie komunalne.....	28
IV. Informacja o realizacji polityk, programów i strategii.....	30
4.1. Strategia rozwoju Gminy Wolanów	30
4.2. Ład przestrzenny	32
4.3. Gminny program rewitalizacji.....	34
4.5. Infrastruktura komunalna	36
4.5.1. Infrastruktura drogowa i transport publiczny	36
4.5.2. Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna i gospodarka wodno-ściekowa.....	41
4.5.3. Infrastruktura energetyczna	49
4.6. Ochrona środowiska	50
4.6.1. Gospodarka odpadami	50
4.6.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	53
4.6.3. Program usuwania azbestu	54
4.6.4. Program opieki nad zwierzętami	56
4.6.5. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko	56
V. Polityka społeczna	58
5.1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	58
5.2. Gminny program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.....	61
5.3. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	63
5.4. Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi	67

VI. Stan realizacji zadań oświatowych	71
VII. Realizacja uchwał Rady Gminy.....	77
VIII. Ważniejsze wydarzenia kulturalne w 2021 r.....	79
IX. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi.....	82
Podsumowanie	87
Spis tabel	96

Wprowadzenie

Artykuł 28aa. – Raport o stanie gminy – znowelizowanej w 2018 r. ustawy o samorządzie gminnym nakłada na Wójta obowiązek przedstawienia Radzie Gminy, do dnia 31 maja raportu o stanie gminy. Ustawa ogólnie określa, że raport obejmuje podsumowanie działalności Wójta w roku poprzednim, w tym wypadku w 2021 roku, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i funduszu sołectkiego. Raport jest prezentowany Radzie Gminy na sesji absolutoryjnej, ale ma charakter publiczny, w debacie mają prawo brać udział również Mieszkańcy. Raport adresowany jest nie tylko do Radnych, ale także do Mieszkańców mniej zorientowanych w działalności gminy, dlatego ważne jest aby był jak najbardziej zrozumiały.

Rok 2021 był kolejnym rokiem głęboko naznaczonym epidemią covid19, który pochłonął wiele istnień ludzkich, spowodował problemy w wielu branżach, zachwiał funkcjonowaniem życia społecznego i gospodarczego. Zajrzało nam wszystkim w oczy widmo kryzysu, które na szczęście nie ziściło się dzięki skutecznej polityce rządu RP oraz współdziałaniu i dyscyplinie polskiego społeczeństwa. Ale niestety dziś, gdy wydaje się, że uporał się z pandemią mamy wojnę na Ukrainie. I o ile udało nam się stosunkowo dobrze przetrwać pandemię, to znów czas mamy bardzo niepewny i spodziewamy się kryzysu, nie wiemy tylko jak głębokiego. Sytuacja ta przekłada się oczywiście na funkcjonowanie Gminy Wolanów. W 2020 r. szykowaliśmy obiekty publiczne na szpitale polowe i izolatoria, a dwa lata później na schronienie dla Uchodźców wojennych z Ukrainy. W trudnym czasie przyszło nam zarządzać sprawami wspólnoty lokalnej.

W 2021 r. odnotowaliśmy ujemny przyrost naturalny – zmarło 102 Mieszkańców Gminy Wolanów, a urodziło się 98. Liczba zgonów potwierdza, że był to kolejny rok pandemii, nie porównywalny do lat 2017-2019. Ten trudny czas wciąż trwa i wpływa na nasze życie i tym samym funkcjonowanie Gminy Wolanów. Od początku 2022 r. na 5 maja br. liczba urodzeń wyniosła 30 osób, a liczba zgonów 35 osób. Dane te jednak napawają optymizmem, gdyż na ten moment 2021 r. liczba urodzeń wyniosła 29 osób, a liczba zgonów 47.

Na kolejnych stronach przedstawiam podsumowanie działalności Gminy Wolanów w 2021 r. w wybranych obszarach.

I. Informacje ogólne o Gminie

1.1. Demografia

Obszar gminy to 82,9 km² zamieszkałych na koniec 2021 r. przez 8874 osoby. Szczegółowe dane demograficzne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Gmina Wolanów – dane demograficzne

Wskaźniki demograficzne	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność	8843	8853	8899	8886	8874
- w tym kobiety	4442	4436	4449	4446	4449
Urodzenia żywe	113	91	114	95	98
Zgony	61	55	67	100	102
Przyrost naturalny	52	36	47	-5	-4
Małżeństwa	65	51	56	41	77
Rozwody	17	15	9	18	18
Ludność w wieku - przedprodukcyjnym	2151	2128	2084	1966	1981
- produkcyjnym	5510	5475	5511	5593	5546
- poprodukcyjnym	1182	1250	1304	1327	1347

Źródło: opracowanie własne.

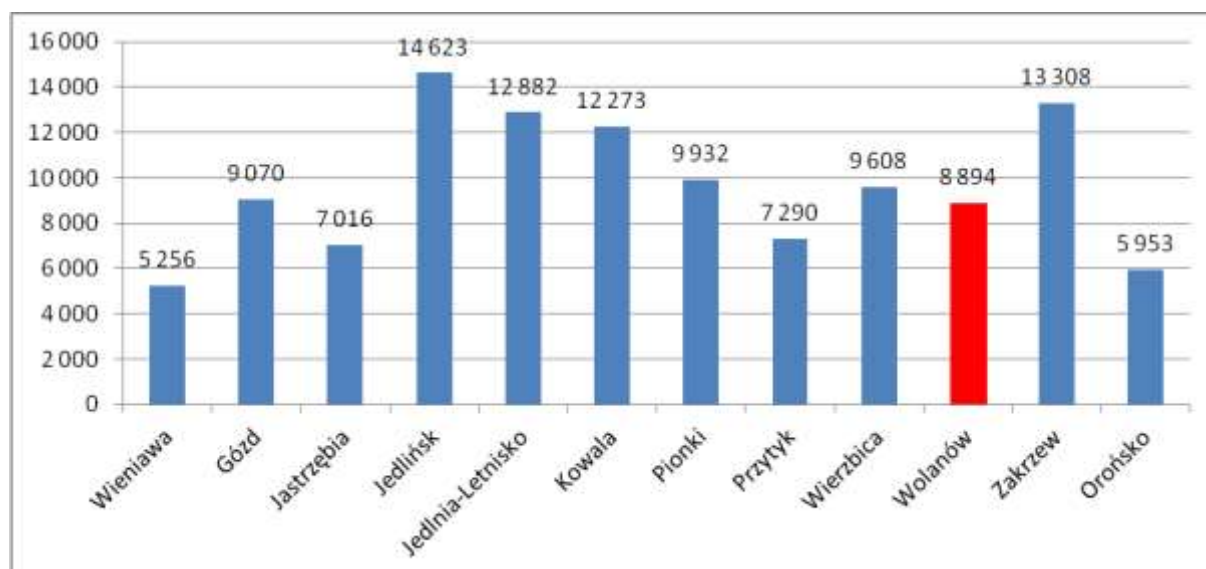
Po tym roku naznaczonym śmiercią wielu Mieszkańców Gminy Wolanów liczba Mieszkańców Gminy na koniec 2021 r. spadła w stosunku do 2020 r. o 12 osób, a w stosunku do 2019 r. o 25 osób. Nadal utrzymywała się wysoka liczba zgonów, wyższa o 2 w stosunku do 2020 r., a o 35 w stosunku do 2019 r. Ostatecznie kolejny raz liczba zgonów przekroczyła liczbę urodzeń. Wśród pozytywnych tendencji demograficznych widać wyraźny wzrost liczby zawieranych małżeństw i brak wzrostu liczby rozwodów. Postępuje również proces starzenia społeczeństwa i związana z tym zmiana struktury ludności według grup ekonomicznych – dalszy wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym – w porównaniu do 2017 r. o 165 osób. Pozytywną tendencją jest wzrost najmłodszej grupy wiekowej w stosunku do 2020 r. o 15 osób. Miejmy nadzieję, że uporanie się z pandemią, zredukuje liczbę zgonów do poziomu sprzed pandemii.

1.2. Charakterystyka Gminy na tle grupy porównawczej

Na wykresach poniżej przedstawiono dane charakteryzujące gminę Wolanów na tle innych gmin powiatu i województwa w 2020 r. Niestety dane w ujęciu porównawczym dostępne są w statystykach dopiero w drugiej połowie roku, toteż do porównań wykorzystano dane z 2019 r.

Podstawowym potencjałem gminy są jej mieszkańcy. Liczba mieszkańców w znacznym stopniu wpływa na wielkość dochodów gminy, toteż jako pierwszą płaszczyznę prezentacji potencjału gminy pokazano liczbę ludności.

Wykres 1. Ludność – 2020 r.

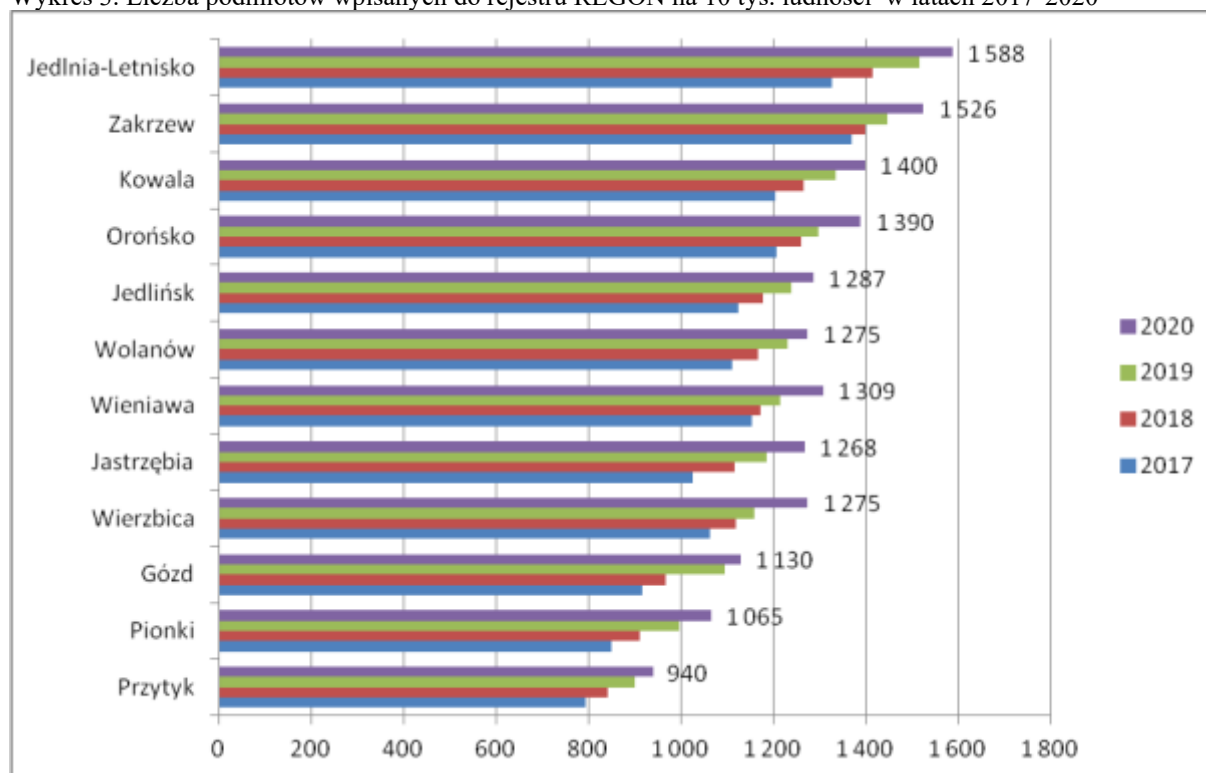

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak widać największą gminą wiejską spośród porównywanych jest Jedlińsk, którego liczba ludności w 2020 wzrosła w stosunku do 2019 r. o 75 osób i wynosiła ponad 14,6 tys. Cały czas dynamicznie wzrasta liczba ludności gminy Zakrzew (o 86 osób w stos. do roku 2019), Jedlnia Letnisko (o 44 osoby), Kowala (o 26 osób). Wzrosty te są znacznie niższe niż w ubiegłych latach. W grupie gmin o liczbie ludności poniżej 10 tys. osób najwięcej osób przybyło w gminie Gózd 92 osoby. W gminie Wolanów ubyło 12 osób w stosunku do danych z 2019 r., w gminie Wierzbica o 64 osoby, w gminie Pionki ubyło 47 osób, w gminie Wieniawa ubyło 20 osób, w gminie Przytyk ubyło 18 osób, w gminie Orońsko ubyło 16 osób. W gminie Jastrzębia przybyło 20 osób. Pod względem liczby ludności gmina Wolanów lokowała się w badanej grupie niezmiennie na 8 pozycji.

Potencjał ekonomiczny, przedsiębiorczość mieszkańców pokazuje wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców. Jak widać na wykresie 3 w każdej z porównywanych gmin w 2020 r. nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności. Świadczy to o rozwoju gospodarczym analizowanych gmin i dobrej koniunkturze gospodarczej. Najwięcej nowych podmiotów przybyło w porównaniu do roku 2019 w gminie Wierzbica, bo aż 115, w gminie Wieniawa 94, w gminie Orońsko 93, w gminie Jastrzębia 82, w gminie Zakrzew 79, w gminie Jedlnia-Letnisko 73, a w gminie Wolanów 44, jest to jeden z mniejszych przyrostów. Do liderów pod względem przedsiębiorczości należą niezmiennie gminy Jedlnia-Letnisko i Zakrzew. Gmina Wolanów plasuje się na 7 pozycji pod tym względem wśród badanych 12 gmin.

Wykres 3. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2017-2020

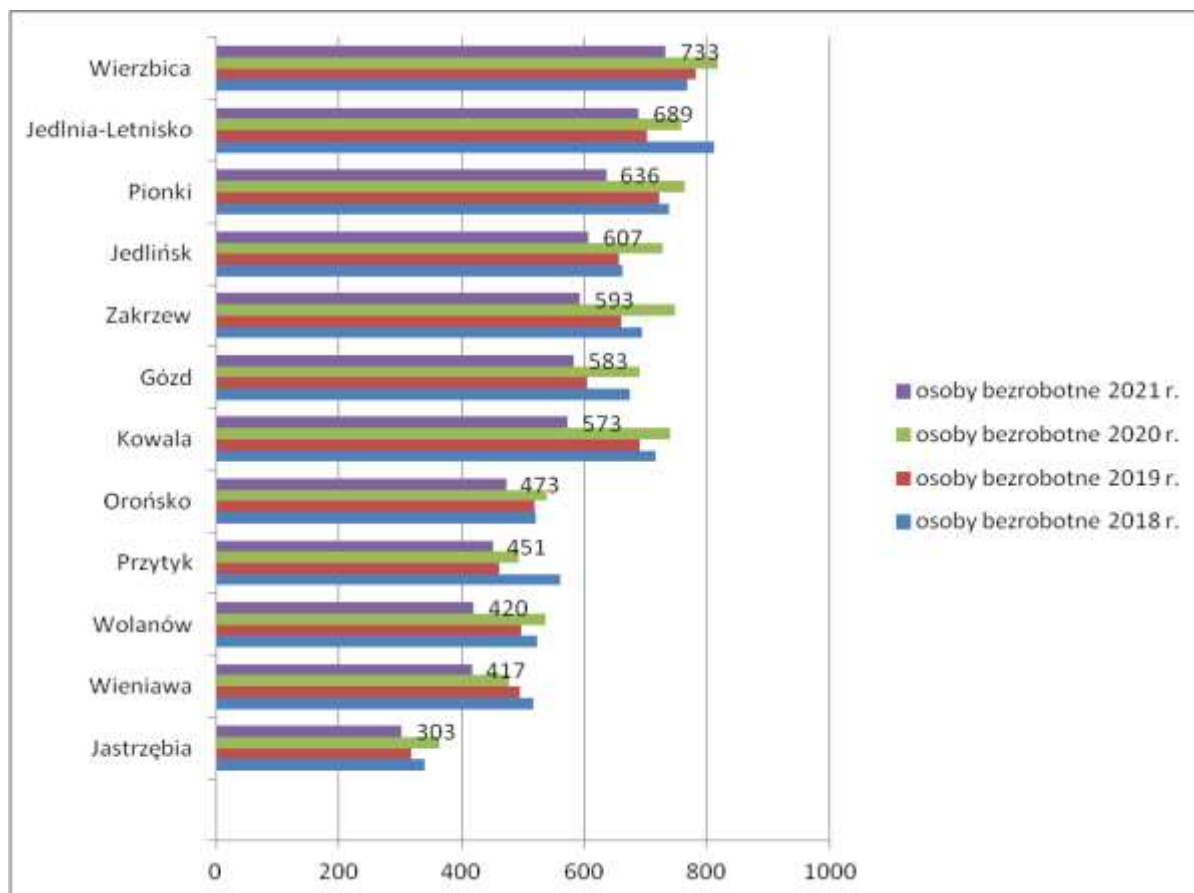

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

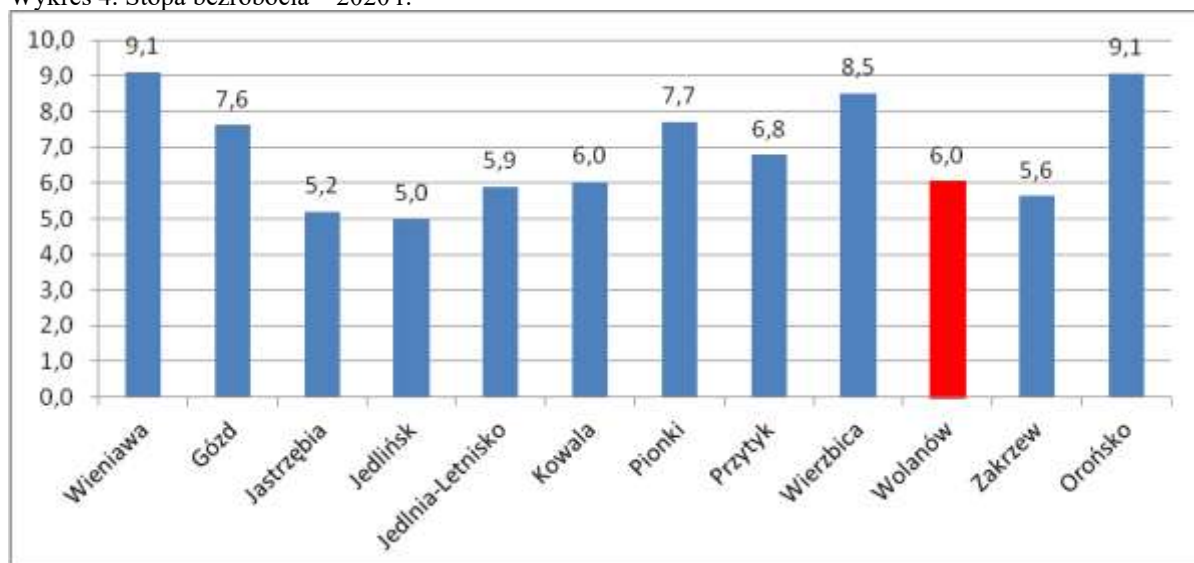
Wzrost przedsiębiorczości przekłada się na niską stopę bezrobocia mieszkańców poszczególnych gmin w 2020 r. W każdej z porównywanych gmin bezrobocie było niższe niż 10%, ale jednocześnie wyższe niż w 2019 r. Gmina Wolanów należała do tej grupy gmin, w której bezrobocie było stosunkowo niskie. Na szczęście w 2021 r. we wszystkich porównywanych gminach liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się. Najwięcej spadła liczba

bezrobotnych w Kowali i w Zakrzewie, bo o ponad 150 osób. W gminie Wolanów liczba bezrobotnych zmniejszyła się w stosunku do 2020 r. o 118 osób.

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych w porównywanych gminach w latach 2018 – 2021 r.

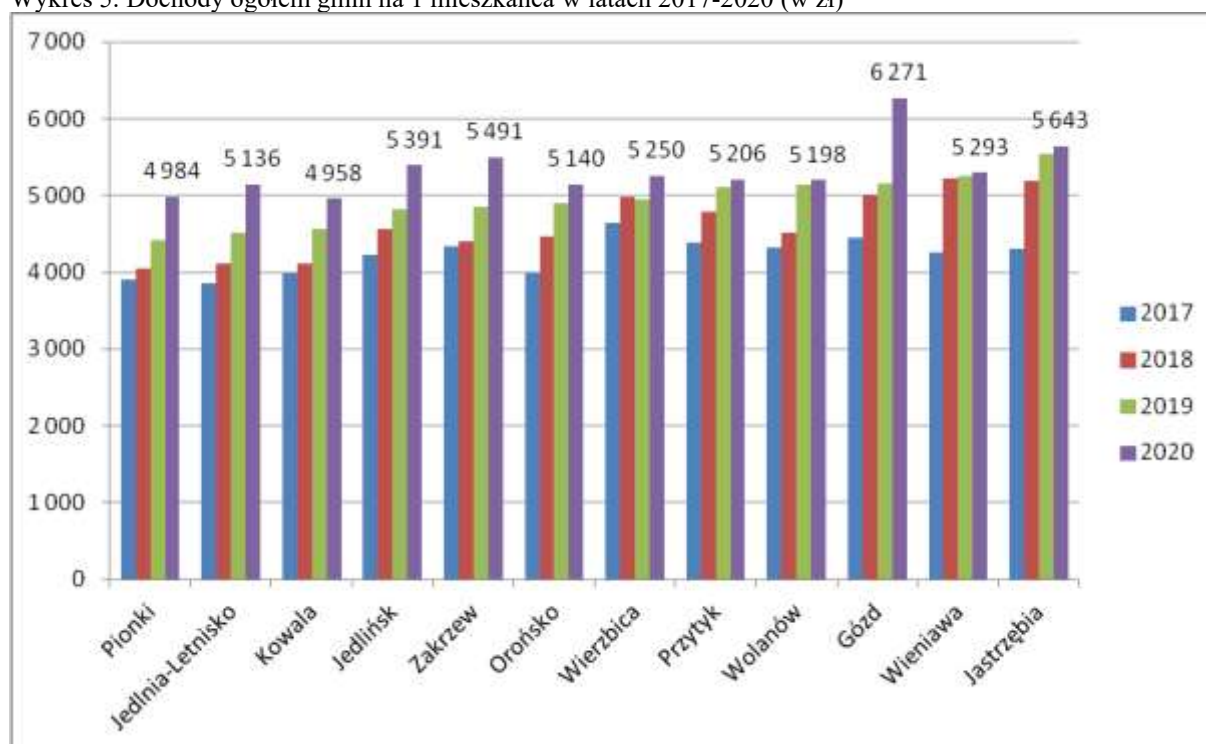
Wykres 4. Stopa bezrobocia – 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wszystkie powyżej przedstawione wskaźniki wpływają na dochody gminy. Na wykresie 5 przedstawiono dochody gminy przypadające na 1 mieszkańca w latach 2017-2020. Jak widać we wszystkich gminach dochody na 1 mieszkańca wzrosły, w niektórych wzrost ten by znaczny, szczególnie w gminie Gózd, gdzie przekroczył 1 tys. zł (tj. wzrosły o 14% w porównaniu do roku 2019). Gmina Wolanów należała podobnie jak w roku 2019 do gmin, w których dochody na 1 mieszkańca przekroczyły 5 000 zł, w stosunku do 2019 r. wzrosły o 60 zł na 1 mieszkańca. Ale trzeba zaznaczyć, że w 2019 r. gmina Wolanów odnotowała najwyższy wzrost dochodów w badanej grupie gmin.

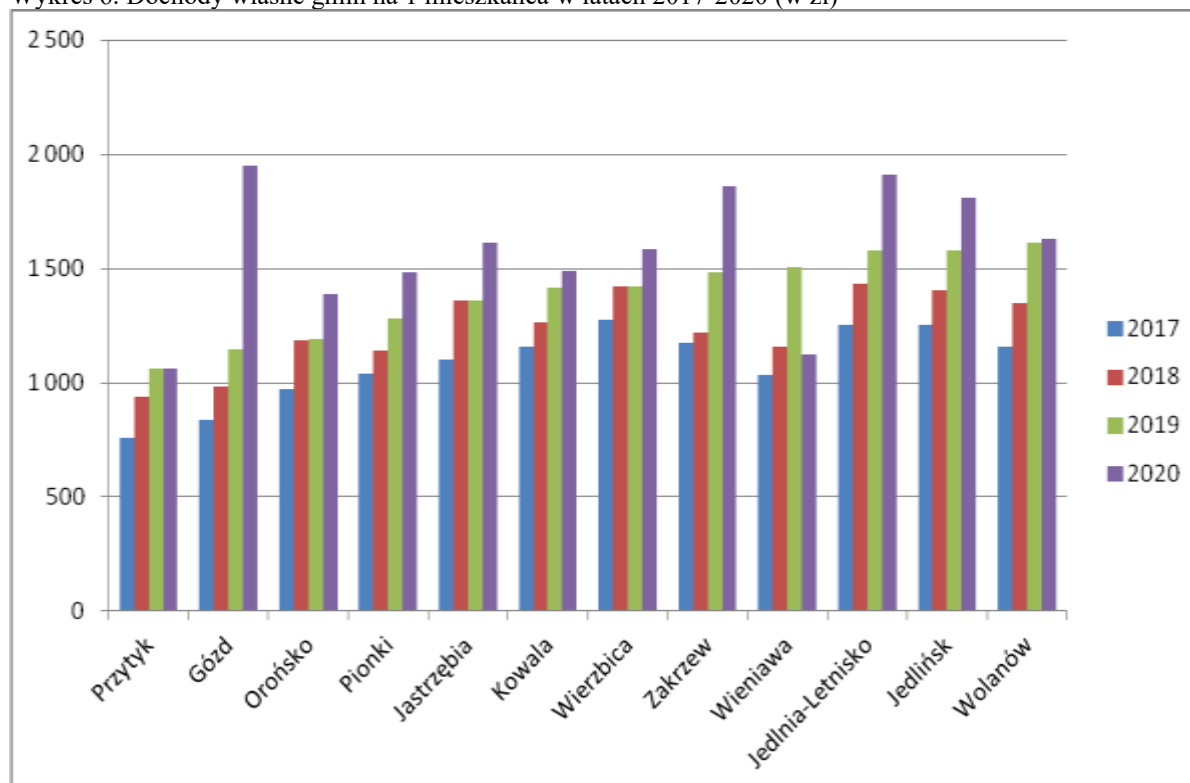
Wykres 5. Dochody ogółem gmin na 1 mieszkańca w latach 2017-2020 (w zł)

Źródło: opracowanie własne.

Bardziej precyzyjny obraz potencjału dochodowego gmin pokazują dochody własne, w których nie ma już dotacji celowych przekazywanych na zadania bieżące zlecone gminie, w przypadku których gmina jest jedynie dystrybutorem środków w terenie, takie jak np. świadczenia wychowawcze 500 plus czy świadczenia rodzinne.

Wykres 6. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w latach 2017-2020 (w zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na wykresie 6 widać wyraźny wzrost dochodów własnych w większości gmin poza Wieniawą. Wiąże się to z rozwojem bazy podatkowej związanym z ożywieniem gospodarczym przejawiającym się wzrostem liczby podmiotów gospodarczych oraz niewielkim bezrobociem. Największy wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca nastąpił w 2020 r. w porównaniu do 2019 r. w gminach: Gózd (o 70%), Zakrzew (o 25%), Jedlnia-Letnisko (o 21%). Na powyższe wpłynęły niewątpliwie pozyskane dotacje na inwestycje. W gminie Wolanów dochody własne na mieszkańca wzrosły o 14 zł.

II. Gospodarka finansowa Gminy

2.1. Dochody Gminy

Budżet Gminy Wolanów na 2021 r. został przyjęty Uchwałą Nr XXIX/196/2021 Rady Gminy z dnia 30 grudnia 2020 roku.

Dochody budżetu gminy na 2021 rok uchwalone zostały w kwocie **46.757.375 zł**. W toku realizacji budżetu zwiększone zostały o kwotę **12.325.760 zł**. Faktycznie zrealizowano dochody budżetu w wysokości **60.117.661,14 zł**, co stanowi 128,57 % planu rocznego z tego (tabela 2):

– dochody **bieżące** wyniosły **48.985.809,38 zł**

– dochody **majątkowe** **11.131.851,76 zł**

Tabela 2. Dochody Gminy Wolanów za 2021 r.

Treść	Plan	Wykonanie	Wykonanie / plan	Udział procentowy poszczególnych dochodów w dochodach ogółem %	Wykonanie zmiana w stos. do wykonania z 2020 r.
DOCHODY OGÓŁEM (A+B)	59 083 135,00	60 117 661,14	101,75%	100,00%	+13 808 881,32
A. Dochody BIEŻĄCE (A.I.+A.II.+A.III.)	47 908 241,81	48 985 809,38	102,25%	81,48%	+3 822 805,74
A.I. Dochody WŁASNE (A.I.1.+A.I.2.+A.I.3.) z tego:	15 211 708,78	16 338 396,97	107,41%	27,18%	+2 197 703,45
A.I.1. Dochody z podatków i opłat	13 571 186,00	14 527 826,76	107,05%	24,17%	+1 667 318,07
§ 001 - Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	7 333 018,00	7 937 497,00	108,24%	13,20%	+785 011,00
§ 002 - Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	250 000,00	327 497,77	131,00%	0,54%	+173 677,55
§ 027 - Wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	16 136,00	16 136,00	100,00%	0,03%	-
§ 031 - Wpływy z podatku od nieruchomości	3 011 456,00	3 167 194,72	105,17%	5,27%	+223 396,41
§ 032 - Wpływy z podatku rolnego	553 500,00	564 088,59	101,91%	0,94%	+2 056,21
§ 033 - Wpływy z podatku leśnego	31 500,00	31 471,35	99,91%	0,05%	+579,31
§ 034 - Wpływy z podatku od środków transportowych	253 889,00	265 933,36	104,74%	0,44%	-7 145,54
§ 035 - Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej	1 500,00	2 026,05	135,07%	0,00%	+715,05
§ 036 - Wpływy z podatku od spadków i darowizn	13 000,00	34 017,63	261,67%	0,06%	+12 369,63
§ 041 - Wpływy z opłaty skarbowej	40 000,00	40 300,00	100,75%	0,07%	+6 659,00
§ 046 - Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0,00	29,80	-	-	-
§ 048 - Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	163 135,00	163 094,66	99,98%	0,27%	+12 727,03
§ 049 - Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	1 330 177,00	1 284 569,88	96,57%	2,14%	+236 691,14
§ 050 - Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	260 915,00	364 657,37	139,76%	0,61%	+89 216,62
§ 055 - Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	1 110,00	1 161,64	104,65%	0,00%	0,00
§ 061 - Wpływy z opłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydawanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, certyfikatów i ich duplikatów	0,00	78,00	-	-	-
§ 064 - Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów	6 850,00	8 571,89	125,14%	0,01%	+807,81

upomnień					
§ 066 - Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	47 000,00	66 460,00	141,40%	0,11%	+20 261
§ 067 - Wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego	250 000,00	247 563,00	99,03%	0,41%	+95 590,00
§ 069 - Wpływy z różnych opłat	8 000,00	5 478,05	68,48%	0,01%	+1 123,95
A.I.2.Dochody z majątku (§074, §075 i §081), w tym: § 075 - Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	101 077,00	120 652,56	119,37%	0,20%	+27 845,22
A.I.3.Pozostałe dochody własne, w tym:	1 539 445,78	1 689 917,65	109,77%	2,81%	+502 540,16
§ 089, § 090, § 091 i § 092 - Wpływy z odsetek	31 484,00	33 901,56	107,68%	0,06%	-18 217,61
§ 236 - Dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	20 000,00	33 200,66	166,00%	0,06%	-
§ 268 - Rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych	280,00	280,00	100,00%	0,00%	-
A.I.3.1. Dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące, w tym:	437 510,78	429 653,68	98,20%	0,71%	-
§ 218 - Środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19	280 600,00	280 599,58	100,00%	0,47%	-
§ 244 - Dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych	100 000,00	100 000,00	100,00%	0,17%	-
§ 246 - Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	38 999,78	38 917,27	99,79%	0,06%	-
§ 269 - Środki z Funduszu Pracy otrzymane na realizację zadań wynikających z odrębnych ustaw	2 000,00	2 000,00	100,00%	0,00%	-
§ 270 - Środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin, powiatów (związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł	8 161,00	386,83	4,74%	0,00%	-
§ 271 - Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	7 750,00	7 750,00	100,00%	0,01%	-
A.II. Dotacje celowe z budżetu państwa	17 318 508,03	17 269 387,41	99,72%	28,73%	-199 886,71
A.II.1. § 201 - na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie i § 206 - na zadania bieżące z zakresu adm.rządowej zlecone gminom, związane z realizacją świadczenia wychowawcz. stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	16 300 494,20	16 271 871,34	99,82%	27,07%	-173 328,69
A.II.2. § 202 - na zadania bieżące realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	43 000,00	43 000,00	100,00%	0,07%	-
A.II.3. § 203 - na realizację własnych zadań bieżących gmin	975 013,83	954 516,07	97,90%	1,59%	-69 558,02
A.III. Subwencja ogólna	15 378 025,00	15 378 025,00	100,00%	25,58%	+1 824 989,00
rozd. 75801 § 292 - część oświatowa	9 818 136,00	9 818 136,00	100,00%	16,33%	+235 818,00
rozd. 75807 § 292 - część wyrównawcza	4 107 503,00	4 107 503,00	100,00%	6,83%	+277 452,00
rozd. 75802 § 275 - uzupełnienie subwencji ogólnej	1 452 386,00	1 452 386,00	100,00%	2,42%	+1 311 719,00
B.DOCHODY MAJĄTKOWE (B.I+B.II.+B.III.)	11 174 893,19	11 131 851,76	99,61%	18,52%	+9 986 075,58

B.I.Dochody WŁASNE w tym:	5 564 667,27	5 521 625,84	99,23%	9,18%	-
B.I.1. Dochody z majątku	153,00	538,63	-	-	-
§ 076 - Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności	153,00	538,63	352,05%	0,00%	-
B.I.2. Dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, z tego:	5 564 514,27	5 521 087,21	99,22%	9,18%	-
§ 610 - Dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych	4 800 000,00	4 800 000,00	100,00%	7,98%	-
§ 630 - Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	172 802,00	129 374,94	74,87%	0,22%	-
§ 635 - Środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych RFRD	591 712,27	591 712,27	100,00%	0,98%	-
B.II. Rezerwa subwencji ogólnej	5 372 562,00	5 372 562,00	100,00%	8,94%	-
rozdz. 75802 § 628 - Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	5 372 562,00	5 372 562,00	100,00%	8,94%	-
B.III. Dotacje z budżetu państwa, § 633 - na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych Program Senior+	237 663,92	237 663,92	100,00%	0,40%	-

Źródło: opracowanie własne.

W tym trudnym roku, kolejnym naznaczonym epidemią i wynikającymi z niej konsekwencjami, dochody Gminy Wolanów istotnie wzrosły zarówno w stosunku do planu, jak i do wykonania z roku 2020, a dokładnie o 13,8 mln zł i przekroczyły poziom 60 mln zł. Na ten wzrost złożył się przede wszystkim wzrost dochodów majątkowych o 9,9 mln zł oraz wzrost dochodów bieżących o 3,8 mln zł. **W 2021 r. Gmina Wolanów osiągnęła spektakularny poziom 11,1 mln zł dochodów majątkowych, na które złożyły się 4,8 mln zł pozyskane z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, 5,3 mln zł z subwencji rozwojowej na inwestycje w infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną, 200 tys. zł z Programu Senior+, 591 tys. zł z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg oraz blisko 200 tys. zł z innych źródeł, w tym np. z WFOŚiGW oraz z budżetu województwa mazowieckiego.** Wzrost dochodów bieżących wynikał przede wszystkim ze wzrostu dochodów z Pit i Cit (łącznie około 1 mln zł) oraz podatku od nieruchomości o ponad 200 tys. zł oraz ponad 0,5 mln zł z różnych programów, z których Gmina Wolanów pozyskała dofinansowania na działalność bieżącą, m.in. takich jak Laboratoria Przyszłości 280 tys. zł, Asystent Osoby Niepełnosprawnej 100 tys. zł., odnowienia cmentarza wojennego 43 tys. zł czy utylizacja wyrobów z azbestu. Te bardzo optymistyczne wzrosty podatków

dochodowych niestety nie mogą cieszyć w tym roku, ponieważ reforma podatku dochodowego, w tym m.in. zwiększenie kwoty wolnej od podatku, spowodowało zmniejszenie planowanych na 2022 r. wpływów z Pit do poziomu 6,7 mln zł tj. o 1,2 mln zł w stosunku do wykonania za 2021 r., a w przypadku Cit do kwoty 186 277 zł tj. o 144 220,77 zł czyli prawie o połowę. A przed nami kolejna reforma tego podatku od 1 lipca 2022 r. I to budzi niepokój, ponieważ strata dochodów bieżących wobec dynamicznie rosnących w dobie inflacji wydatków bieżących, dokładając do tego wzrost płacy minimalnej i podwyżki dla nauczycieli, zagraża płynności finansowej nie tylko Gminy Wolanów.

Niewątpliwym jest jednak, że mimo pandemii rok 2021 zakończył się rewelacyjnymi wynikami budżetu po stronie dochodów Gminy Wolanów.

Skutki pandemii wyraźnie widać również analizując konsekwencje obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz zaległości podatkowe.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków przez Radę Gminy obliczone za 2021 r. wyniosły 1.488.277,85 zł, co stanowi 2,48 % dochodów wykonanych ogółem i 9,11 % wykonanych dochodów własnych z tego:

- w podatku od nieruchomości 1.100.659,55 zł,
- w podatku rolnym 124.342,00 zł,
- w podatku od środków transportowych 263.276,30 zł.

W analogicznym okresie roku ubiegłego skutki obniżenia górnych stawek podatków wynosiły **1.291.792,50 zł,**

Skutki udzielonych ulg i zwolnień obliczone za okres sprawozdawczy (bez ulg i zwolnień ustawowych) wyniosły 175.141,16 zł, co stanowi 0,29 % dochodów wykonanych ogółem i 1,07 % wykonanych dochodów własnych (w analogicznym okresie roku ubiegłego wynosiły 42.066,24 zł).

Skutki decyzji wydanych przez organ podatkowy (umorzenia zaległości podatkowych) za okres sprawozdawczy wyniosły 87.301,20 zł, co stanowi 0,15 % dochodów wykonanych ogółem i 0,53 % wykonanych dochodów własnych (w analogicznym okresie roku ubiegłego wynosiły 74.457,95 zł).

Zaległości z tytułu podatków i opłat w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego zmniejszyły się o kwotę 32.945,31 zł i wynoszą 189.961,39 zł, co stanowi 1,31 % uzyskanych dochodów z tytułu podatków i opłat. W analogicznym okresie roku ubiegłego zaległości były wyższe i wynosiły 222.906,70 zł.

Największe zaległości podatkowe od osób fizycznych występują w sołectwach:

- Wolanów – 46 219,21 zł. - zaległości jednego z największych dłużników stanowią kwotę 32 250,99zł. Sprawę prowadzi Syndyk masy upadłości w Warszawie. Zaległości drugiego podatnika wynoszą 8 798,00zł. w dniu 13.01.2022r. złożył podanie o umorzenie zaległości. W trzecim przypadku sprawę prowadzi Komornik Sądowy w Przysusze i Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w Radomiu zaległości to kwota 3 354,22zł. Rogowa – 24 605,55zł. - jedna osoba posiada zaległość 24 531,55zł. Zaległości należności głównej w kwocie 24 531,55zł., należne odsetki i koszty upomnień są zabezpieczone na hipotecę dłużnika. Wszystkie wystawione tytuły wykonawcze znajdują się w Pierwszym Urzędzie Skarbowym w Radomiu
- Mniszek – 9 013,32zł. - zaległości jednego dłużnika wynoszą 8647,42zł. Sprawę prowadzi Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w Radomiu na podstawie wystawionych tytułów wykonawczych.
- Sławno – 36 380,61zł. - zaległości jednej osoby wynoszą 35 865,61zł, na które wystawione są tytuły do Naczelnika Urzędu Skarbowego Warszawa-Praga oraz zabezpieczenie na hipotecę dłużnika.
- Waliny – 17434,00 – jest to kwota zaległości podatnika na które są wystawione tytuły wykonawcze do Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w Radomiu.

Na wszystkie zaległości w 2021 r. wystawiono 350 sztuk upomnień na kwotę 125 250,98zł oraz 146 tytułów wykonawczych na kwotę 65 762,00zł. Do dnia 29.04.2022 roku na zaległości wpłynęła kwota 12 083,55zł.

2.2. Wydatki Gminy

W 2021 r. na dzień 31 grudnia zrealizowano wydatki w kwocie **50.283.808,11 zł**, co stanowiło 89,59 % planu rocznego, z tego na :

- wydatki bieżące przypadała kwota **44.255.575,71** co stanowiło 95,79 % planu oraz 88% wydatków ogółem,
- wydatki majątkowe przypadała kwota **6.023.232,40** tj. 60,74% planu oraz 12% wydatków ogółem.

W tabeli 3 przedstawiono wydatki Gminy Wolanów w 2021 r. według grup rodzajowych.

Tabela 3. Wydatki Gminy Wolanów w 2021 r. według podstawowych grup wydatków

Treść	Plan	Wykonanie	Wykonanie / plan	Udział w wydatkach ogółem %	Wykonanie (zmiana w stos. do 2020 r.)
Wydatki (I+II)	56 125 204,53	50 283 808,11	89,59%	100,00%	+4 858 716,97
A I. Wydatki bieżące*	46 201 166,81	44 255 575,71	95,79%	88,01%	+2 475 026,33
A I 1. Wydatki jednostek budżetowych, w tym:	28 343 475,52	26 602 597,93	93,86%	52,90%	+2 796 431,59
1.1. Wynagrodzenia i składki od nich naliczane, w tym:	18 219 445,74	17 641 596,81	96,83%	35,08%	+1 362 538,86
§ 401, § 402, § 404, § 405 i § 407 - wynagrodzenia osobowe	14 692 443,05	14 448 884,41	98,34%	28,73%	+1 107 870,36
§ 411, § 412 i § 478 - składki	3 138 040,69	2 902 045,32	92,48%	5,77%	+222 029,58
§ 417 i § 418 - wynagrodzenia bezosobowe	228 515,00	174 059,98	76,17%	0,35%	+7 905,82
§ 471 - Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający	32 452,00	5 882,10	18,13%	0,01%	-
1.2. Wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań, w tym:	10 124 029,78	8 961 001,12	88,51%	17,82%	+1 433 892,73
§ 285 - Wpłaty gmin na rzecz izb rolniczych w wysokości 2% uzyskanych wpływów z podatku rolnego	12 500,00	11 435,82	91,49%	0,02%	+278,16
A II. Dotacje, w tym:	1 085 534,00	1 065 045,04	98,11%	2,12%	+144 897,63
§ 231, § 232 i § 233 - Dotacje dla innych JST udzielone na podstawie porozumień	69 000,00	66 410,75	96,25%	0,13%	-27,49
§ 248 - Dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury	670 000,00	670 000,00	100,00%	1,33%	-5 000,00
§ 271 - Dotacja celowa na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	30 134,00	30 134,00	100,00%	0,06%	+667
§ 281, § 282, § 283 i § 258 - Dotacje dla jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	271 400,00	253 500,29	93,40%	0,50%	+104 258,12
A III. Świadczenia na rzecz osób fizycznych (3xx)	16 712 157,29	16 541 380,19	98,98%	32,90%	-269 025,63
A IV. Wydatki na obsługę długu (§ 801, § 804, § 806, § 807, § 809, § 810, § 811, § 812 i § 813)	60 000,00	46 552,55	77,59%	0,09%	-23 428,28
B I. Wydatki inwestycyjne	9 924 037,72	6 028 232,40	60,74%	11,99%	+2 383 690,64

Źródło: opracowanie własne.

Skutki epidemii widoczne są również po stronie wydatkowej budżetu gminy Wolanów za 2021 r. Z powodu ograniczeń w życiu społeczno-gospodarczym, spowolnienia działalności wielu instytucji i przedsiębiorstw działalność bieżąca gminnych jednostek również była w pewnym stopniu ograniczoną, stąd wykonanie wydatków bieżących na poziomie 95,8% w stosunku do planu, a wykonanie wydatków majątkowych na poziomie 60% w stosunku do planu. Wiele umów zostało aneksowanych w związku z brakiem możliwości ich realizacji w wyznaczonym wcześniej terminie, wydłużono realizację wielu zadań projektowych na 2021 r. Ponadto, przesunięto realizację dwóch dużych zadań drogowych ze względu na formalności związane z dofinansowaniem z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład. Postępowania przetargowe ogłoszono w styczniu 2022 r. Pozycją wydatków bieżących, która najbardziej dynamicznie wrosła były największe w budżecie wydatki w dziale oświata i wychowanie (38,6% wydatków bieżących), które wzrosły w stosunku do wykonania za 2020r. z poziomu 15,2 mln zł do kwoty 17 mln zł tj. o 1,8 mln zł. W tym wynagrodzenia osobowe i składki wzrosły o 1 mln zł (w tym w szkołach podstawowych o 700 tys. zł, w zerówkach o 80 tys. zł, a w przedszkolach o 200 tys. zł).

Wydatki w drugim co do wielkości dziale rodzina stanowiącym 36% wydatków bieżących, wzrosły one o 183,9 tys. zł. W dziale administracja stanowiącym 8,5% wydatków spadły one o 36 tys. zł.

Mimo kolejnego roku epidemii i gwałtownie rosnących wydatków bieżących w oświacie Gmina Wolanów zrealizowała wydatki inwestycyjne na poziomie 6 mln zł, bez zaciągania przy tym ani 1 zł długu!!! Budżet zamknął się nadwyżką w kwocie 9,8 mln zł. A na realizowane i nowe inwestycje pozostało 13,4 mln zł wolnych środków, z tego na tzw. nie znaczone 4,3 mln zł (reszta to RFIL na drogi i GOK oraz 4,5 mln zł na wod-kan). Zrealizowaliśmy dochody bieżące ponad plan i udało nam się ograniczyć o 2 mln zł względem planu wydatki bieżące. W rezultacie osiągnęliśmy spektakularny poziom nadwyżki operacyjnej 4,7 mln zł. Trzeba podkreślić że na poziom tej nadwyżki miała wpływ subwencja uzupełniająca dochody gminy, która wpłynęła w kwocie 1,5 mln zł w listopadzie 2021 r.

W 2021 r. osiągnęliśmy spektakularny poziom dochodów majątkowych i to nie sprzedając jednocześnie ani kawałka mienia, dochody majątkowe wyniosły 11,1 mln zł. Złożyły się na nie dotacje z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w kwocie 4,8 mln zł otrzymane na budowę dróg Garno-Młodocin i Wola Waclawowska (2,8 mln zł) oraz 2 mln zł otrzymane na przebudowę dawnego GOK w Wolanowie. Pozostała kwota 5,3 mln zł to tzw. subwencja rozwojowa otrzymana na koniec roku na inwestycje wodociągowo-kanalizacyjne.

W ten sposób na tegoroczne inwestycje w ww. drogi mamy 100% finansowanie zewnętrzne, a na inwestycje w wod-kan zostało nam 4,5 mln zł.

2.3. Najważniejsze inwestycje w 2021 r.

W dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Wydatkowana została kwota 677.596,49 zł z przeznaczeniem na:

- **Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy** (zadanie wieloletnie) – w m. Młodocin Większy, Bieniędzice, Mniszek, Garno, Wolanów. Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2020-2023 na dzień 31.12.2021 r. wydatkowana została kwota 463.135,59 zł.
- **Budowa ujęcia wody w m. Mniszek - etap I - badania geofizyczne.** Na realizację zadania wydatkowano 5.368 zł.
- **Budowa ujęcia wody w m. Mniszek - etap II – projekt robót geologicznych.** Na realizację zadania wydatkowano 5.368,00 zł.
- **Modernizacja przepompowni ścieków na terenie Gminy Wolanów.** Na realizację

zadania wydatkowano 121.077,40 zł.

- **Opracowanie dokumentacji technicznych dotyczących przepompowni wody w m. Garno oraz m. Bieniędzice** (zadanie wieloletnie). Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2021-2022. Planowana wartość zadania wynosi 81.394,00 zł, z czego na 2021 r. przypada kwota **1.394,00 zł**. Na dzień 31.12.2021 r. wydatków nie poniesiono, ponieważ termin zakończenia zadania ustalono na koniec marca 2022 r.
- **Projektowanie kanalizacji na terenie gminy Wolanów od Radomia** (zadanie wieloletnie). Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2020-2022. Planowana wartość zadania wynosi **120.540,00 zł**, z czego na 2021 r. przypada kwota **36.162,00 zł**. W marcu 2020 r. podpisana została umowa z wykonawcą, pierwotnie termin wykonania zadania zaplanowano na grudzień 2020. Ostatecznie po podpisaniu stosownych aneksów termin wykonania zadania przesunął się na marzec 2022 r. Na dzień 31.12.2021 r. wydatkowana została kwota **29.400,00 zł**, tj. 81,30% planu.
- **Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków**. Na realizację zadania zaplanowano kwotę **53.248,00 zł**. Na dzień 31.12.2021 r. wydatkowana została kwota **53.247,50 zł**, łącznie dofinansowanie otrzymało 12 gospodarstw domowych na terenie gminy Wolanów. Więcej chętnych nie było.

W dziale 600 – Transport i łączność

Na wydatki inwestycyjne w zakresie dróg gminnych wydatkowano 2 335 822,73 zł, z czego przypada na następujące zadania:

- **Dofinansowanie zadania "Rozbudowa drogi powiatowej nr 3505W Jaszowice - Waclawów-Sławno"**. Na realizację w/w zadania wydatkowano kwotę 678.230 zł.
- **Modernizacja chodnika wzdłuż DK 12**. Na realizację w/w zadania wydatkowano kwotę 69.652,99 zł.
- **Poprawa bezpieczeństwa na drogach gminnych - progi zwalniające**. Na realizację w/w zadania zaplanowano wydatkowano 77.551,61 zł (w tym środki w ramach funduszu sołectkiego wsi Kolonia Wolanów w kwocie 15.000,00 zł, i Ślepowron 8.000,00 zł).
- **Przebudowa drogi gminnej nr 351216W relacji Sławno granica z gminą Zakrzew**. W 2021 roku poniesiono wydatki w kwocie 739.640,34 zł. Na realizację zadania uzyskano dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 591.712,27 zł.
- **Przebudowa drogi wewnętrznej w m. Mniszek**. Na realizację w/w zadania wydatkowano 595.243,19 zł, tj. 100% planu.

- **Rozbudowa drogi gminnej nr 351207W na odcinku Garno Młodocin Większy.** Jest to zadanie wieloletnie na lata 2020-2023. Na dzień 31.12.2021 r. wydatkowana została kwota **103.707 zł** pokrywająca koszty dokumentacji projektowej.
- **Rozbudowa drogi gminnej nr 351236W w miejscowości Wola Waclawowska.** Jest to zadanie wieloletnie na lata 2020-2023. W 2021 roku wydatkowano kwotę 36.260,00 zł, tj. druga część kosztów dokumentacji projektowej.
- **Zakup działek nr 875/7, 875/9, 875/10 w m. Mniszek,** z przeznaczeniem na poszerzenie pasa drogowego, na realizację zadania wydatkowano kwotę 35.537,60 zł.

W dziale 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Na finansowanie zadań wydatkowano **540.659 zł** z przeznaczeniem na:

- **Termomodernizacja budynku komunalnego w Wolanowie wraz z budową zbiornika na nieczystości sanitarne.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę 185.343,51 zł.
- **Zakup działek nr 123/2 i 123/4 w m. Sławno.** Na to zadanie wydatkowana została kwota 132.404,10 zł.
- **Zakup nieruchomości w m. Wolanów - działka nr 14.** Na to zadanie wydatkowana została kwota 222.909,20 zł.

W dziale 750 – Administracja publiczna

Wydatkowano 18.902,39 na zakup serwera dla Urzędu Gminy.

W dziale 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.

Na finansowanie zadań wydatkowano **115.822,00 zł** z przeznaczeniem na:

- **Modernizacja strażnicy OSP w m. Młodocin Większy - garaż.** Na to zadanie wydatkowano kwotę **72.064,021 zł**. Inwestycję współfinansowano ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego w kwocie 12.000 zł.
- **Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Jarosławice.** Na realizację wydatkowano kwotę **43.756,82 zł**.

W dziale 851 – Ochrona zdrowia

Na inwestycje wydatkowano kwotę **28.327 zł** na następujące zadania:

- **Zakup alkomatu dla Posterunku Policji w Wolanowie.** Na realizację w/w zadania wydatkowano 18.327 zł.

- **Dotacja dla Starostwa Powiatowego w Radomiu na budowę hospicjum.** W 2021 roku udzielono dotacji na kwotę **10.000 zł**.

W dziale 852 Pomoc społeczna

- **Modernizacja istniejącej świetlicy wiejskiej pod kątem utworzenia Klubu Seniora w m. Młodocin Większy.** Na realizację zadania wydatkowano **666.713,81 zł**. Na realizację zadania uzyskano dofinansowanie w wysokości 200 000 zł ze środków od Wojewody Mazowieckiego w ramach Programu „Senior+” Moduł I na lata 2021-2025.

W dziale 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wydatkowano kwotę **558.442,11 zł** z przeznaczeniem na następujące zadania:

- **Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku OSP w Strzałkowie.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **57.859,20 zł**, w tym 30.000 zł z dotacji pozyskanej z WFOŚiGW.
- **Modernizacja oświetlenia ulicznego w m. Kowalanka.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **60.000 zł**.
- **Doposażenie gminnych placów zabaw.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **130.655,12 zł** (w tym środki z funduszy sołeckich sołectw: Garno, Jarosławice, Kacprowice, Strzałków, Waclawów oraz Zabłocie w kwocie 83.233,00 zł oraz środki MIAS dla sołectwa Strzałków i Kacprowice w kwocie 20.000,00 zł).
- **Ogrodzenie działek gminnych w m. Chruślice i Kacprowice.** Na to zadanie wydatkowano środki w kwocie **74.643 zł** (w tym fundusz sołecki wsi Kacprowice w kwocie 8.993,00 zł).
- **Ogrodzenie terenu przy pomniku w m. Mniszek.** Na to zadanie wydatkowano środki w kwocie **15.990 zł**.
- **Utworzenie miejsca rekreacji przy boisku sportowym w Mniszku.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **25.000 zł** (w tym środki z puli funduszu sołeckiego wsi Mniszek w kwocie 20.000 zł).
- **Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego nad stawem w m. Sławno.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **88.249,89 zł** (w tym środki z funduszu sołeckiego wsi Sławno 31.000,00 zł oraz z MIAS 10.000,00 zł). Ponadto na zadanie uzyskano dofinansowanie w ramach PROW, przy czym wniosek o płatność został złożony

w listopadzie 2021 r., a faktyczny wpływ dotacji w kwocie 38.883,00 zł nastąpił 04.02.2022 r.

- **Zakup i montaż automatycznej stacji meteorologicznej wraz z urządzeniem ogródka meteorologicznego w Gminie Wolanów.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **59.970 zł**, w tym 47.375 zł stanowiły środki pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej MAZOWSZE 2020”.
- **Zakup i montaż silowni napowietrznej w m. Wymysłów.** Na realizację zadania wydatkowano środki w kwocie **21.918 zł** (w tym środki z funduszu sołectkiego wsi Wymysłów 11.918 zł oraz środki z MIAS 10.000 zł).
- **Zakup kosiarki samojezdnej (Garno).** Na realizację zadania wydatkowano środki w kwocie **11.499 zł**, w całości pochodzące w całości z funduszu sołectkiego wsi Garno.
- **Zakup kosiarki samojezdnej (Strzałków).** Na realizację zadania wydatkowano środki w kwocie **11.800 zł**, w całości pochodzące w całości z funduszu sołectkiego wsi Strzałków.

W dziale 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Na inwestycje w tym dziale wydatkowano **1.085.950,03 zł** z przeznaczeniem na:

- **Budowa budynku świetlicy w m. Kolonia Wawrzyszów.** W 2021 r. rozpoczęto realizację zadania, ale wydatkowano jedynie 2.499,78 zł.
- **Budowa budynku świetlicy w m. Rogowa** (zadanie wieloletnie). Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2021-2023. W 2021 r. rozpoczęto realizację zadania wydatkowano kwotę **97.709,31 zł** (w tym środki z puli funduszu sołectkiego wsi Rogowa w kwocie 21.092,00 zł).
- **Modernizacja budynku świetlicy w m. Waliny.** Zadanie wieloletnie, na lata 2020-2022. W 2021 r. rozpoczęto realizację zadania i wydatkowano kwotę **22.638,56 zł** (w tym środki z puli funduszu sołectkiego wsi Waliny w kwocie 21.618,00 zł).
- **Przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Wolanowie wraz z budową zbiornika na nieczystości ciekłe oraz niezbędną infrastrukturą.** Zadanie wieloletnie zaplanowane na lata 2020 – 2022, przy czym na 2021 r. wydatkowana została kwota **963.102,38 zł**.

2.4. Wieloletnia prognoza finansowa

Dług gminy na początek 2021 r. wynosił kwotę 6,5 mln zł, a na koniec roku 5,1 mln zł

i stanowił 8,5% wykonanych dochodów ogółem.

W tabeli 4 przedstawiono harmonogram spłaty tego długu na najbliższe lata. Spłatę długu zaplanowano na podstawie harmonogramów spłat zaciągniętych kredytów i pożyczek.

Tabela 4. Harmonogram spłaty długu (w zł)

Lata	Kwoty kredytów i pożyczek zaciągniętych i planowanych do zaciągnięcia (w złotych) oraz ich spłaty w latach					Razem
	2018	2019		2020		
	425 700 Pożyczka z WFOŚiGW	4 000 000 Kredyt bankowy	248 000 Pożyczka z WFOŚiGW	1 835 000 Kredyt bankowy	300 000 Pożyczka z WFOŚiGW	
2022	85 140	1 000 000	49 600	50 000	60 000	1 244 740
2023	85 140	700 000	49 600	35 000	60 000	929 740
2024		700 000	49 600	200 000	60 000	1 009 600
2025		400 000	-	550 000	60 000	1 010 000
2026		-	-	950 000		950 000

Źródło: opracowanie własne.

O zdolności Gminy do obsługi długu przesądza nadwyżka operacyjna, jest to część dochodów bieżących pozostająca po pokryciu wydatków bieżących. Nadwyżka operacyjna powinna być co najmniej na poziomie rozchodów związanych ze spłatą kredytów i pożyczek przypadających na dany rok.

W tabeli 6 przedstawiono prognozę limitu zadłużenia na kolejne lata (wzór – art.243. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych).

Tabela 5. Prognoza limitu zadłużenia Gminy Wolanów na najbliższe lata

Lata objęte zadłużeniem	Prognozowany indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia (%)	Dopuszczalny indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia wg art 243 (%)
2022	4,60	14,35
2023	4,36	12,81
2024	4,33	10,77
2025	4,30	8,50
2026	4,19	6,61

Źródło: opracowanie własne.

Jak widać mimo niewielkiego wzrostu zadłużenia, pozyskane środki zewnętrzne oraz racjonalne wydatkowanie środków budżetowych utrzymują prognozowaną zdolność gminy Wolanów do obsługi długu na bardzo dobrym poziomie, znacznie poniżej dopuszczalnego limitu obsługi zadłużenia.

2.5. Pozyskane środki zewnętrzne

W tabeli 7 przedstawiono pozyskane zewnętrzne środki krajowe i unijne.

Tabela 6. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Wolanów w 2021 r.

Lp.	Nazwa zrealizowanego zadania	Źródło dofinansowania	Kwota otrzymanego dofinansowania (w zł)
1.	Modernizacja istniejącej świetlicy wiejskiej pod kątem utworzenia Klubu Senior+” na działce nr 111 w m. Młodocin Większy	Wojewoda Mazowiecki- Ministerstwo Polityki Społecznej- Program Senior+	200 000,00
2.	Doposażenie placu zabaw na działce gminnej w sołectwie Strzałków	Samorząd Województwa Mazowieckiego - MIAS	10 000,00
3.	Zakup i montaż siłowni napowietrznej w miejscowości Wymysłów	Samorząd Województwa Mazowieckiego - MIAS	10 000,00
4.	Doposażenie placu zabaw w sołectwie Kacprowice na działce gminnej	Samorząd Województwa Mazowieckiego - MIAS	10 000,00
5.	Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego nad stawem w m. Sławno	Samorząd Województwa Mazowieckiego - PROW	Pozyskane: 10 000,00 Wykorzystane:9 999,94
6.	Rehabilitacja pocovidowa	Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych – Program Asystent Osoby Niepełnosprawnej	100 000,00
7.	Utworzenie Spółdzielni Socjalnej „Pożyteczni”	Mazowiecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	79.200,00 Realizacja w 2022 r.
8.	Termomodernizacja budynku wraz z wymianą stolarki i pokrycia dachowego w m. Wawrzyszów – część świetlicowa	Samorząd Województwa Mazowieckiego	170 606,00 Umowa podpisana w 2022 r.
9.	Cyfrowa Gmina – projekt grantowy	Budżet Państwa – Ministerstwo Cyfryzacji	266 820,00 Umowa podpisana w 2022 r.
10	Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego nad stawem w m. Sławno	Samorząd Województwa Mazowieckiego	38.883,00 Wpłynęło w lutym 2022 r.
11	Zakup ratowniczego sprzętu hydraulicznego oraz agregatu prądotwórczego dla OSP	Samorząd Województwa Mazowieckiego	7.750,00
12	Modernizacja budynku OSP w zakresie drzwi garażowych w Młodocinie Większym	Samorząd Województwa Mazowieckiego	12.000,00
13	Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku OSP w Strzałkowie	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	30.000,00
14	Przebudowa drogi gminnej nr 351216W relacji Sławno - granica z gminą Zakrzew, etap II"	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	591.712,27
15	Rozbudowa drogi gminnej nr 351207W na odcinku Garno – Młodocin Większy	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	2.300.000,00
16	Rozbudowa drogi gminnej nr 351236W w m. Wola Waclawowska	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	500.000,00
17	Rozbudowa dróg gminnych na terenie gminy Wolanów: nr 351207W na odcinku Garno – Młodocin Większy i nr 351236W w m. Wola Waclawowska	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych	Promesa wstępna: 4.774.000,00 PROMESA: 2.975.190,16 Realizacja

			w 2022-2023 r.
18	Budowa infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na terenie gminy Wolanów w miejscowościach: Mniszek, Garno, Strzałków i Ślepowron	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych	Promesa wstępna: 6.560.000,00 Realizacja w 2022-2023 r.
19	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	WFOŚiGW	29.917,27
20	Dotacja na utworzenie punktu konsultacyjnego „Czyste powietrze”	WFOŚiGW	9.000,00
21	Laboratoria przyszłości	Ministerstwo Edukacji i Nauki	270 600,00
22	Dotacja na promocję szczepień	Wojewoda Mazowiecki	9.999,58
23	Rezerwa subwencji ogólnej na inwestycje w infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną	Budżet państwa – Ministerstwo Finansów	5.372.562,00
Razem			21.363.050,12

Dane przedstawione w tabeli 7 pokazują, że 2021 rok mimo pandemii był kolejnym bardzo dobrym rokiem dla finansów Gminy Wolanów. W 2019 r. gmina pozyskała z bezzwrotnych dotacji zewnętrznych kwotę 3 685 623 zł i choć wydawało się to nie do powtórzenia to w 2020 r. gmina pozyskała kwotę 3 885 463. Natomiast w 2021 r. można bez przesady powiedzieć, że na gminę spadł deszcz zewnętrznych dotacji, z których blisko połowa wpłynęła fizycznie w 2022 r., ale faktem pozostaje, że w 2021 r. gmina Wolanów pozyskała z różnych źródeł 21,3 mln zł zewnętrznych środków. W sumie w latach 2019-2021 gmina Wolanów pozyskała łącznie 28 934 136,12 mln zł.

2.5. Realizacja funduszu sołeckiego

Sołectwa Gminy Wolanów w ramach przyznanych środków z funduszu sołeckiego na 2021 rok zrealizowały szereg działań mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców. Wysokość środków finansowych na ten rok dla wszystkich miejscowości wchodzących w skład gminy opiewała na kwotę **585 713,00 zł**, a **wykorzystano środki w wysokości 568 224,95 zł, co stanowi 97,01% planu.**

W 2021 roku wzrósł plan funduszu sołeckiego w stosunku do roku 2020 o kwotę **8.477,00 zł.**

Cztery sołectwa (tj. Kacprowice, Sławno, Strzałków, Wymysłów) skorzystało dodatkowo ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach programu „MIAS 2021”.

- 1) Sołectwo Kacprowice na zadanie „Doposażenie placu zabaw w sołectwie Kacprowice na działce gminnej” otrzymało środki z MIAS 2021 w wys. 10.000,00 zł.

- 2) Sołectwo Sławno na zadanie „Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego nad stawem w m. Sławno na działce gminy.” otrzymało środki z MIAS 2021 w wys. 10.000,00 zł.
- 3) Sołectwo Strzałków na zadanie „Doposażenie placu zabaw na działce gminnej” otrzymało środki z MIAS 2021 w wys. 10.000,00 zł.
- 4) Sołectwo Wymysłów na zadanie „Zakup i montaż siłowni napowietrznej w miejscowości Wymysłów” otrzymało środki z MIAS 2020 w wys. 10.000,00 zł.

W ramach funduszu sołeckiego zrealizowano 64 zadania. Szczegółowe dane dotyczące wykorzystania funduszu sołeckiego w 2021 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wykonanie wydatków na przedsięwzięcia realizowane w ramach Funduszu sołeckiego w 2021 r.

Nazwa sołectwa	Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Wykonanie
Bieniędzice	Czyszczenie i profilowanie rowów przy drogach gminnych na terenie wsi Bieniędzice.	12.575,00
	Remont nawierzchni dróg gruntowych gminnych na terenie wsi Bieniędzice	10.000,00
Chruślice	Remont dróg gminnych na terenie sołectwa Chruślice.	14.323,00
	Umacnianie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację festynu sołeckiego.	5.000,00
Garno	Remont bieżący dróg gminnych.	7.000,00
	Wykonanie projektu oświetlenia ulic: Świerkowej, Leśnej i Lipowej w Garnie.	346,27
	Doposażenie placu zabaw oraz boiska do piłki plażowej na działce gminnej.	10.000,00
	Zakup paliwa, oleju oraz materiałów do kosiarek będących własnością sołectwa.	809,89
	Zakup kosiarki samojezdnej (Garno) na potrzeby sołectwa.	11.499,00
	Umacnianie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację festynu sołeckiego.	5.000,00
	Rozbiórka płotu i czyszczenie terenu przy budynku świetlicy wiejskiej.	3.501,00
Franciszków	Zakup wiat przystankowych (3 szt.).	23.297,00
	Utrzymanie placu zabaw na działce gminnej.	1.000,00
Jarosławice	Doposażenie placu zabaw na działce gminnej	15.544,00
Kacprowice	Doposażenie placu zabaw w sołectwie Kacprowice na działce gminnej.	19.987,40
	Ogrodzenie na placu zabaw w sołectwie Kacprowice na działce gminnej.	8.993,00
	Utrzymanie terenu placu zabaw przy świetlicy na działce gminnej.	2.000,00
Kowala Duszocina	Remont bieżący dróg gminnych.	8.000,00
	Umacnianie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację festynu sołeckiego.	3.000,00
	Zwiększenie bezpieczeństwa, atrakcyjności i komfortu użytkownika na placu zabaw na działce gminnej.	0,00
Kowalanka	Modernizacja chodnika wzdłuż DK 12.	9 653,00
	Zakup i montaż tablic ogłoszeniowo-informacje.	2 200,00
	Dofinansowanie dowozu dzieci do szkół.	4 800,00
	Utrzymanie placu zabaw na działce gminnej.	2 000,00
	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację spotkań integracyjnych mieszkańców.	5 499,99
Kolonia Wawrzyszów	Odnowienie istniejącego rowu przy drodze gminnej.	17.512,00
	Zakup i montaż lampy oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej.	1.168,00
	Budowa budynku świetlicy w m. Kolonia Wawrzyszów.	738,00
Kolonia Wolanów	Remont bieżący dróg gminnych.	1 549,00
	Poprawa bezpieczeństwa na drodze gminnej nr 351218W.	15 000,00
Młodocin Większy	Wykonanie projektu oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych – Młodocin Większy.	0,00
	Modernizacja istniejącej świetlicy wiejskiej pod kątem utworzenia Klubu Seniora w m. Młodocin Większy	4 367,00
Mniszek	Remonty bieżące dróg gminnych w sołectwie.	20.000,00
	Utworzenie miejsca rekreacji przy boisku sportowym w	20.000,00

	Mniszku na działce gminnej.	
	Umacnianie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Rodzinnego.	5.054,00
Podlesie	Remonty bieżące dróg gminnych.	20.805,00
Rogowa	Budowa budynku świetlicy w m. Rogowa na działce gminnej.	21.092,00
Sławno	Utrzymanie terenu rekreacyjnego nad stawem gminnym.	4.654,00
	Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego nad stawem w m. Sławno na działce gminy.	31.000,00
	Umacnianie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację festynu sołeckiego	4.974,72
Strzałków	Remont bieżący dróg gminnych	10.000,00
	Udrożnienie rowu przy drodze gminnej	7.200,00
	Zakup tablic ogłoszeniowych	1.298,88
	Doposażenie placu zabaw na działce gminnej	11.987,70
	Zakup kosiarki samojezdnej (Strzałków) na potrzeby sołectwa	11.799,99
	Zakup paliwa i materiałów do kosiarki będącej własnością sołectwa	400,00
	Umacnianie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację festynu sołeckiego	3.598,00
Ślepowron	Bieżące remonty dróg gminnych.	32.873,00
	Montaż progów zwalniających na drodze gminnej (odcinek od nr 53) – Janówek.	8.000,00
Wacławów	Remont bieżący dróg gminnych.	10 000,00
	Doposażenie placu zabaw na działce gminnej.	7 840,02
	Utrzymanie placu zabaw na działce gminnej.	2.000,00
Waliny	Modernizacja budynku świetlicy w m. Waliny.	19.065,00
Wawrzyszów	Remont bieżący dróg gminnych.	16.000,00
	Udrożnienie rowów przy drodze gminnej	5.000,00
	Dofinansowanie dowozu dzieci do szkół.	2.000,00
	Zagospodarowanie i utrzymanie placu zabaw na działce gminnej.	2.845,00
	Umacnianie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację festynu sołeckiego.	4.000,00
Wolanów	Modernizacja parku w Wolanowie: zakup koszy na śmieci zakup ławek remont chodników	3.000,00 1.979,80 10.000,00
	Wykonanie przyłącza energetycznego do terenu rekreacyjnego (działka gminna nr 303/5) w Wolanowie.	78,80
	Remont siłowni zewnętrznej w Wolanowie	3.974,00
	Zakup stojaków rowerowych i ławek dla PSP w Wolanowie	1.425,00
	Zakup tabliczek z nazwami ulic	8.000,00
Wymysłów	Zakup i montaż siłowni napowietrznej w miejscowości Wymysłów	11.918,00
	Zakup dwóch koszy na śmieci na plac zabaw i przystanek.	900,00
Zablocie	Doposażenie placu zabaw w sołectwie na działce gminnej.	17.840,00
Razem:		568 224,95

Źródło: opracowanie własne.

Poniższe fotografie przedstawiają realizacje w ramach funduszu sołeckiego.

Zdjęcie 1

Zdjęcie 2

Zdjęcie 3

Zdjęcie 4

Źródło: opracowanie własne.

III. Mienie komunalne

W skład gminnego zasobu nieruchomości wchodzi nieruchomości zabudowane i niezabudowane stanowiące własność Gminy Wolanów, które gmina nabyła w wyniku komunalizacji, nieodpłatnego nabycia, aktami notarialnymi darowizny lub zakupu. W 2021r. Gmina nabyła nieodpłatnie na podstawie decyzji Wojewody Mazowieckiego, nieruchomość zabudowaną o pow. 3000 m² położoną w miejscowości Chruślice, na której funkcjonuje Klub

Seniora i świetlica wiejska. Ponadto dokonała zakupu nw. nieruchomości, z przeznaczeniem na realizację ustawowych zadań gminy:

- nieruchomość zabudowana położona w miejscowości Wolanów o pow. 653 m², za kwotę 222.909,20 zł
- nieruchomość niezabudowana położona w miejscowości Sławno o pow. 4652 m², za kwotę 132.404,10 zł,
- nieruchomość niezabudowana położona w miejscowości Mniszek o pow. 1698 m², za kwotę 35.537,60 zł.

Na dzień 31.12.2021 r. powierzchnia gruntów Gminy Wolanów wynosiła 103 ha.

Nieruchomości są wynajmowane, wdzierżawiane, przekazane w wieczyste użytkowanie i z tego tytułu gmina w 2021r. uzyskała dochody w wysokości 120.652,56 zł tj. o 27.845,22 zł więcej niż w 2020r. W 2021r. Gmina nie uzyskała żadnych dochodów ze sprzedaży nieruchomości.

Gmina również włada gruntami o pow. 2,3094 ha na podstawie umów użyczenia. Są to grunty pod placami zabaw w m. Jarosławice, Kacprowice, Kowalanka, Kowala Duszocina, Zabłocie, placami utwardzonymi z kostki brukowej w miejscowości Sławno i Wolanów.

W 2021 r. został uchwalony „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Wolanów” na okres 5 lat tj. na lata 2022 – 2026 (uchwała Nr XL/282/2021 Rady Gminy Wolanów z dnia 29.12.2021r.).

Mieszkaniowy zasób gminy tworzą lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących własność Gminy Wolanów w ilości 23 lokale komunalne w miejscowościach: Bieniędzice, Garno, Młodocin Większy, Mniszek, Sławno, Wawrzyszów, Wolanów. W budynku w Młodocinie Większym nie funkcjonują lokale mieszkalne ze względu na jego zły stan techniczny (budynek przeznaczony do rozbioru). Zasób komunalny nie ma wyodrębnionych lokali socjalnych ani zamiennych. W 2021r. nie sprzedano żadnego lokalu mieszkalnego. W porównaniu do roku 2020r. uległa zmianie liczba lokali mieszkalnych z 25 na 23 ponieważ jeden z lokali w Wawrzyszowie zmienił funkcję z mieszkalnej na świetlicową, a lokal w Wolanowie przy ul. Opoczyńskiej 9 został połączony z lokalem przyległym w jeden lokal mieszkalny. W 2021 r. przeprowadzono remont lokalu mieszkalnego nr 3 w Mniszku 88 oraz w Garnie ul. Kasztanowa 79A. W porównaniu do roku 2020 r. zwiększeniu uległo zadłużenie lokali mieszkalnych z kwoty 3.749,80 zł do kwoty 5.282,71 zł . Na koniec 2021r. zadłużonych było 5 lokali mieszkalnych. Część zadłużenia spłacane jest ratalnie natomiast część zadłużenia to zaległości w przypadkach gdzie główny

najemca zmarł, a spadkobierca mogący przejąć obciążenia nie przebywa pod adresem zameldowania. Nie praktykowano dotychczas odpracowania zaległości czynszowych.

Obecnie obowiązujące stawki czynszu ustalone są Zarządzeniem Nr 49/2020 Wójta Gminy Wolanów w z dnia 29.06.2020r.

Szczegółowe dane dotyczące mienia komunalnego zawarto w informacji o stanie mienia komunalnego, która stanowi załącznik do sprawozdania z wykonania budżetu gminy za 2021r.

W 2021r. Gmina złożyła do Starostwa Powiatowego w Radomiu 3 wnioski o uregulowanie stanu prawnego w drodze administracyjnej nieruchomości zajętych pod drogi gminne w miejscowości Sławno, Ślepowron, Podlesie i Podkończyce. Postępowanie toczy się nadal.

Toczy się również postępowanie w Sądzie Rejonowym w Przysusze o uregulowanie stanu prawnego w drodze zasiedzenia nieruchomości zajętych pod drogi gminne w miejscowości Sławno, Waclawów i Wola Waclawowska. Postępowanie toczy się od kwietnia 2020r.

W indywidualnych sprawach gruntowych w 2021r. urząd przeprowadził 53 postępowania administracyjne w sprawie podziału nieruchomości i w tym zakresie wydano 7 opinii w sprawie podziału nieruchomości i 46 decyzji zatwierdzających podział nieruchomości. Z ramach realizacji zadania gminy dotyczącego prowadzenia ewidencji miejscowości, ulic i adresów wydano 71 zawiadomień o ustaleniu numeru porządkowego dla budynków mieszkalnych.

IV. Informacja o realizacji polityk, programów i strategii

4.1. Strategia rozwoju Gminy Wolanów

Strategia Rozwoju Gminy Wolanów na lata 2015 - 2022 jest kierunkowo-programowym planem rozwoju Gminy. Dzięki opracowaniu strategii możliwe jest szybsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców, poprawa jakości ich życia, stymulowanie rozwoju gospodarczego i ochrona środowiska. Strategia ma na celu adaptację Gminy do zmian zachodzących w otoczeniu, zmierzającą do długofalowego i trwałego rozwoju. Strategia rozwoju Gminy poprzez jej uspołecznienie jest głosem mieszkańców, co do kierunków rozwoju i jest wspólną decyzją wszystkich mieszkańców. Tylko wspólne formułowanie celów i wspólne działanie jest gwarancją stabilnego i długotrwałego rozwoju.

W celu prawidłowej realizacji Strategii ustalony został Plan Inwestycji stanowiący załącznik nr 1 do Strategii, którego okresowa analiza pozwala określić stopień realizacji postawionych w Strategii celów. W poniższej tabeli przedstawiono zadania inwestycyjne zakreślone w Planie Inwestycyjnym zrealizowane w 2021 r.

Tabela 8. Zadania inwestycyjne wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Wolanów na lata 2015-2022 zrealizowane w 2021 r.

Nazwa zadania/działania	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania
2021 r.		
Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy (zadanie wieloletnie) – w m. Młodocin Większy, Bieniędzice, Mniszek, Garno, Wolanów.	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Budowa ujęcia wody w m. Mniszek - etap I - badania geofizyczne.	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Budowa ujęcia wody w m. Mniszek - etap II – projekt robót geologicznych.	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Modernizacja przepompowni ścieków na terenie Gminy Wolanów.	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Opracowanie dokumentacji technicznych dotyczących przepompowni wody w m. Garno oraz m. Bieniędzice (zadanie wieloletnie).	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Projektowanie kanalizacji na terenie gminy Wolanów od Radomia	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Przebudowa drogi gminnej nr 351216W relacji Sławno granica z gminą Zakrzew	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa drogi wewnętrznej w m. Mniszek. Zakup działek nr 875/7, 875/9, 875/10 w m. Mniszek	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Rozbudowa drogi gminnej nr 351207W na odcinku Garno Młodocin Większy.	Gmina Wolanów	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Rozbudowa drogi gminnej nr 351236W w miejscowości Wola Waclawowska.	Gmina Wolanów	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Termomodernizacja budynku komunalnego w Wolanowie wraz z budową zbiornika na nieczystości sanitarne	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Zakup działek nr 123/2 i 123/4 w m. Sławno	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Zakup nieruchomości w m. Wolanów	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Dofinansowanie zadania "Rozbudowa drogi powiatowej nr 3505W Jaszowice - Waclawów-Sławno"	Powiat Radomski	Środki własne Gminy
Modernizacja strażnicy OSP w m. Młodocin Większy - garaż	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy, Środki z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego
Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Jarosławice.	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Modernizacja istniejącej świetlicy wiejskiej pod kątem utworzenia Klubu Seniora w m. Młodocin Większy	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy, Środki z Rządowego Programu Senior+
Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku OSP w Strzałkowie.	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy, dotacja z WFOŚiGW
Dofinansowanie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy

terenie Gminy Wolanów		
Modernizacja oświetlenia ulicznego w m. Kowalanka	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Doposażenie gminnych placów zabaw. Zakup i montaż siłowni napowietrznej w m. Wymysłów.	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy, Środki z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego MIAS
Ogrodzenie działek gminnych w m. Chruślice i Kacprowice	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Ogrodzenie terenu przy pomniku w m. Mniszek	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Utworzenie miejsca rekreacji przy boisku sportowym w Mniszku	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego nad stawem w m. Sławno	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy, Środki z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego PROW
Zakup i montaż automatycznej stacji meteorologicznej wraz z urządzeniem ogródka meteorologicznego w Gminie Wolanów	Gmina Wolanów	Środki z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego
Budowa budynku świetlicy w m. Kolonia Wawrzyszów	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Budowa budynku świetlicy w m. Rogowa	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Modernizacja budynku świetlicy w m. Waliny	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy
Przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Wolanowie	Gmina Wolanów	Środki własne Gminy Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

Źródło: opracowanie własne.

Wymienione wyżej działania realizują wprost cele strategiczne i szczegółowe określone w *Strategii Rozwoju Gminy Wolanów na lata 2015-2022*, takie jak: modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej (drogowej, wodociągowej, oświetlenia ulicznego), modernizacja i rozbudowa infrastruktury placówek oświatowych, budowa małej infrastruktury rekreacyjnej, modernizacja świetlic wiejskich. Niestety w 2021 r., podobnie jak w 2020 roku z powodu pandemii i związanych z nią ograniczeń, zrezygnowano z imprez integrujących społeczność lokalną, zarówno tych dużych, jak i większości mniejszych pikników w sołectwach.

4.2. Ład przestrzenny

Obecnie obowiązujące dla Gminy Wolanów Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy określa uchwała Rady XVII/104/2000 z dnia 23.06.2000 r, zmieniona w 2009 r., w związku z opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu, na którym jest zlokalizowana firma PIPELIFE. Zmiany jakie zaszły w ostatnich latach na terenie Gminy Wolanów związane w szczególności z oddaniem do użytku drogi ekspresowej S7 rodzą nowe potrzeby w zakresie

zagospodarowania terenu wzdłuż tej drogi, a w konsekwencji opracowania nowego studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy. Na drodze tym zmianom stoi zapowiadana reforma planowania przestrzennego, która przewiduje odejście od opracowywania studium i zastąpienie go innym dokumentem tzw. planem ogólnym. W „przededniu” zapowiadanych zmian nie ma sensu rozpoczynać prac nad studium, które są czasochłonne i kosztochłonne.

Gmina Wolanów posiadała na koniec 2021 r. 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Uchwała Nr XXXIII/210/02 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 28 czerwca 2002 r. części sołectw Wolanów (przy ulicy Opoczyńskiej) oraz Kolonia Wolanów,

Uchwała Nr XXXIII/211/02 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 28 czerwca 2002 r. części sołectw Wolanów (przy ulicy Kolejowej),

Uchwała Nr XXXIII/212/02 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 28 czerwca 2002 r. części sołectwa Mniszek,

Uchwała Nr XLIV/144/09 Rady Gminy Wolanów z dnia 29 października 2009 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części Gminy Wolanów.

Uchwała Nr XXXI/210/2021 Rady Gminy Wolanów z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa w sołectwie Wolanów.

Uchwała Nr XXXVIII/264/2021 Rady Gminy Wolanów z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa i usług w sołectwie Sławno.

W 2021 r. uzyskano większość zgód właścicieli działek zajętych pod drogę na terenie objętym planem miejscowym w miejscowości Mniszek. Obecnie złożono podziały do Wydziału Geodezji Starostwa Powiatowego w Radomiu. Po ich zatwierdzeniu, możliwe będzie wytyczenie drogi. Ostatecznie nie uzyskano zgody właścicieli 1 działki. Brak tej zgody nie powoduje jednak zatrzymania prac.

Obecnie stopień pokrycia gminy mpzp wynosi 1,17 % w stosunku do całej powierzchni Gminy. Pozwolenia na podstawie mpzp wydaje Starosta Radomski.

W 2021 r. wydano 138 decyzji o warunkach zabudowy, w tym 7 odmownych. W porównaniu do 2020 r. mniej o 21. Wydano 29 decyzji celu publicznego - są to inwestycje liniowe - gazociąg, linie energetyczne, rozbudowa sieci wodociągowej. W porównaniu do 2020 r. więcej o 4. Wydano 230 zaświadczeń o przeznaczeniu działek. A także wydano 50

opinii w sprawie podziału nieruchomości na podstawie warunków zabudowy. W 2020 r. było to 23 opinie.

4.3. Gminny program rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem wyznaczającym cele i kierunki kompleksowej odnowy na płaszczyznach: gospodarczej, przestrzennej i społecznej dla Gminy wyznaczonych do objęcia procesem rewitalizacji. Kompleksowość działań rewitalizacyjnych ma na celu zapewnienie rozwoju zdegradowanych obszarów wymagających odnowienia.

Program Rewitalizacji Gminy Wolanów na lata 2016-2023 został opracowany w czerwcu 2017 r., natomiast opublikowany w marcu 2018 r. Wyznaczonymi obszarami rewitalizacji w Gminie Wolanów są dwie miejscowości: Wolanów oraz Młodocin Większy. Na etapie projektowania GPR, w sposób bezpośredni dla Młodocina Większego wskazano remont świetlicy wiejskiej oraz utworzenie centrum rekreacyjnego. W przypadku Wolanowa zaproponowano działania w zakresie termomodernizacji Zespołu Szkół, budowy boiska sportowego, wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół, utworzenie centrum rekreacyjnego, remont i modernizację budynku Strażnicy i byłego GOK-u oraz budowę przedszkola.

Na dzień 31.12.2019 roku w miejscowości Wolanów w ramach realizacji *Program Rewitalizacji Gminy Wolanów na lata 2016-2023* zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

I. Wykonano termomodernizację budynku Zespołu Szkół w Wolanowie. Inwestycję podzielono na trzy etapy:

- w 2017 r. została wymieniona stolarka okienna i drzwiowa,
- w 2018 r. wykonano docieplenie budynku,
- w 2019 r. dokonano wymiany grzejników wraz z regulacją instalacji c.o.

II. Wybudowano boisko sportowe wielofunkcyjne w Wolanowie w 2017 r.

III. Utworzono centrum rekreacyjne za budynkiem zespołu szkół w Wolanowie (min. oczyszczono staw, wybudowano siłownię napowietrzną, ułożono chodnik i zamontowano ławeczki). W 2018 roku została wybudowana wiatra wraz z wyposażeniem jako element małej architektury w powstającym centrum rekreacyjnym w Wolanowie. W 2019 r. wykonano utwardzenie terenu pod wiatą oraz wokół wiaty i wyposażono wiatę w ławki i stoły.

IV. Wybudowano Samorządowe Publiczne Przedszkole w Wolanowie, które funkcjonuje od 01 września 2017r. oraz uzyskano pozwolenie na przebudowę budynku byłego GOK i strażnicy OSP w Wolanowie. Obecnie trwają prace projektowe związane z modyfikacją projektu przebudowy tego budynku oraz zmianą zagospodarowania terenu. Po uzyskaniu stosownych zezwoleń jesienią b.r. planowane jest rozpoczęcie przebudowy.

V. W 2019 r. przebudowano park w Wolanowie, usunięto nieczynną przepompownię wody, nieco przebudowano wyspę przystankową i niektóre alejki, zamontowano nową szklaną wiatę przystankową, nowe latarnie parkowe oraz monitoring.

VI. W 2020 r. w miejscowości Wolanów rozpoczęto od lat wyczekiwaną przez społeczność lokalną dużą inwestycję „Przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Wolanowie wraz z budową zbiornika na nieczystości ciekłe oraz niezbędną infrastrukturą” – unowocześniono przygotowany w 2017 r. projekt, jesienią wyłoniony został wykonawca i rozpoczęto prace. Do końca 2020 roku przeprowadzono prace rozbiórkowe. Inwestycja zaplanowana jest do realizacji na lata 2020-2022. Koszt zadania wynosi ok. 2,9 mln zł. Na finansowanie tego zadania Gmina Wolanów pozyskała środki zewnętrzne z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w kwocie 2 mln zł. Po zakończeniu inwestycji budynek będzie pełnił dawne funkcje Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki oraz strażnica OSP.

VII. W 2021 r. doposażono park w Wolanowie o ławki i donice, wzbogacono nasadzenia. Kontynuowano inwestycję „Przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Wolanowie wraz z budową zbiornika na nieczystości ciekłe oraz niezbędną infrastrukturą”. Na koniec 2021 r. wydatkowano na realizację tej inwestycji 963.102,38 zł. W Wolanowie zakupiono działki o nr ewidencyjnych 14 i 15 pod przyszły parking pomiędzy budynkami urzędu gminy a kościołem.

Drugim obszarem objętym programem rewitalizacji w Gminie Wolanów jest miejscowość Młodocin Większy. Rok 2019 to początek realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w Młodocinie Większym. W 2019 r. rozpoczęto remont świetlicy wiejskiej – wykonano wymianę instalacji elektrycznej w budynku, wybudowano zbiornik na ścieki oraz podłączono kanalizację do budynku. Wykonano instalację alarmową oraz opracowano projekt instalacji grzewczej gazowej wraz z pozwoleniem na budowę. Łączna wartość prac wyniosła około 50 000 zł. Ważnym dla Mieszkańców Młodocina Większego działaniem był remont chodnika i zabezpieczenie miejsca, w którym zginął Mieszkaniec Młodocina. W ramach prac rewitalizacyjnych uporządkowano działkę gminną przylegającą do drogi gminnej oraz unieszkodliwiono niebezpieczne pojemniki pozostawione w ziemi przez nieżyjącego już przedsiębiorcę. W 2020 r. kontynuowano remont budynku remizy OSP i świetlicy – wybudowano nową wewnętrzną grzewczą wraz ze zbiornikiem na gaz propan-butan. Koszt prac wyniósł 98 400 zł. Opracowano również projekt adaptacji budynku świetlicy na klub seniora w Młodocinie Większym. W 2021 r. przeprowadzono prace modernizacyjno-

adaptacyjne dawnej świetlicy za kwotę 666.713,81 zł. I w grudniu dokonano otwarcia pięknie odnowionego obiektu dla Mieszkańców. Od stycznia 2022 r. w obiekcie rozpoczął działalność klub seniora w Młodocinie Większym. Dodatkowo przeprowadzono generalny remont garażu OSP, wartość prac wyniosła 72.065,00. Obiekt jest chętnie odwiedzany przez Mieszkańców Młodocina.

Generalnie wszystkie działania dotyczące poprawy jakości infrastruktury publicznej zarówno technicznej, jak i społecznej, ładu i porządku oraz ochrony środowiska prowadzą do rewitalizacji Gminy i w konsekwencji poprawy warunków życia Mieszkańców.

4.5. Infrastruktura komunalna

4.5.1. Infrastruktura drogowa i transport publiczny

W 2021 r. na utrzymanie dróg gminnych, w tym przede wszystkim remonty wydatkowano kwotę 572.183,96 zł (remonty bieżące dróg, rowów i chodników, remonty poboczy, wymiany przepustów, uzupełnienie oznakowania, koszenie poboczy i terenów zielonych, odśnieżanie). Zaś na inwestycje 2.335.822,73 zł. Tzn. że w ciągu trzech lat 2019-2020 na remonty bieżące i utrzymanie dróg wydatkowano ponad 2 mln zł, a na inwestycje 5,5 mln zł. Dane dotyczące infrastruktury drogowej na koniec 2021 r. przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Gminne drogi publiczne na koniec 2021 r.

Nr i nazwa drogi	Rodzaj nawierzchni	Długość	Szerokość pasa	Własność
351201W dp nr 3561W – Wymysłów – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	1200 mb 538 mb	6,30 – 6,50	nieuregulowany stan prawny
351202W dp nr 3561W – Wymysłów – Soszyn granica gm. Wolanów	gruntowa	1974 mb	6,00 – 6,40	nieuregulowany stan prawny
351203W dp nr 3562W – Mniszek – Karszewo – granica gm. Wolanów	asfaltowa	774 mb W 2020 r. zamontowano progi zwalniające wraz z oznakowaniem pionowym i poziomym	5,70 – 10,40	nieuregulowany stan prawny
351204W dp nr 3566W – Rogowa – Laskowa Wola – dp nr 3502W	asfaltowa	3020 mb	7,00 – 11,00	nieuregulowany stan prawny
351205W dp nr 3502W – Kolonia Wawrzyszów – Wawrzyszów Las – dg nr 351210W	asfaltowa gruntowa	1242 mb 1925 mb	2,10 – 10,80	nieuregulowany stan prawny
351206W dp nr 3502W – Dzika Niwa – Babia Góra – Sabat – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	3266 mb 15 mb	6,00 – 13,60	nieuregulowany stan prawny
351207W	asfaltowa	7775 mb	3,00 - 10,00	Własność fragm.

dk nr 12 – Strzałków - Garno – Młodocin Większy – dw nr 733	destrukt	1298 mb W 2019 r. wybudowano 360 mb nawierzchni asfaltowej z obustronnymi poboczami		drogi na odcinku 2830 mb. W 2021 r. pozyskana na własność gminy decyzją ZRID na odcinku 1,8 km Garno- Młodocin W.
351208W dp nr 3563W – Garno – dw nr 733	asfaltowa gruntowa	2302 mb 140 mb	1,30 – 7,50	nieuregulowany stan prawny
351209W pomiędzy granicami gm. Wolanów – Waliny – dw nr 733	asfaltowa	1950 mb	5,80 - 7,80	nieuregulowany stan prawny
351210W granica gm. Wolanów – Jarosławice – Bieniędzice – Zabłocie – Strzałków – dk nr 12	asfaltowa gruntowa	7325,8 mb 992,2 mb W 2020 r. wykonano: 665,8 mb nawierzchni jezdni z betonu asfaltowego wraz z podbudową o szer. 4,50 mb, nawierzchnię poboczy i zjazdów z kruszywa – 1 098,67 m ² , remont przepustu dł. 10 m, oczyszczenie i profilowanie rowu istniejącego	4,50 – 14,00	nieuregulowany stan prawny
351211W granica gm. Wolanów – Bieniędzice – Chruślice – dw nr 733	asfaltowa gruntowa	1248 mb 667 mb	2,50-9,00	nieuregulowany stan prawny
351212W dg nr 351210W – Kowala Duszocina – dw nr 733	asfaltowa gruntowa	925 mb 911 mb	4,40 – 10,60	nieuregulowany stan prawny
351213W dw nr 733 – Chruślice – dp nr 3505W	asfaltowa gruntowa	1112mb 448 mb	3,60-8,60	nieuregulowany stan prawny
351214W dp 3505W – Waclawów – dg nr 351216W	asfaltowa	2908 mb	3,50 – 9,00	nieuregulowany stan prawny
351215W dk 12 – Sławno – Ślepowron – Janówek	asfaltowa	2960 mb	3,65 – 9,70	nieuregulowany stan prawny
351216W granica gm. Wolanów – Sławno – Franciszków – Młodocin Większy	asfaltowa destrukt	2154 mb 2071 mb 1350 mb W 2019 r. wybudowano 863,3 mb nawierzchni jezdni asfaltowej z odwodnieniem w postaci rowów przydrożnych, ściekiem przykrawędziowym i obustronnym poboczem. Utwardzono destruktem odcinek 1350 mb od Sławna pod lasem do Franciszkowa. W 2021 r. wykonano: nawierzchnię jezdni z betonu asfaltowego o długości 828,75 mb szer. 5,00 m z podbudową o gr. 20 cm, przepust pod drogą, obustronne pobocza z kruszywa łamanego, odwodnienie przydrożne, odcinek rowu krytego, studnie łapaczową, w tym odwodnienie do projektowanych urządzeń lub elementów odwodnienia.	5,80 – 8,40	w styczniu 2020 r. zasiedzenie na odcinku od granicy z gminą Zakrzew do drogi krajowej nr 12
351217W dk nr 12 – Mniszek – Podulek – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	800 mb 1125 mb	2,00 - 6,20	nieuregulowany stan prawny

351218W dk nr 12 – Kolonia Wolanów – dg nr 351212W	asfaltowa gruntowa	1780 mb 330 mb	6,00 – 8,40	nieuregulowany stan prawny
351219W dg nr 351215W – Ślepowron - granica gm. Wolanów	asfaltowa	450 mb	5,70 – 8,30	nieuregulowany stan prawny
351220W droga przez wieś Wymysłów	asfaltowa gruntowa	140 mb 2760 mb	4,30 – 5,40	nieuregulowany stan prawny
351221W Wymysłów – granica gminy Wolanów – dp nr 3561W – dg nr 351202W	gruntowa	620 mb	5,20 – 5,50	nieuregulowany stan prawny
351222W Dp nr 3561W - Wymysłów – granica gm. Wolanów	gruntowa	620 mb	5,40 – 5,50	nieuregulowany stan prawny
351223W dg nr 351201W – Wymysłów – granica gminy Wolanów	gruntowa	1190 mb	5,10 – 6,60	nieuregulowany stan prawny
351224W dg nr 351217W – Podulek – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	473 mb 460 mb	2,50 – 3,70	nieuregulowany stan prawny
351225W dk nr 12 – Mniszek – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	370 mb 770 mb	4,60 – 5,80	nieuregulowany stan prawny
351226W dp nr 3502W – Wawrzyszów – Wygon – granica sołectwa	asfaltowa gruntowa	913 mb 193 mb	6,00 – 8,30	nieuregulowany stan prawny
351227W dg nr 351204W – Laskowa Wola – granica gm. Wolanów	gruntowa	973 mb	2,60 - 5,00	nieuregulowany stan prawny
351228W droga przez wieś Bieniędzice - Michałów	asfaltowa gruntowa	807 mb 140 mb	5,60 - 6,30	nieuregulowany stan prawny
351229W granica gm. Wolanów – Bieniędzice – Michałów – Kolonia Wawrzyszów – dg nr 351205W	asfaltowa destrukta	2945 mb 900 mb W 2019 r. utwardzono destruktem 900 mb drogi z obustronnymi pobocznymi, wykonanie przepustu drogowego, montaż 6 kpl. oznakowania pionowego	5,70 - 9,00	nieuregulowany stan prawny
351230W dg nr 351210W – Bieniędzice – Zabłocie – dg nr 351211W	asfaltowa	1027 mb	3,00 - 6,30	nieuregulowany stan prawny
351231W dg nr 351205W – Kolonia Wawrzyszów – Dzika Niwa – Strzałków – dg nr 351210W	asfaltowa gruntowa	668 mb 1782 mb	3,60 – 7,60	nieuregulowany stan prawny
351232W droga przez wieś Zabłocie	gruntowa	1203 mb	4,80 - 5,70	nieuregulowany stan prawny
351233W dw nr 733 – Chruślice – dp nr 3505W	asfaltowa	1104 mb W 2019 r. wykonano 502 mb nawierzchni jezdni asfaltowej z odwodnieniem w postaci rowów przydrożnych i obustronnym poboczem	9,00 - 15,00	w styczniu 2020 r. zasiedzenie na odcinku od granicy z gminą Zakrzew do drogi krajowej nr 12

351234W dw nr 733 – Kowala Duszocina – dw nr 733	asfaltowa gruntowa	1760 mb 1055 mb	3,50 – 6,60	nieuregulowany stan prawny
351235W dw nr 733 – Kowala Duszocina – dg nr 351234W	destrukt	450 mb	3,50 - 6,60	nieuregulowany stan prawny
351236W Wola Waclawowska - Sławno	asfaltowa	1028 mb	2,50 – 12,20	W 2021 r. pozyskana na własność gminy decyzją ZRID
351237W droga przez wieś Wola Waclawowska	asfaltowa	1242 mb	4,00 – 5,50	nieuregulowany stan prawny
351239W dg nr 351210W – Zabłocie – dg nr 351232W	gruntowa	452 mb	6,10 – 6,50	nieuregulowany stan prawny
351240W dg nr 351206W – Strzałków – granica sołectwa	asfaltowa destrukt	835 mb 1100 mb W 2020 r. wykonano: utwardzenie drogi destruktem wraz z podbudową powierzchniowym utwaleniem na odcinku o długości 1145,5 mb i szer. 4 m z obustronnymi poboczami z kruszywa naturalnego o szerokości 0,50 mb, odnowiono istniejący rów przydrożny	5,00 – 8,60	nieuregulowany stan prawny
351241W dg nr 351240W – Strzałków – dg nr 351207W	asfaltowa gruntowa	615 mb 326 mb	3,40 - 9,50	nieuregulowany stan prawny
351242W dk nr 12 – Strzałków – Garno – Wolanów – dw nr 733	asfaltowa	2060 mb	4,30 - 6,50	nieuregulowany stan prawny
351243W droga przez wieś Wolanów	asfaltowa gruntowa	202 mb 865 mb	2,80 – 3,90	nieuregulowany stan prawny
351244W droga przez wieś Garno	asfaltowa gruntowa	939 mb 760 mb	4,80 – 5,90	nieuregulowany stan prawny
351245W dw nr 733 – Garno – Młodocin Większy – Franciszków – dp nr 3565W	asfaltowa gruntowa	610 mb 2470 mb	3,10 - 7,90	nieuregulowany stan prawny
351246W granica gm. Wolanów – Młodocin Większy – Kolonja Kończyce	gruntowa	1140 mb	6,50 – 8,30	nieuregulowany stan prawny
351247W obwodnica miasta Radomia w ciągu dk S7 – Sławno – dg nr 351216W	asfaltowa	700 mb	5,50 - 8,20	nieuregulowany stan prawny
351248W dp nr 3565W – Podlesie – granica sołectwa	asfaltowa gruntowa	695 mb 1706 mb	1,75 – 7,60	nieuregulowany stan prawny
351249W dk nr 12 – Ślepowron – dg nr 351215W	asfaltowa	295 mb	6,00	nieuregulowany stan prawny
351250W dk nr 12 – Ślepowron – granica gm. Wolanów	asfaltowa destrukt	545 mb 530 mb W 2019 r. utwardzono destruktem 530 mb drogi	4,70-5,50	nieuregulowany stan prawny

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 9a. Gminne drogi wewnętrzne na koniec 2021 r.

dr wew.dz. nr ewid. 1137 obręb 0023 Ślepowron, odcinek od dg 351215W	destrukta	230 mb W 2021 r. wykonano naprawę nawierzchni gruntowej destruktem asfaltowym wraz z powierzchniowym utwaleniem emulsją asfaltową o pow. 800 m ²	4,00 – 6,50	nieuregulowany stan prawny
dr wew, dz. nr ewid. 873 obręb 0013 Mniszek, odcinek od dp 3562W	asfalt	564,00 mb W 2021 r. wykonano: nawierzchnię jezdni z betonu asfaltowego o o długości 564,00 mb szer. 5,00 m wraz z podbudową o gr. 20 cm z obustronnymi opornikami betonowymi, montaż oznakowania pionowego	6,00 – 7,00	nieuregulowany stan prawny
dr wew, dz. nr ewid. 1029 obręb 0007 Kolonja Wawrzyszów, odcinek od dg 351204W	destrukta	150 mb W 2021 r. wykonano naprawę nawierzchni gruntowej destruktem asfaltowym wraz z powierzchniowym utwaleniem emulsją asfaltową o pow. 450 m ²	5,00	nieuregulowany stan prawny

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie Gminy Wolanów publiczny transport zbiorowy w 2021 r. wzorem lat ubiegłych realizowany był głównie przez przedsiębiorcę Janusza Walkiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Usługi Przewozowe Osób” z siedzibą w miejscowości Sławno 17.

Przedsięwzięcie dowozu osób linią „W” realizowane jest na podstawie licencji wydanych odpowiednio na następujące trasy:

- Licencja wydana przez Prezydenta Miasta Radom – trasa Radom – Wolanów – Garno – Strzałków
- Licencja wydana przez Starostę Radomskiego – trasa Wolanów – Bieniędzice – Jarosławice – Wolanów
- Licencja wydana przez Wójta Gminy Wolanów – trasa Wolanów – Mniszek – Wolanów.

Dodatkowo w 2021r., podobnie jak w 2020 i 2019 r. od ww. przedsiębiorcy zakupiono usługę polegającą na realizacji jednego kursu dziennie w dni robocze w godzinach nocnych tj. o godz. 22.30 na trasie ok. 25 km na linii Radom - Mniszek przez miejscowości: Ślepowron, Sławno, Kacprowice, Kowalanka, Wolanów, Strzałków, Wawrzyszów, Mniszek. Kurs ten ma umożliwić powrót do domu osobom, które kończą pracę w późnych godzinach wieczornych i nie mają własnego środka transportu.

Dofinansowano również linię Wolanów – Jarosławice – Wolanów, która z powodów spadku rentowności związanych z ograniczeniami spowodowanymi pandemią została na pewien okres zawieszona przez przewoźnika. Skutki ograniczeń w transporcie zbiorowym wywołanych pandemią wymagały dodatkowego finansowego zaangażowania po stronie gminy dla zapewnienia dostępności Mieszkańców do transportu zbiorowego.

Dodatkowo Gmina Wolanów realizuje nieodpłatnie dowóz dzieci do szkół i przedszkoli na terenie gminy oraz dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół na terenie miasta Radomia. Na dowóz dzieci do szkół w 2021 r. wydatkowano kwotę – 355.014,09 zł (w 2020 r. ze względu na zdalną pracę szkół było to 263.545,23 zł) Środki wykorzystano na :

- dowóz dzieci do szkół – 248.129,50 zł.
- zwrot kosztów dowozu dzieci niepełnosprawnych do placówek szkolnych przez rodziców ogółem, wydatkowano -39.270,71 zł.
- dowóz dzieci niepełnosprawnych do placówek szkolnych w Radomiu – wydatkowano 67.613,88 zł.

4.5.2. Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna i gospodarka wodno-ściekowa

Infrastruktura wodociągowa

Poniżej wymieniono dane dotyczące urządzeń wodociągowych będących w posiadaniu Gminy Wolanów:

- Ujęcie wody SUW Wawrzyszów oraz przepompownia w Garnie.
- Długość sieci wodociągowej wybudowanej przez Gminę Wolanów wynosi 100,11 km (z tego 30 km znajduje się w części gminy obsługiwanej przez Wodociągi Miejskie w Radomiu. Do sieci dobudowane jest 1756 przyłączy (z tego 213 znajduje się na terenie obsługiwanych przez Wodociągi Miejskie w Radomiu¹) - w stosunku do 2020 r. dobudowano 2 021,6 m sieci, razem w latach 2019-2021 2431,6 m sieci wodociągowej oraz powstało 76 nowych przyłączy.

Z ujęcia wody w Wawrzyszowie zaopatrywani są w wodę Mieszkańcy południowej i zachodniej części gminy tj. sołectwa: Wymysłów, Garno, Kolonia Wawrzyszów, Strzałków, Michałów, Waliny, Mniszek, Młodocin Większy, Rogowa, Wawrzyszów i część Wolanowa.

Pobór wody podziemnej odbywa się przy pomocy studni głębinowych: S-1 (studnia podstawowa) i S-2 (studnia awaryjna). Studnie pracują przemiennie.

¹ Franciszków 71 przyłączy; Kowala Duszocina 19; Ślepowron 5; Chruślice-Zabłocie 39; Wolanów ul. Franciszkowska 22; Wolanów ul. Młynarska 26; Sławno pod lasem 31.

Studnia S-1, podstawowa studnia ujęcia w Wawrzyszowie wykonana została w 1984 r. dla potrzeb dawnej Zlewni Mleka, od 1996 r. właścicielem ujęcia jest gmina Wolanów. W 2004 r. dla potrzeb bezawaryjnego zaopatrzenia w wodę odbiorców zaopatrywanych z ujęcia wody w Wawrzyszowie wykonano studnię awaryjną S-2.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia wody z formacji kredy zatwierdzone decyzją UW w Radomiu znak: OS.VI-8530/22/86 z dnia 15.02.1986 r. wynoszą: $Q_e = 52,0 \text{ m}^3/\text{h}$

Pobór wody z ujęcia w Wawrzyszowie odbywa się obecnie w oparciu o pozwolenie wodnoprawne na pobór wody podziemnej udzielone właścicielowi ujęcia wody, którym jest Gmina Wolanów przez Starostę Radomskiego decyzją z dnia 30.09.2016 r. znak: ROŚ.6341.124.3.2016.MM z terminem ważności do 30.09.2036 r. w ilości równej:

$$Q_{\max h} = 52,0 \text{ m}^3/\text{h}, \text{ przy}$$

$$Q_{\text{sr d}} = 558,0 \text{ m}^3/\text{dobę},$$

$$Q_{\max .r.} = 204\,000 \text{ m}^3/\text{r}$$

Uzdatnianie wody odbywa się poprzez napowietrzanie, odżelazianie oraz dezynfekcję. Nadzór nad jakością i przydatnością wody do spożycia z wodociągu publicznego zasilanego z ujęcia wody w Wawrzyszowie sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu. W okresie od 01.01.2021 do 31.12.2021 wodę pochodzącą z wodociągu badano w ramach nadzoru sanitarnego oraz prowadzonej kontroli wewnętrznej pod względem parametrów fizyko-chemicznych, organoleptycznych i mikrobiologicznych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie normami. Wszystkie wyniki były prawidłowe.

Mieszkańcy gminy w części północno-wschodniej tj. sołectwa: Ślepowron, Sławno, Kacprowice, Kowalanka, część Wolanowa, Kolonia Wolanów, Zabłocie, Chruślice, Waclawów i Franciszków zaopatrywani są w wodę przez Wodociągi Miejskie w Radomiu.

Dla Mieszkańców 2 Sołectw Bieniędzice i Jarosławice Gmina zakupuje wodę z Radomia na podstawie umowy zawartej w 2018r. z Wodociągami Miejskimi w Radomiu.

Natomiast mieszkańcy Sołectwa Podlesie zlokalizowanego we wschodniej części gminy zaopatrywani są w wodę z sieci wodociągowej Gminy Kowala.

Rozwój infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy nie nadąża za rozwojem sieci osadniczej, wielu Mieszkańców obecnych i planujących osiedlenie w bliskim czasie wnioskuje o budowę sieci wodociągowej. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom w 2020 r. zaprojektowano kilka nowych odcinków sieci wodociągowej, które zostały wybudowane w 2021 r. – 762,3 m w m. Bieniędzice, 354,90 m w m. Mniszek, 447,10 m w m. Młodocin Większy, 400,40 m w m. Garno, 56,90 m w m. Wolanów. Jednocześnie wykonano wiele

napraw sieci wodociągowej w trakcie roku. Dokonano również jednego odcięcia poboru wody i odbioru ścieków ze względu na ogromne zadłużenie przedsiębiorstwa będącego klientem. W tabelach poniżej przedstawiono liczbę umów zawartych na dostarczenie wody.

Tabela 10. Rejestr zawartych umów na dostawę wody

Lp.	Miejscowość	Liczba umów stan na koniec 2021 r.	W tym liczba umów zawartych w 2021 r.
1.	Wymysłów	44	-
2.	Garno	306	16
3.	Kolonia Wawrzyszów	57	3
4.	Bieniędzice	75	1
5.	Strzałków	239	6
6.	Jarosławice	51	1
7.	Michałów	20	2
8.	Waliny	89	1
9.	Mniszek	334	19
10.	Młodocin Większy	88	2
11.	Rogowa	76	5
12.	Wawrzyszów	130	6
13.	Wolanów	17	1
Ogółem		1526	63

Źródło: opracowanie własne.

Problemem nadal są różnice pomiędzy ilością wody wydobytej a sprzedanej, które dzięki podjętym działaniom stale się zmniejszają. I tak odpowiednio ilość wody wydobytej w 2021 r. (SUW Wawrzyszów) wynosiła 135 972 m³ a ilość wody zafakturowanej (tj. sprzedanej) 117 923,80 m³. Straty wyniosły 18 048,20 m³ i zmniejszyły się w stosunku do 2020 r. o 22 420 m³ (tj. o ok. 55,40%). Zgodnie z pozwoleniem wodno prawnym z dnia 1 lipca 2019 r. pobór wody zużywanej do płukania sieci wynosi średnio na dobę 4,5 m³, czyli 1 642,5 m³ w ciągu roku. Redukcja strat wody jest konsekwencją prowadzonych działań prewencyjnych polegających na informowaniu Mieszkańców o skutkach nielegalnego poboru wody, prowadzonych kontroli i porządkowania kwestii administracyjnych związanych z gospodarowaniem wodą. Stąd też dalszy przyrost liczby umów na wodę zawartych w 2021 r. Do redukcji strat zapewne przyczyniło się również szybkie reagowanie na awarie wodociągu i niezwłoczne ich usuwanie.

Powyższe działania przyczyniły się również do znacznej redukcji strat wody zakupywanej z Radomia dla Mieszkańców wsi Bieniędzice i Jarosławice. Za cały 2021 r. dokonano zakupu wody w ilości 11 081 m³ za kwotę 46 185,81 zł. Natomiast zafakturowano 9087 m³ za kwotę 46 471,20 zł (tj. ilość zużytej wody na podstawie odczytu z liczników oraz opłaty abonamentowe za liczniki od każdego odbiorcy). Zatem straty wody wyniosły 1994 m³ (tj. 18% zakupionej wody). Jest to wzrost strat o 24% w stosunku do 2020 r. za który

straty wyniosły 1611 m³, ale redukcja w stosunku do 2019 r. za który straty wyniosły 5 045,8 m³, oraz w stosunku do 2018 r., gdzie za pół roku 2018 straty wyniosły 4 625,8 m³.

Biorąc pod uwagę łączne straty wody wydobywanej i zakupywanej - udało się je w sumie zredukować z 55 649,8 m³ w 2018 r. do 50 604 m³ w 2019 r. i 42 079,2 m³ w 2020 r. i 20 042,2 m³ w 2021 r.

Warto, w tym miejscu zwrócić uwagę, że straty wody są zjawiskiem nieodłącznym każdego systemu dystrybucji wody i zjawiskiem nieuniknionym. Można przyjąć uproszczoną definicję strat wody: „objętość bezpowrotnie utraconej wody w wyniku jej nieracjonalnego zużycia z przyczyn zależnych i niezależnych od zarządzającego siecią wodociągową”². Do czynników zależnych należą:

- przecieki wody z nieszczelnego uzbrojenia wodociągowego,
- płukanie sieci wodociągowej,
- nieszczelności na złączach przewodów wodociągowych.

Czynniki częściowo niezależne to:

- kradzieże wody,
- awarie wodociągowe,
- klasa dokładności urządzeń pomiarowych.

Straty wody dzielą się na rzeczywiste i pozorne. Straty rzeczywiste powodowane są wyciekami z nieszczelności przewodów wodociągowych, armatury, nieszczelnych instalacji. Straty pozorne nie stanowią faktycznych wycieków, ale wynikają z niedokładności i niejednoznaczności pomiarów, czyli tzw. błędów pomiarowych wynikających ze źle dobranych urządzeń pomiarowych, błędów metrologicznych oraz kradzieży wody. Straty wody mogą być rezultatem złego stanu technicznego materiału przewodów, złączy i armatury, czyli nieszczelności. Na straty wpływają awarie sieci oraz przyłączy wodociągowych. Równie ważnymi czynnikami są: rodzaj materiału sieci i armatury, liczba przyłączy wodociągowych, dokładność pomiaru objętości wody sprzedanej, sprzedaż wody w oparciu o ryczałty (brak oszczędności wody przez takich odbiorców), różnice w dokładności pomiarów wodomierzy, kradzież i nielegalny pobór wody (uszkodzanie wodomierzy, nielegalne podłączenia do sieci wodociągowej). Nie istnieją żadne normy określające dopuszczalne wielkości poziomu straty wody. Brak jest również uregulowań prawnych w sprawie maksymalnej wartości

² F.G. Piechurski, *Straty wody i sposoby skutecznego ich ograniczania w systemach dystrybucji wody* [dostęp 24.05.2020 r. on-line:

http://www.inzynierbudownictwa.pl/technika,materiały_i_technologie,artykul,straty_wody_i_sposoby_skutecznego_ich_ograniczania_w_systemach_dystrybucji_wody,6965].

dopuszczalnych strat w systemie wodociągowym. Według źródeł niemieckich wynoszą one ok. 8–10%, gdyż koszt usunięcia wycieków poniżej tej wartości jest wielokrotnie wyższy od korzyści wynikających z uszczelnienia sieci. Według badań niemieckich wycieki stanowią 80–100% rzeczywistych strat wody oraz 60–80% strat rzeczywistych i pozornych³. O liczbie i wielkości wycieków decyduje wiele czynników. Do najczęstszych zaliczyć można nadmierne ciśnienie i duże jego wahania w sieci wodociągowej, wady materiałowe rur, armatury i złączy, niedbałe i niezgodne z zasadami wykonanie. Istotnym elementem jest również środowisko gruntowe, w jakim ułożony jest przewód sieci wodociągowej.

Korzystając z przedstawionych w literaturze przedmiotu **wskaźników strat wody** wg standardów IWA (International Water Association) wskaźnik jednostkowy strat wody, który zależy od długości sieci i gęstości przyłączy przypadających na 1 km przewodów sieci w przypadku wodociągu Gminy Wolanów (włączając wodę zakupioną dla Bieniędzic i Jarosławic) liczony bez uwzględnienia liczby przyłączy wynosi 1,7 m³/km sieci/dobę.

W wytycznych niemieckich z 1986 r. zawarto dane o granicznych dopuszczalnych jednostkowych stratach wody w zależności od rodzaju gruntu:

- dla gruntów piaszczystych wartość tego wskaźnika powinna wynosić 1,2–1,6 m³/d·km,
- dla gruntów żwirowych 2,4–6,0 m³/d/km,
- dla gruntów skalistych spękanych 4,81–4,4 m³/d·km⁴.

Patrząc na powyższe wytyczne 1,7 wydaje się być nie najgorszym wskaźnikiem, ale trzeba pamiętać, że pochodzą one z przed 34 lat i przez ten czas zapewne w technologii budowy wodociągów wiele się zmieniło w kierunku ograniczenia strat wody. Jednakże nie znaleziono w literaturze przedmiotu innych norm. Na terenach o liczbie przyłączy większej niż 20 szt/km wskaźnik strat wody liczony jako stosunek strat wody do liczby przyłączy w przeliczeniu na dobę. W tym ujęciu wskaźnik dla wodociągu Gminy Wolanów wynosi za 2020 r. 0,08 m³/przyłącze/dobę i jest uznawany w literaturze przedmiotu dla terenów wiejskich i pośrednich za niski⁵.

³ H. Berger, U. Roth, D. Sammet, Struktur und Entwicklung des Wasserverbrauchs in Wiesbaden, GWF Wasser – Abwasser, Nr 9/1998 za F.G. Piechurski, *Straty wody i sposoby skutecznego ich ograniczania w systemach dystrybucji wody* [dostęp 24.05.2020 r. on-line:

http://www.inzynierbudownictwa.pl/technika,materiały_i_technologie,artykul,straty_wody_i_sposoby_skuteczno_ich_ograniczania_w_systemach_dystrybucji_wody,6965].

⁴ Tamże.

⁵ E. Renaud. *Towards a global performance indicator for losses from water supply systems. Water Loss 2010*, Jun 2010, Sao Paulo, Brazil. 11 p. hal-00593479 E. Renaud. *Towards a global performance indicator for losses from water supply systems. Water Loss 2010*, Jun 2010, Sao Paulo, Brazil. 11 p. [dostęp 24.05.2020 on-line: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00593479/document>]

Pewne jest, że należy nieustannie podejmować działania w celu obniżenia strat wody takie działania jak: likwidacja rozliczania za wodę ryczałtowo, legalizowanie wodomierzy w terminie, zastosowanie wodomierzy odpornych na działanie pola magnetycznego, sprawdzenie poprawności doboru wodomierzy przy ich wymianie, kontrola nieuczciwych odbiorców wody, montaż przepływomierzy w strefach dystrybucji, pomiar objętości wody zużywanej na potrzeby własne przed i po wtłoczeniu do sieci, pomiar i rozliczenia objętości wody pobranej, a niefakturowanej.

Dodatkowym problemem jest, ujawniający się w czasie wysokich temperatur i braku opadów, niedostatek wody w Bieniędzicach. W celu jego wyeliminowania w 2020 r. zaprojektowano dodatkowy odcinek wodociągu zmierzający do połączenia w pierścień sieci wodociągowej i tym samym poprawy cyrkulacji wody. Odcinek ten został wybudowany w 2021 r. Przeprowadzono również kontrole legalności poboru wody, wymieniono wodomierze oraz w kilku gospodarstwach zabezpieczono sieć przed kradzieżą wody. W celu zapewnienia ciągłości dostaw wody w wyżej położoną część miejscowości Bieniędzice, w 2021 r. rozpoczęto projektowanie przepompowni wody dla tej miejscowości. Obecnie trwa przygotowanie procedury przetargowej na budowę przepompowni, która będzie realizowana w latach 2022-2023. W 2021 r. rozpoczęto również projektowanie nowej przepompowni wody w miejscowości Garno oraz przeprowadzono badania geologiczne i przygotowano dokumentację pod studnie dla nowego ujęcia wody w miejscowości Mniszek. Opracowano również projekt odcinka wodociągu w miejscowości Ślepowron.

Infrastruktura kanalizacyjna

Gmina Wolanów nie posiada własnej oczyszczalni ścieków i odprowadza ścieki do urządzeń kanalizacyjnych gminy Wieniawa, a ta z kolei do oczyszczalni należącej do gminy Przytyk. W dniu 30 kwietnia 2009 roku została zawarta umowa na czas nieokreślony pomiędzy Gminą Wolanów a Gminą Wieniawa, której przedmiotem jest ustalenie warunków wprowadzania ścieków z terenu Gminy Wolanów do urządzeń kanalizacyjnych Gminy Wieniawa oraz ustalenie warunków uiszczania opłaty z tytułu wprowadzania ścieków. Aneks z dnia 11 grudnia 2015 roku do wyżej umowy, z uwagi na ograniczoną wydajność eksploatacyjną oczyszczalni ścieków w Przytyku (ostatecznie tam trafiają ścieki z terenu Gminy Wolanów i Wieniawa), wprowadzono łączne limity ścieków dla gmin Wieniawa i Wolanów - dobowe 180m³ i miesięcznie 5600m³ po przekroczeniu których naliczana była do połowy 2020 r. tzw. opłata ponadnormatywna, czyli podwójna stawka. Od czerwca 2020 r.

ZGK w Przytyku znacznie podniósł ceny za odbiór ścieków ponad dwukrotnie tj do kwoty 8,90 za 1m³, ale zrezygnował z opłat za ścieki ponad limit. Dodatkowo gmina Wolanów płaci 1zł/m³ ZGK w Wieniawie za przesył ścieków przez urządzenia gminy Wieniawa. Tym samym cena ścieków odprowadzanych z terenu gminy Wolanów od połowy 2020 r. wzrosła do 9,90 za 1m³. Jest to sytuacja trudna dla gminy Wolanów. Jednocześnie fiaskiem zakończyły się dwuletnie rozmowy o stworzeniu wspólnej z obydwoma gminami spółki zarządzającej oczyszczalnią. Dlatego też koniecznością jest budowa oczyszczalni ścieków przez gminę Wolanów.

Obecnie oczyszczalnia ścieków w Wólce Domaniowskiej wymaga pilnej modernizacji w celu dostosowania jej do ilości ścieków spływających z podłączonych miejscowości na terenie trzech gmin – Przytyk, Wieniawa, Wolanów. Przewidywany koszt modernizacji to już ponad 20 mln zł. Do czasu modernizacji oczyszczalni nie ma możliwości podłączenia kolejnych odcinków kanalizacji do sieci, co uniemożliwia rozbudowę sieci kanalizacyjnej w zachodniej części Gminy Wolanów.

Problemem pozostaje ilość ścieków niezafakturowanych napływających do urządzeń gminy Wolanów, tzn. woda deszczowa napływająca do kanalizacji. Na szczęście 2021 r. nie był tak deszczowy jak 2020. I tak ilość ścieków zafakturowanych przez gminę Wieniawa w 2021 r. tj. wprowadzonych do urządzeń kanalizacyjnych wynosiła 55 378 m³ (przy 58 824 m³ w 2020 r.), a ilość ścieków zafakturowanych przez Gminę Wolanów 35 840 m³ (przy 28737m³ w 2020 r.). Co oznacza, że w kanalizacji było 19 538 m³ ścieków niezafakturowanych (przy 30 087 m³ w 2020 r. i 15 068 m³ w 2019 r.). Woda deszczowa dostająca się do kanalizacji stanowi dużą część ścieków, za które płaci gmina Wolanów. Niedbałe wykonanie kanalizacji na terenie miejscowości Mniszek i Rogowa oraz warunki pogodowe i glebowe wpływają na ilość wód dostających się do kanalizacji. Ograniczenie ilości wody deszczowej w kanalizacji wymaga również dyscypliny ze strony mieszkańców zmierzającej do zabezpieczenia studzienek kanalizacyjnych przed napływem wody deszczowej. Gmina przez cały ten czas monitorowała sieć w kierunku eliminacji ewentualnych podłączeń rynien do studzienek kanalizacyjnych i zabezpieczenia studzienek przed napływem wody z terenu posesji, ale ulewne opady deszczu niweczyły te działania. Jednocześnie odcięto jeden podmiot od kanalizacji ze względu na znaczne zadłużenie. W najbliższej przyszłości konieczne jest dalsze monitorowanie kanalizacji pod kątem jej zabezpieczenia przed napływem wód opadowych, dalszy przegląd umów i przyłączy kanalizacyjnych oraz działania zmierzające do wybudowania własnej oczyszczalni ścieków

zbierającej ścieki z istniejącej sieci kanalizacyjnej. Łącznie faktury dla Gminy Wolanów za ścieki odprowadzone do urządzeń kanalizacyjnych Gminy Wieniawa za 2021 r. wyniosły 592 tys. zł. Zaś od mieszkańców zebrano około 317 tys. zł, jest to zaledwie 53,5% poniesionych wydatków.

Infrastruktura kanalizacyjna Gminy Wolanów składa się z 23,39 km sieci kanalizacyjnej, 491 przyłączy, 7 przepompowni. W porównaniu do 2020 r. powstało 8 nowych przyłączy kanalizacyjnych. W 2020 r. wykonano odcinek o długości 586,8 m sieci kanalizacyjnej w miejscowości Strzałków, wartość inwestycji wyniosła 283 568,18 zł. Nie angażowano środków NFOŚiGW ze względu na brak możliwości uzyskania efektu ekologicznego, spowodowany limitem ścieków wynikającym z potrzeby pilnej modernizacji oczyszczalni ścieków w Przytyku. Potrzeby w zakresie rozbudowy kanalizacji są ogromne na ponad 2tys. gospodarstw domowych zaledwie 381 jest podłączone do sieci kanalizacyjnej (tabela 11), tj. wykorzystanych jest 78% wybudowanych przyłączy. Dlatego od 2020 r. gmina Wolanów rozpoczęła projektowanie sieci kanalizacyjnej od Radomia. Obecnie trwa przygotowanie postępowania przetargowego na budowę 6,4 km sieci kanalizacyjnej.

Tabela 11. Rejestr zawartych umów na ścieki

Lp.	Miejscowość	Liczba umów stan na koniec 2021 r.	Liczba umów zawartych w 2021r.
1.	Mniszek	233	14
2.	Rogowa	67	3
3.	Wawrzyszów	74	2
4.	Kolonia Wawrzyszów	1	1
5.	Strzałków	6	2
	Ogółem	381	22

Źródło: opracowanie własne.

Bilans gospodarki wodno-ściekowej za 2021 r. jest coraz lepszy po stronie wody, jednakże po stronie ścieków opady ulewnego deszczu i generalnie stosunkowo mokry rok niweczą starania zmierzające do poprawy sytuacji. Dlatego konieczne są stałe działania monitorujące i naprawcze oraz zmierzanie do budowy własnej oczyszczalni ścieków, co rodzi nadzieję, na mniejsze koszty odprowadzania ścieków. Konieczna jest również większa dyscyplina po stronie użytkowników sieci i świadomość, że za brak rozwagi w tym zakresie płacimy wszyscy.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W 2020r. zgodnie z Uchwałą Nr XXI/142/2020 Rady Gminy Wolanów z dnia 19 czerwca 2020r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej oraz trybu postępowania w sprawie udzielenia dotacji oraz sposobu jej rozliczenia na dofinansowanie budowy

przydomowych oczyszczalni ścieków ze środków budżetowych Gminy Wolanów na lata 2020-2025. W 2020 r. dofinansowano budowę 24 przydomowych oczyszczalni ścieków, a w 2021 r. 12 oczyszczalni.

Wnioskodawcy (mieszkańcy gminy Wolanów) uzyskali dofinansowanie wynoszące do 50 % wartości inwestycji, polegającej na budowie przydomowej oczyszczalni ścieków, jednak nie więcej niż 5.000,00 zł brutto. Beneficjentem ubiegającym się o dofinansowanie na realizację zadania zgodnie z przyjętą uchwałą mogły być osoby fizyczne dysponujące prawem własności do nieruchomości, będące stałymi mieszkańcami Gminy Wolanów według ewidencji ludności oraz objęte gminnym systemem gospodarowania odpadami w okresie nie krótszym niż 6 miesięcy, liczonym wstecz od daty złożenia wniosku o dofinansowanie. Warunkiem uzyskania dotacji jest brak zaległości finansowych na dzień złożenia wniosku wobec Gminy Wolanów w zakresie opłat za pobór wody z gminnej sieci wodociągowej, opłat z tytułu podatków i opłat lokalnych, opłat za odbiór odpadów. Dofinansowaniem objęte zostały inwestycje zlokalizowane na obszarach dotychczas nieskanalizowanych na terenie Gminy Wolanów, za wyjątkiem tych miejscowości, gdzie rozpoczęto budowę kanalizacji sanitarnej, uzyskano pozwolenie na budowę kanalizacji sanitarnej bądź na terenach wskazanych przez Gminę do skanalizowania w okresie najbliższych 10 lat (tj.: w szczególności posesje zlokalizowane na działkach wzdłuż drogi krajowej nr 12). Udzielono na ten cel dotacji z budżetu Gminy Wolanów na kwotę 53 247,50 zł, zaś koszty poniesione przez Mieszkańców wyniosły dodatkowo 54 617,53 zł. Program jest kontynuowany w 2022 r.

4.5.3. Infrastruktura energetyczna

W tabeli 12 przedstawiono dane dotyczące infrastruktury energetycznej (oświetlenie dróg). Długość sieci będącej na majątku Gminy wynosiła na koniec 2021 r. 18 969,50 m, w 2021 r. nie budowano nowych odcinków oświetlenia ulicznego. W miejscowości Kowalanka wymieniono 15 szt. latarni wyposażonych w lampy sodowe na nowe słupy wyposażone w lampy ledowe. Zaprojektowane w 2020 i 2021 r. odcinki oświetlenia planowane są do realizacji na przełomie 2022 i 2023 r., obecnie złożono wnioski o dofinansowanie ich budowy z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład. W 2021 r. za oświetlenie ulic zapłacono 475 247 zł (w tym 414 608 zł za energię i 60 639 zł za usługi remontowe). Obecna umowa na dostawę energii kończy się z końcem roku 2022. Obawy budzi oczekiwana wysokość nowej stawki.

Tabela 12. Dane dotyczące infrastruktury oświetlenia dróg

Rodzaj oprav	Ogółem	Własność Gminy	W tym: na urządzeniach RE
70W	72	72	39
100W	737	737	615
150W	138	138	80
250 W	232	232	48
400 W	2	2	0
LED	531	516	274
Naświetlacze przy kościołach	6	6	-
Razem	1718	1718	1061

Źródło: Opracowanie własne.

W 2021 r. prowadzono prace projektowe zmierzające do uzyskania pozwolenia na budowę nowych odcinków oświetlenia w miejscowości: Garno, Młodocin Większy oraz Wolanów.

4.6. Ochrona środowiska

4.6.1. Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami został wprowadzony na terenie Gminy Wolanów z dniem 1 lipca 2013r., zostały nim objęte nieruchomości zamieszkałe.

Usługa odbioru i transportu odpadów komunalnych z terenu gminy do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych realizowana jest przez podmiot wyłoniony w drodze przetargu nieograniczonego tj.: firmę **Usługi Ekologiczne „EKO-JAS”, Krzysztof Janas Garno ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów**. Miejsce zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania: Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Radomiu ul. Witosa 94, 26-600 Radom. Na terenie Gminy w 2021r. obowiązywał workowy system zbierania odpadów komunalnych z podziałem na 5 frakcji o następującej kolorystyce:

- czarny – zmieszane odpady komunalne;
- żółty – tworzywa sztuczne i metale;
- niebieski – papier i tektura;
- brązowy - odpady „BIO”
- zielony – szkło

Gmina zapewniła właścicielom nieruchomości worki do odpadów zbieranych selektywnie w ramach uiszczanej opłaty do Urzędu Gminy za gospodarowanie odpadami

komunalnymi. Dwa razy w roku w marcu i listopadzie został zorganizowany odbiór odpadów wielkogabarytowych oraz zużytych opon wystawianych przez Mieszkańców przed posesję.

Tabela 13. Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Wolanów w 2021r.

Fracja odpadów	Ilość odebranych odpadów [Mg]	
	w 2020r.	w 2021r.
Zmieszane odpady z budowy i remontów	2,1800	-
Opakowania z papieru i tektury	40,6000	68,8200
Odpady wielkogabarytowe	58,1000	57,6000
Opakowania z tworzyw sztucznych	3,9000	38,7600
Tworzywa sztuczne	-	228,82
Opakowania ze szkła	243,5600	275,8500
Odpady ulegające biodegradacji	111,6600	142,5800
Niesegregowane (mieszane) odpady komunalne	672,2800	701,6600
Zmieszane odpady opakowaniowe	248,4800	-
ŁĄCZNIE	1380,7600	1514,09

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 14. Ilość odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi z odpadów odebranych i zebranych z terenu Gminy Wolanów w 2021r.

Fracja odpadów	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi w 2020r.[Mg]
Opakowania ze szkła	283,7788
Odpady wielkogabarytowe	33,7300
Opakowania z papieru i tektury	77,6758
Opakowania z metali	5,9395
Opakowania z tworzyw sztucznych	102,2968
Opakowania wielomateriałowe	1,0946
Metale żelazne	0,0027
Metale nieżelazne	0,0732
Tworzywa sztuczne i guma	0,8167
ŁĄCZNIE	505,4081

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie Gminy Wolanów zorganizowano Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych prowadzony przez firmę: Usługi Ekologiczne „EKO-JAS”, Krzysztof Janas Garno ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów, wyłonioną w drodze przetargu nieograniczonego. W PSZOK-u przyjmowano następujące posegregowane odpady: akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, popioły, opakowania po rozpuszczalnikach, farbach, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki, zużyte baterie, odpady budowlane, zużyte opony, przeterminowane leki (tabela 15). Przeterminowane leki można również wrzucać do pojemnika znajdującego się w aptece i w Ośrodku Zdrowia w Wolanowie. Pojemniki na zużyte baterie znajdują się również w obiektach użyteczności publicznej.

Tabela 15. Ilość odpadów zebranych w PSZOK w 2020 i 2021r. [Mg]

Fracja odpadów	Ilość odpadów zebranych w PSZOK [Mg]	
	2020 r.	2021 r.
Zmieszane odpady z budowy remontów i demontażu	10,2400	7,2600
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	4,3000	4,2480
Opakowania ze szkła	1,0350	0,9220
Zużyte opony	5,5640	8,2920
Opakowania z papieru i tektury	1,2250	0,1100
Odpady wielkogabarytowe	12,2000	10,2500
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,6550	2,1900
Opakowania z tworzyw sztucznych	1,8500	1,6900
Urządzenia zawierające freony	-	0,2000
Leki inne niż wymienione w 20 01 31	-	0,0100
ŁĄCZNIE	37,0690	35,1720

Źródło: Opracowanie własne

Systemem zbiórki odpadów komunalnych na terenie Gminy Wolanów objęte zostały wyłącznie posesje zamieszkałe. Z uwagi na radykalny wzrost cen usług związanych z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów oraz wzrost ilości odpadów zbieranych z terenu gminy Wolanów Rady Gminy Wolanów uchwałą z dnia 14 grudnia 2020 roku przyjęła nowe wyższe stawki opłat obowiązujące od 1 stycznia 2021 roku w wysokości:

- 15,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca, jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny;
- 45,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca (opłata podwyższona) jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny;

Ponadto w ramach podjętej uchwały zwolniono w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostującymi bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, którzy w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zadeklarują, że kompostują bioodpady w kompostowniku przydomowym - w wysokości 2,00 zł miesięcznie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Stawka za odbiór odpadów komunalnych naliczana jest w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość. Zgodnie ze złożonymi deklaracjami na dzień 31.12.2021 rok systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objętych było 7857 Mieszkańców Gminy przy 8831 osobach zameldowanych na pobyt stały. W 2020 r. było to odpowiednio 7814 zadeklarowanych Mieszkańców przy 8886 zameldowanych na pobyt stały. Liczba zadeklarowanych osób zwiększyła się jednak wciąż jest ona daleka od liczby zameldowanych na pobyt stały. W tym obszarze konieczne jest również stałe monitorowanie

liczby osób zgłoszonych na poszczególnych nieruchomościach, szczególnie wobec faktu, że koszty gospodarki odpadami stale rosną. W 2021 r. wydatki związane z gospodarką odpadami wyniosły 1 275 372,08 zł i były wyższe o 978,36 zł od dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami wynoszących 1 274 393,72 zł. Problemem są również zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami za 2021 r. wynosiły 64 753,86 zł i wzrosły w stosunku do 2020 r. o 18 060,41 zł. Zaległości powyżej 4.000 zł wystąpiły w sołectwie Garno, Ślepowron, Młodocin Większy, Wawrzyszów Kolonia, Wolanów zaległości powyżej 2.000 zł wystąpiły w sołectwach Bieniędzice, Podlesie, Rogowa, Waliny i Wawrzyszów zaległości od 1.000 zł do 2.000 zł. wystąpiły w 9 sołectwach (Chruślice, Franciszków, Kacprowice, Kowala Duszocina, Mniszek, Sławno, Strzałków, Waclawów i Wymysłów); zaległości poniżej 1 000 zł wystąpiły w pozostałych 4 sołectwach (Jarosławice, Kolonia Wolanów, Kowalanka i Zabłocie). Łącznie na wszystkie zaległości z tytułu tej opłaty wystawiono 309 szt. upomnień oraz 188 tytułów wykonawczych, z czego 4 sprawy prowadzi I US w Radomiu, natomiast pozostałe 184 tytuły prowadzi II US w Radomiu. Według stanu na dzień 29 kwietnia 2022 r. na zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami wpłynęła kwota 17 962,11 zł.

Mimo, że ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dniem 1 lipca 2013r. spowodowała przebudowanie systemu gospodarki odpadami w gminach, to niestety zmiany te nie wyeliminowały z krajobrazu Gminy Wolanów dzikich wysypisk odpadów. W 2021 roku na terenie gminy zlikwidowano 3 dzikie składowiska odpadów w miejscowościach Ślepowron, Strzałków i Młodocin Większy. Ilość zebranych odpadów podczas likwidacji tych składowisk wyniosła 31,5 Mg oraz 450 szt. plastikowych beczek. Gmina poniosła koszt w wysokości 150 239,64 zł. Mnóstwo odpadów jest również zbierane podczas sprzątanía dróg gminnych, przystanków, terenów przydrożnych.

4.6.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Wolanów jest dokumentem strategicznym, opisującym kierunki działań zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego tj.: redukcja gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, zwiększenia efektywności energetycznej, poprawy jakości powietrza oraz zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii.

Dotychczas obowiązujący Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w Gminie Wolanów na lata 2015-2020 przyjęty uchwałą Nr XI/70/2015 Rady Gminy Wolanów z dnia 30 października

2015 r. przestał obowiązywać. W 2021 r. opracowano nowy plan, który po uwzględnieniu uwag RDOŚ został przyjęty dopiero w maju 2022 r.

W 2021 r. zrealizowano następujące działania, wpisujące się w cele strategiczne zawarte w PGN:

Tabela 16. Realizacja priorytetów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Wolanów w 2021r.

Lp	Działanie	Realizator	Okres realizacji		Poniesiony koszt w zł	Zrealizowane działania
			rozpoczęcie	zakończenie		
1.	Termomodernizacja budynku komunalnego w Wolanowie wraz z budową zbiornika na nieczystości sanitarne	Gmina Wolanów	2021	2021	185.343,51	Wykonano termomodernizację budynku
2	Modernizacja istniejącej świetlicy wiejskiej pod kątem utworzenia Klubu Seniora w m. Młodocin Większy	Gmina Wolanów	2021	2021	666.713,81	Wykonano m.in. termomodernizację budynku
3	Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku OSP w Strzałkowie	Gmina Wolanów	2021	2021	57.859,20	Wykonano instalację fotowoltaiczną
4.	Przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Wolanowie wraz z budową zbiornika na nieczystości ciekłe oraz niezbędną infrastrukturą	Gmina Wolanów	2020	2022	118 461	W 2021 r. wykonano prace polegające na wzniesieniu stanu surowego zamkniętego
5.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w m. Kowalanka	Gmina Wolanów	2021	2021	60.000	Wymieniono 15 szt. lamp sodowych na ledowe

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Program usuwania azbestu

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów przyjęty został uchwałą Nr XLVII/163/10 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 29 stycznia 2010r. Dane dotyczące realizacji tego zadania w ostatnich latach zawiera poniższa tabela.

Tabela 17. Dane dotyczące realizacji programu usuwania azbestu w latach 2011-2021

ROK	NAZWA ZADANIA	CAŁKOWITY KOSZT ZADANIA [zł]	UZYSKANE DOFINANSOWANIE [zł]	ILOŚĆ ZUTYLIZOWANYCH WYROBÓW [Mg]
2011	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	21 666,65 (w tym 150 zł nadzór budowlany)	21 449,98 z WFOŚiGW (99%)	54,48
2014	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	15 803,40 (w tym 369 zł nadzór budowlany)	13 118,00 WFOŚiGW 5 401,00 (34,99%) NFOŚiGW 7 717,00 (50,00%)	32,61
	Utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest	18 718,30	15 910,00 z WFOŚiGW (84,99%)	50,59
2015	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	32 301,93 (w tym 615 zł nadzór budowlany)	26 933,00 WFOŚiGW 11 407,00 (36,00%) NFOŚiGW 15 526,00 (49,00%)	76 ,00
2016	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	59 033,78	50 178,71 z WFOŚiGW (85%)	168,80
2017	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	41 922,43	35 634,06 z WFOŚiGW (85%)	134,92
2019	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	46 622,12	21000,00 z WFOŚiGW (45,04%)	211,32
		11 151,00	10620,85 z WFOŚiGW (95,25%)	530,15
2020	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	28 191,43	100% - WFOŚiGW	110,14
2021	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	55 166,94	29 999,78 z WFOŚiGW (54,38%)	180,00

Źródło: opracowanie własne.

W 2021 roku podobnie jak w poprzednich latach Gmina Wolanów wnioskuje o dofinansowanie na realizację zadania „Demontaż i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów” w ramach dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. W ramach podpisanej

umowy dotacji został odebrany azbest o łącznej masie 180 Mg. Całkowity koszt zadania wyniósł 55 166,94 zł. Dotacja ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stanowiła 54,38%.

4.6.4. Program opieki nad zwierzętami

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi Gmina Wolanów przyjęła uchwałą Nr XXXI/211/2021 z dnia 29 marca 2021r, w ramach programu Gmina:

- zapewnia opiekę bezdomnym zwierzętom poprzez umieszczenie ich w schronisku;
- wskazuje gospodarstwo rolne w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich;
- zapewnia całodobową opiekę weterynaryjną zwierzętom objętym programem na wypadek zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Gmina Wolanów w 2021 roku w zakresie odławiania bezpańskich zwierząt zawarła umowę z firmą: „BAROS” Maciej Glijer z siedzibą w Suchedniowie. Z tą samą firmą została zawarta również umowa w zakresie zapewnienia opieki bezpańskim zwierzętom, które uległy wypadkom w zdarzeniach drogowych. W 2021 r. odłowiono i umieszczono w schronisku 54 sztuk bezpańskich psów i 2 bezpańskim psom, które uległy wypadkom w zdarzeniach drogowych zapewniono opiekę weterynaryjną.

Poniesione przez Gminę w 2021 r. koszt realizacji programu wynosił 62 584,88 zł i był wyższy w stosunku do 2020 r. o 12 732,32 zł.

4.6.5. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko

W ramach prac związanych z ochroną środowiska prowadzone są postępowania w przedmiocie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Decyzja środowiskowa wymagana jest dla przedsięwzięć ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dane rozporządzenie określa wykaz przedsięwzięć z ich podziałem na:

- przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko – dla danych przedsięwzięć do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się raport o oddziaływaniu na środowisko,
- przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – dla danych przedsięwzięć do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się kartę informacyjną przedsięwzięcia.

- dołącza się kartę informacyjną przedsięwzięcia.

W 2021r. zostały wydane 4 decyzje i 2 postanowienia w ramach postępowań o ocenach oddziaływania na środowisko, które, które dotyczyły:

1. Budowy Elektrowni Słonecznej „PV GARNO” wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz stacją transformatorową o mocy do 3 MW z możliwością podziału na mniejsze elektrownie, na działce nr 80 obręb Garno, gmina Wolanów” - Wnioskodawca: SPV SOLAR 15 Sp. z o.o., ul. Plac Jana Kilińskiego 2, 35-005 Rzeszów - decyzja po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.
2. „Rozbudowy drogi powiatowej Zakrzew-Wolanów-Augustów” - Wnioskodawca: Powiat Radomski, Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Radomiu reprezentowany przez pełnomocnika P. Wiesława Jeziorskiego Biuro Projektowe Budownictwa „PROJEKTUJ I BUDUJ” Sp. z o.o., ul. Spalska 103/105 lok. 10, 97-200 Tomaszów Maz. – decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko
3. „Budowy kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej dla miejscowości Ślepowron, Sławno, Radom” - Wnioskodawca: Gmina Wolanów, ul. Radomska 20, 26-625 Wolanów reprezentowana przez pełnomocnika P. Jana Bochnię prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: PRO-SAN Projektowanie Obiektów Budowlanych, Inżynieryjnych i Instalacyjnych z siedzibą w Radomiu, ul. Srebrna 11 - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko
4. „Budowy telekomunikacyjnego obiektu budowlanego sieci T-MOBILE nr 26246/87356 WRA_ WOLANÓW _ WOLANÓW20”, realizowanego na działce nr ew. 381/6 w obrębie geodezyjnym Kolonia Wolanów, gmina Wolanów - Wnioskodawca: T-MOBILE Polska S.A. ,02—674 Warszawa, ul. Marynarska 12, działającą przez Pełnomocnika P. Marcina Żurawińskiego, ul. Ciszewskiego 15, 02- 777 Warszawa - decyzja o umorzeniu postępowania jako bezprzedmiotowe.
5. „Rozbudowy zakładu produkcji elementów złącznych o budynek hali produkcyjnej z instalacją do powierzchniowej obróbki metali z wykorzystaniem procesów elektrolitycznych i chemicznych o powierzchni całkowitej wanien procesowych poniżej 30,0 m³, budową przemysłowej oczyszczalni ścieków i zewnętrznego szczelnego zbiornika bezodpływowego” – Wnioskodawca: DREWNOWKRET, Strzałków 83, 26-625 Wolanów - postanowienie o nałożeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania

na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko dla planowego przedsięwzięcia.

6. „Budowy hali produkcyjno-magazynowej z częścią socjalno-biurową na terenie istniejącego zakładu produkcji wód i napojów wraz z infrastrukturą, drogami wewnętrznymi i placami manewrowymi na działkach nr ewid. 336/14, 337/5, części działek nr 337/6, 337/3 i 338/1 w miejscowości Wawrzyszów nr 9, gm. Wolanów” - Wnioskodawca: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe PIK PŁUCIENNIK I KOŁACZ Spółka Jawna, Wawrzyszów 9, 26-625 Wolanów - postanowienie o nałożeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko dla planowego przedsięwzięcia.

W 2021r. wydano również 1 decyzje na wycinkę drzew zagrażających w pasie drogi krajowej (na 11 sztuk drzew) i 3 decyzje na wycinkę drzew z miejsc użyteczności publicznej (na 16 szt. drzew). Rozpatrzono 92 zgłoszeń zamiaru usunięcia drzew przez osoby fizyczne. Dokonano również usunięcia zagrażających drzew przydrożnych rosnących w ciągu dróg gminnych, na które gmina uzyskała zezwolenia od Starosty Radomskiego.

V. Polityka społeczna

5.1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025 została przyjęta uchwałą Nr XV/96/2016 Rady Gminy Wolanów z dnia 4 marca 2016 roku. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który opisuje, wyjaśnia i wartościuje ten fragment rzeczywistości, od którego zależy stworzenie perspektyw godnego życia zarówno jednostki, jak i grupy społecznej jako całości. Jest planem działania ukierunkowanym na realizację przedsięwzięć w obszarze polityki społecznej w wymiarze długofalowym, zaś w praktyce powinien stanowić skuteczny instrument przejścia od fazy interpretacji zjawisk i procesów społecznych do fazy społecznej przemiany.

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Wolanów połączona rezultatu osiągnięte przez GOPS w czterech ostatnich latach przedstawiono w

tabeli poniżej.

Tabela 18. Cele, kierunki działań i wskaźniki realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolanów w latach 2019-2021

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy/Wskaźniki 2019r.	Realizatorzy/Wskaźniki 2020r	Realizatorzy/Wskaźniki 2021r
Ograniczenie marginalizacji spowodowanej ubóstwem	Dożywianie	Realizator - GOPS posiłek(dożywianie) – 214, wysokość wydatkowanych środków - 76.687,57zł (własne-15.774,00zł., dotacja- 60.913,57zł)	Realizator - GOPS posiłek(dożywianie) – 154 osoby, wysokość wydatkowanych środków – 35.048,50zł (własne-7.048,50zł., dotacja- 28.000,00zł)	Realizator - GOPS posiłek(dożywianie) – 142 osoby, wysokość wydatkowanych środków – 35.048,50zł (własne-7.722,00zł., dotacja- 30.885,00zł)
	Pomoc finansowa	Realizator - GOPS • świadczenia pieniężne: - zasiłki okresowe - 23 rodziny - wysokość wydatkowanych środków 29.526,00zł (dotacja) zasiłki celowe -w tym specjalne- 97 rodzin - wysokość wydatkowanych środków : - własne 30.586,72zł.	Realizator - GOPS • świadczenia pieniężne: - zasiłki okresowe - 22 rodziny - wysokość wydatkowanych środków 35.263,76zł- dotacja zasiłki celowe -w tym specjalne- 79 rodzin - wysokość wydatkowanych środków : - własne 32.204,04zł.	Realizator - GOPS • świadczenia pieniężne: - zasiłki okresowe - 25 rodzin - wysokość wydatkowanych środków 42.086.zł- dotacja zasiłki celowe -w tym specjalne- 56 rodzin - wysokość wydatkowanych środków : - własne 20.085 zł.
	Współpraca z Bankiem żywności, Caritasem, itp.	Realizator - GOPS • liczba rodzin, którym wydano skierowanie do Banku Żywności – 25	Realizator - GOPS • liczba rodzin, którym wydano skierowanie do Banku Żywności – 51	Realizator - GOPS • liczba rodzin, którym wydano skierowanie do Banku Żywności – 54
	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego grup roboczych	Realizator - GOPS UG - liczba niebieskich kart - 17, - grupy robocze -53 - spotkania zespołu - 4	Realizator - GOPS UG - liczba niebieskich kart - 33, - grupy robocze - 79 - spotkania zespołu - 4	Realizator - GOPS UG - liczba niebieskich kart - 39 - grupy robocze - 85 - spotkania zespołu -4
	Wsparcie asystenta rodziny	Realizator - GOPS - liczba asystentów - 1 - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – 9 w tym 17 dzieci	Realizator - GOPS - liczba asystentów - 1 - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – 7 w tym 14 dzieci	Realizator - GOPS - liczba asystentów - 1 - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta 6 rodzin w tym 12 dzieci
	Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczek dydaktycznych)	Realizator - GOPS • liczba stypendiów socjalnych (razem z zasiłkami szkolnymi) – 699 świadczeń (w tym 15 zasiłków szkolnych) wysokość wydatkowanych środków: - środki własne- 25.970,00zł., - dotacja 103.880,00zł Zasiłki na cele edukacyjne – 5 świadczeń na kwotę 4.000,00zł. - dotacja	Realizator - GOPS • liczba stypendiów socjalnych (razem z zasiłkami szkolnymi) – 935 świadczeń (w tym 3 zasiłki szkolne) wysokość wydatkowanych środków: - środki własne- 36.157,42 zł., - dotacja 144.629,68 zł	Realizator - GOPS • liczba stypendiów socjalnych (razem z zasiłkami szkolnymi) – świadczeń 738 (w tym 11 zasiłki szkolne) wysokość wydatkowanych środków: - środki własne- 30.268,40 zł. - dotacja – 121.073,60 zł.

Aktywizacja i integracja osób starszych i niepełnosprawnych	Organizacja wspólnych imprez, uroczystości integracyjnych, np. wigilii dla starszych i samotnych, Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka	Realizator – GOPS - liczba imprez/uroczystości – 1 wigilia - liczba osób uczestniczących w imprezach/uroczystościach - około 35 osób Wartość zamówienia – 296,54zł.	Realizator – GOPS Ze względu na pandemię GOPS nie organizował dla osób starszych i samotnych żadnych uroczystości.	Realizator – GOPS - liczba imprez/uroczystości – 11 - liczba osób uczestniczących w imprezach/uroczystościach - około 50 osób Wartość zamówienia – 9.586,95 zł.
	Utworzenie punktu poradnictwa, konsultacji i informacji gdzie świadczona byłaby pomoc psychologiczna, prawna, medyczna i geriatryczna	Realizator - GOPS Pomoc psychologiczna i prawna: • zawarto umowy zlecenie 2 • liczba rodzin objętych wsparciem psychologa - 17 • liczba rodzin objętych wsparciem prawnika 110 osób.	Realizator - GOPS Pomoc psychologiczna : • zawarto umowy zlecenie – 1 • liczba rodzin objętych psycholog udzielił 48 konsultacji	Realizator - GOPS Pomoc psychologiczna : • zawarto umowy zlecenie – 1 • liczba rodzin objętych psycholog udzielił 58 konsultacji
Świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym, przewlekle chorym	Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych oraz zasiłków losowych	Realizator - GOPS • zasiłki stałe – 42 rodziny, wysokość wydatkowanych środków 184.418,05zł (dotacja) • świadczenia pielęgnacyjne – 542 liczba świadczeń, wysokość wydatkowanych środków 855.851,90zł (dotacja) • zasiłki pielęgnacyjne – 2176 liczba świadczeń, wysokość wydatkowanych środków 410.819,56zł (dotacja) • zasiłki losowe – 6 rodzin, wysokość wydatkowanych środków: - własne – 31.000 zł. - zleczone – 14.000 zł.	Realizator - GOPS • zasiłki stałe – 38 rodzin, wysokość wydatkowanych środków 186.379,15zł (dotacja) • świadczenia pielęgnacyjne -liczba świadczeń 619 -wysokość wydatkowanych środków 1.109.841,70zł (dotacja) • zasiłki pielęgnacyjne - 2113 świadczeń, wysokość wydatkowanych środków 453.911,52zł (dotacja) • zasiłki losowe – 2 rodziny, - wysokość wydatkowanych środków: - własne – 6.500,00zł.	Realizator - GOPS • zasiłki stałe – 37 rodzin, wysokość wydatkowanych środków 182.192,77zł.(dotacja) • świadczenia pielęgnacyjne -liczba świadczeń - 754 -wysokość wydatkowanych środków 1.461.857,81zł (dotacja) • zasiłki pielęgnacyjne - 2161 świadczeń, wysokość wydatkowanych środków 464.919,36zł (dotacja)
	Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i samotnym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy	- liczba świadczonych usług opiekuńczych – 1.972 - liczba beneficjentów usług opiekuńczych- 9	- liczba świadczonych usług opiekuńczych – 1.163 - liczba beneficjentów usług opiekuńczych- 15	- liczba świadczonych usług opiekuńczych – 2.810 - liczba beneficjentów usług opiekuńczych- 13
	Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zajęć rehabilitacyjnych oraz zakupu leków	- liczba świadczeń - 29 - kwota dofinansowania do zakupu leków - 3.226,72 zł.	- liczba świadczeń - 28 - kwota dofinansowania - 4.263, 00 zł. – środki własne ujęte w zasiłkach celowych.	- liczba świadczeń - 13 - kwota dofinansowania – 2.335zł. – środki własne ujęte w zasiłkach celowych.

Źródło: Opracowanie własne.

Zawarte w powyższej tabeli dane obrazują ilościowo realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej zadania takie jak: zapewnienia pomocy w formie dożywiania dzieci w szkole, zasiłki celowe, stałe, okresowe, świadczenia opiekuńcze, stypendia socjalne oraz stałe poradnictwo psychologiczne dla Mieszkańców Gminy. W porównaniu do roku 2019 i 2020 wydatki na te świadczenia w 2021 roku uległy obniżeniu w związku z poprawą poziomu życia Mieszkańców Gminy Wolanów, wyrażoną w szczególności poziomem ich dochodów. Wyjątek stanowią świadczenia opiekuńcze tj. zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne, które znacznie wzrosły, co wiąże się nierozzerwalnie ze starzeniem społeczeństwa. Poprawę sytuacji Mieszkańców Gminy Wolanów wyraźnie pokazuje liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ostatnich latach:

- 2015 r. – 361 rodzin tj. 1 276 osób;
- 2016 r. – 324 rodziny tj. 1 198 osób;
- 2017 r. – 263 rodziny tj. 858 osób;
- 2018 r. - 204 rodziny tj. 558 osób;
- 2019 r. – 173 rodziny tj. 462 osoby;
- 2020 r. – 165 rodzin tj. 428 osób⁶.
- 2021 r. – 201 rodzin tj. 438 osób

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolanów na lata 2016–2025 realizowana jest w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wolanów;
- Gminny program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

5.2. Gminny program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Do zadań własnych gminy należy w szczególności opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w

⁶ Dane GOPS.

wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Natomiast system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Od 2012r. w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki.

W 2021 roku Gmina Wolanów poniosła koszty związane z pobytem 7 dzieci w pieczy zastępczej w łącznej wysokości 102.344,90 zł. i w porównaniu do 2020 roku uległy zmniejszeniu. Wzrost lub obniżenie kosztów spowodowany jest nie tylko zwiększeniem lub zmniejszeniem liczby dzieci, lecz wzrostem kosztów ich utrzymania (10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej). W 2021 roku działania na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy świadczył Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolanowie. W ramach pracy socjalnej udzielano rodzinom szeroko rozumianego wsparcia w zakresie swoich zadań, a w szczególności pracy socjalnej. Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zatrudnia także na umowę o pracę asystenta rodziny. W 2021 roku 6 rodzin zostało objętych opieką asystenta rodziny, w których łącznie przebywała 12 dzieci. Liczba ta w porównaniu do 2020 roku (7 rodzin zostało objętych opieką asystenta, w których łącznie przebywało 14 dzieci) uległa zmniejszeniu. Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta charakteryzowały się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W niektórych rodzinach wieloproblemowych zaobserwowano poprawę w ich funkcjonowaniu. Przykładem może być wdrożenie nawyku dbania o higienę osobistą i czystość mieszkania, wdrożenie nawyku realizowania obowiązku szkolnego. Z uwagi na liczne dysfunkcje trwałe zmiany są trudne do osiągnięcia i wymagają dużego nakładu pracy i czasu. Mimo to, zebrane doświadczenia pozwalają pracownikom socjalnym na coraz trafniejsze dobieranie form pomocy do specyfiki rodzin objętych pomocą.

5.3. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Wolanów na rok 2021 oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok zostały przyjęte Uchwałą Nr XXVIII/189/2020 Rady Gminy Wolanów z dnia 14 grudnia 2020 roku.

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Wolanów na rok 2021 było ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu, natomiast celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok było ograniczenie zjawiska i negatywnych konsekwencji społecznych, wynikających z używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Cele w/w Programów zostały zrealizowane w oparciu o cele szczegółowe. W tabeli 19 przedstawiono wskaźniki realizacji działań w latach 2019-2021

Tabela 19. Cele, kierunki działań i wskaźniki realizacji Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Cele operacyjne	Działania	Wskaźniki za 2019	Wskaźniki za 2020	Wskaźniki za 2021
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.	Motywowanie osób uzależnionych do rozpoczęcia procesu leczenia i wyjścia z uzależnienia oraz kierowanie tych osób do odpowiednich poradni i instytucji.	działanie nieuwzględnione w programie	działanie nieuwzględnione w programie	- liczba zarejestrowanych pacjentów – 18 osób
	Prowadzenie postępowania przygotowawczego w sprawach o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu.	- liczba posiedzeń GKRPA – 14	- liczba posiedzeń GKRPA – 12	- liczba posiedzeń GKRPA – 14
Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy, udzielanie wsparcia psychologicznego i pomocy prawnej dla osób z problemem alkoholowym, jak i członków ich rodzin.	- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego – 58 osób - liczba osób, którym udzielono pomocy terapeutycznej – 58 osób - liczba osób, którym udzielono porad prawnych – 0 osób (działanie nieuwzględnione w programie)	- liczba osób, którym udzielono psychologicznego – 98 osób - liczba osób, którym udzielono pomocy terapeutycznej – 58 osób - liczba osób, którym udzielono porad prawnych – 0 osób (działanie nieuwzględnione w programie)	- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego – 45 osób - liczba osób, którym udzielono pomocy terapeutycznej – 20 osób - liczba osób, którym udzielono porad prawnych – 20 osób Wsparcia udzielano przez pewien okres w formie telefonicznej (on-line) i nie możemy określić dokładnej ilości osób.

	Prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu oraz ich bliskimi przez członków GKRPA.	- liczba osób, z którymi prowadzono rozmowy – 73 osoby zaproszono	- liczba osób, z którymi prowadzono rozmowy – 116 osób zaproszono	- liczba osób, z którymi prowadzono rozmowy – 120 osób zaproszono (w tym 30 osób się zgłosiło)
	Prowadzenie wyjazdowych obozów i kolonii socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie; dofinansowanie wyjazdu rodziców i prawnych opiekunów podopiecznych na ww. wyjazdy.	- liczba zorganizowanych wyjazdów - 2 - liczba – 128 osób (Trzeźwościowa Pielgrzymka do Częstochowy, Trzeźwościowy Rajd Rowerowy) liczba podmiotów realizujących wakacyjne obozy i kolonie – 1 podmiot (Stowarzyszenie RADOŚĆ)	ze względu na ograniczenia związane z pandemią COVID-19 działania nie zostały zrealizowane	- liczba zorganizowanych wyjazdów - 2 - liczba uczestników – 45 osób (Turnus rehabilitacyjno-integracyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, Trzeźwościowy Rajd Rowerowy) - liczba podmiotów realizujących wakacyjne obozy i kolonie – 1 podmiot (Stowarzyszenie RADOŚĆ)
	Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.	działanie nieuwzględnione w programie	działanie nieuwzględnione w programie	- liczba realizowanych programów profilaktycznych – 1 program - liczba uczestników – 60 osób
	Prowadzenie otwartych półkolonii, warsztatów, zajęć dla ogółu dzieci i młodzieży, spędzających ferie i wakacje w miejscu zamieszkania (gmina Wolanów).	- liczba uczestników – 75 osób (Bezpieczne ferie zimowe dla dzieci uczęszczających do szkół z terenu naszej Gminy)	- liczba uczestników - 100 osób (Bezpieczne ferie zimowe dla dzieci uczęszczających do szkół z terenu naszej Gminy)	- liczba uczestników – 90 osób (Bezpieczne ferie zimowe dla dzieci uczęszczających do szkół z terenu naszej Gminy)
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży.	Organizowanie i wspieranie projektów i akcji związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców.	- liczba projektów – 1 projekt	- liczba projektów – 1 projekt	- liczba projektów – 4 projekty - liczba uczestników projektów - 109 osób (Plakaty informacyjne przeciw pijanym przygotowane przez Klub Senior+, Akcja roznoszenia ulotek w ramach miesiąca abstynencji, Trzeźwościowy Rajd rowerowy, Kampania informacyjna pn. „Pileś? Nie jedź!”
	Organizowanie lub współudział w ogólnopolskich projektach profilaktycznych (tj. kampanie społeczne, akcje, konkursy itp.).	- liczba kampanii – 3 (Kampania „Narkotyki i dopalacze zabijają”, Kampania „Przeciw pijanym kierowcom”, Kampania „Cięża bez alkoholu”) - liczba zorganizowanych konkursów - 3	- liczba kampanii – 3 (Kampania ogólnopolska „Postaw na rodzinę”, „Przeciw pijanym kierowcom”) - liczba zorganizowanych konkursów – 3 (online Konkurs ZSP Sławno „Zatrzymaj depresję”, oraz „Stop Fonoholizmowi”, Konkurs „Papież Jan Paweł II”	- liczba kampanii – 4 (Kampania informacyjna pn. „PRZEMOC. I NIECH SIĘ WSTYDZI TEN, CO JĄ STOSUJE”, Zbiórki krwi, Kampania „Cyberprzemoc-świat wirtualny - problem realny”) - liczba konkursów – 2 (Konkurs ZSP Sławno „Bezpieczne wakacje” oraz „Wielkanocna

				Kartka”)
	Monitorowanie skali problemów alkoholowych oraz problemów związanych z przemocą w rodzinie, poprzez prowadzenie lokalnych badań, sondaży, diagnoz i ewaluacji, a także publikowanie ich wyników	działanie nieuwzględnione w programie	działanie nieuwzględnione w programie	- liczba przeprowadzonych badań, sondaży, diagnoz i ewaluacji - 1 ewaluacja Gminnego Programu
	Opracowywanie, wydawanie, zakup i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki uzależnień, przemocy domowej, wykluczenia społecznego, jak również doposażenie mieszkańców, wybranych grup docelowych lub realizatorów Programu w materiały i przedmioty związane z w/w problematyką.	- liczba rozdysponowanych materiałów – 500 (publikacje merytoryczne dla członków GKRPA, psychologa, terapeuty, ulotki, plakaty dotyczące problematyki uzależnień)	- liczba rozdysponowanych materiałów – 80 (publikacje merytoryczne dla członków GKRPA, psychologa, terapeuty)	- liczba rozdysponowanych materiałów – 1 708 (poradnik pn. „Otwórz się na pomoc”, film „Dzieci w sieci”, poradnik pn. „Długo cieszyć się życiem – ABC profilaktyki i prozdrowotnego trybu życia dla Seniorów, materiały dla przedszkoli i klas pierwszych „Bezpieczny przedszkolak” oraz „Elementarz Bezpieczeństwa”, ulotki, plakaty dot. problematyki uzależnień)
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.	Prowadzenie działań wspierających abstynencję i trzeźwienie osób uzależnionych, w tym: organizowanie obozów motywujących do leczenia i trwania w abstynencji, organizowanie integracyjnych imprez turystycznych, krajoznawczych, kulturalnych, sportowych itp. mających na celu promowanie stylu życia wolnego od uzależnień.	- liczba projektów / programów / działań – 1 (Wigilia dla starszych i samotnych osób oraz uzależnionych i współuzależnionych) - liczba uczestników projektów / programów / działań – 79 osób	- liczba projektów / programów / działań – 2 (Koncert na letniej Scenie Wolanowa, Turniej Piłki Siatkowej w Wolanowie) - liczba uczestników projektów / programów / działań – 190 osób	- liczba projektów / programów / działań – 2 (13 Europejski Tydzień Sportu, Akcja promowania trzeźwego stylu życia w wieku senioralnym) - liczba uczestników projektów / programów / działań – 362 osoby
	Udzielanie rekomendacji oraz pomocy merytorycznej organizacjom pozarządowym, działającym na rzecz osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami.	działanie nieuwzględnione w programie	działanie nieuwzględnione w programie	- liczba udzielonych rekomendacji oraz pomocy merytorycznej - 3 (współpraca ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „RADOŚĆ”)
	Organizowanie i udział w konferencjach oraz warsztatach itp. podnoszących kwalifikacje i poszerzających umiejętności Realizatorów	- liczba zorganizowanych konferencji, szkoleń, warsztatów – 1 (szkolenie dla sprzedawców)	- liczba zorganizowanych konferencji, szkoleń, warsztatów – 1 (szkolenie dla członków GKRPA i Zespołu)	- liczba zorganizowanych konferencji, szkoleń, warsztatów – 2 (warsztat profilaktyczny dla

	Programu.	- liczba uczestników konferencji, szkoleń, warsztatów – 20 osób	Interdyscyplinarnego) - liczba uczestników konferencji, szkoleń, warsztatów – 20 osób	nauczycieli PSP Wolanów, szkolenie dla Pełnomocnika) - liczba uczestników konferencji, szkoleń, warsztatów – 8 osób
Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i art. 15 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Dokonywanie kontroli punktów sprzedaży alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych.	- liczba kontroli – brak kontroli - liczba ujawnionych nieprawidłowości - brak	- liczba kontroli – brak kontroli - liczba ujawnionych nieprawidłowości - brak	- liczba kontroli – brak kontroli - liczba ujawnionych nieprawidłowości - brak
	Cofanie zezwolenia na handel napojami alkoholowymi w przypadku stwierdzenia sprzedaży napojów alkoholowych: osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, a także na kredyt lub pod zastaw.	- liczba wydanych decyzji – brak decyzji cofającej zezwolenia	- liczba wydanych decyzji – brak decyzji cofającej zezwolenia	- liczba wydanych decyzji – brak decyzji cofającej zezwolenia
	W przypadku złamania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych, podejmowanie interwencji i występowanie przed sądem jako oskarżyciel publiczny z pominięciem prokuratury. Przedstawicielami do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego są: Przewodniczący lub Zastępca Przewodniczącego GKRPA.	- liczba interwencji – brak interwencji	- liczba interwencji – brak interwencji	- liczba interwencji – brak interwencji
Opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy.	- liczba wydanych opinii, w tym negatywnych – 6 opinii pozytywnych	- liczba wydanych opinii, w tym negatywnych – 11 opinii pozytywnych	- liczba wydanych opinii, w tym negatywnych – 10 opinii pozytywnych	
Zakup ze środków pochodzących z tytułu opłat od napojów alkoholowych (tzw. malpki) o ilości nominalnej nie-przekraczającej 300 ml	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez spożycie alkoholu poprzez badania trzeźwości m. in. kierowców przez Posterunek Policji w Wolanowie.	działanie nieuwzględnione w programie	działanie nieuwzględnione w programie	- liczba zakupionych materiałów – 1 (Zakup alkometru)

Źródło: opracowanie własne

Źródłem finansowania Programów są środki własne Gminy Wolanów uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2021 roku wysokość dochodów z tytułu opłat alkoholowych Gmina Wolanów planował na kwotę **150 000,00 zł**. W ciągu roku kwota dochodu wzrosła o **29 271,00 zł**. Na koniec roku dochód wynosił **179 271,00 zł**, z którego **wydatkowano kwotę 173 268,60 zł**. Na kolejny rok pozostała do wydatkowania kwota **6 002,40 zł**. Dodatkowo Gmina Wolanów posiada niewykorzystane środki finansowe w wysokości **20 277,00 zł** z lat ubiegłych. Niewykorzystane środki zostaną przekazane na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wolanów na lata 2022-2025 i włączone do budżetu na rok 2022.

5.4. Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi

Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021 został przyjęty uchwałą nr XXVII/180/2020 Rady Gminy Wolanów z dnia 30 listopada 2020 r. Celem głównym programu było zapewnienie efektywnego wykonywania zadań Gminy, wynikających z przepisów prawa, poprzez włączenie organizacji pozarządowych w ich realizację oraz budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem gminnym a organizacjami pozarządowymi.

Cel główny Programu realizowany był poprzez realizację celów szczegółowych zawartych w Programie:

- ożywianie społecznej aktywności Mieszkańców, w tym działalności wolontariackiej,
- poprawa dostępności Mieszkańców Gminy do informacji publicznej i o działalności sektora pozarządowego,
- poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspakajanie potrzeb Mieszkańców Gminy,
- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- prezentacja dorobku podmiotów działalności pożytku publicznego i promowanie ich osiągnięć,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- tworzenie warunków i zachęt do rozwoju już istniejących oraz powstawania nowych organizacji pozarządowych,
- stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej Mieszkańców Gminy,
- zwiększenie udziału mieszkańców Gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- promowanie postaw obywatelskich i prospołecznych.

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi realizowana była w oparciu o zasadę pomocniczości, jawności, efektywności, uczciwej konkurencji, partnerstwa i suwerenności stron, a także legalności.

W 2021 roku Gmina Wolanów wspierała zadania realizowane przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Wsparcie Gminy dotyczyło dofinansowania realizacji zadań pożytku publicznego, mieszczących się w katalogu zadań własnych gminy.

Podstawą formalną współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pożytku publicznego było zlecenie realizacji zadań organizacjom pozarządowym poprzez wsparcie wykonania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji. Przedmiotem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi były głównie zadania realizowane w zakresie kultury fizycznej i sportu, dziedzictwa kulturowego w zakresie upowszechniania i rozwoju kultury ludowej czy w zakresie wspierania osób uzależnionych i ich rodzin.

W 2021 roku zostały ogłoszone dwa otwarte konkursy ofert na realizację zadań w zakresie:

1. wspierania i upowszechnianie kultury fizycznej - zadanie z zakresu kultury fizycznej - organizacja i prowadzenie programów szkolenia sportowego dzieci i młodzieży oraz uczestnictwo w zorganizowanej rywalizacji sportowej w zakresie piłki nożnej i siatkowej;
2. kultura i ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na realizację zadań w zakresie rozwijania wśród ludności, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży świadomości kultury i tradycji regionalnej.

Wzorem lat ubiegłych zadania w głównej mierze miały obejmować swym zakresem jak największą liczbę mieszkańców Gminy Wolanów. Szczegółowe przedsięwzięcia zawarte w projektach mogły być realizowane w formach zapewniających ich najwyższą skuteczność. Na realizację zadań w poszczególnych obszarach konkursu przeznaczono:

- w obszarze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – 110 000 zł
- w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr i dziedzictwa narodowego – 20 000 zł,

W wyniku rozstrzygnięcia konkursu ogłoszonego 11 lutego 2021 roku w obszarze kultura i ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w zakresie wspieranie i upowszechnianie kultury ludowej wśród dzieci i młodzieży dotację na realizację zadania

otrzymało: Stowarzyszenie Miłośników Zespołu Ludowego „Wolnianki”, z którym została zawarta umowa i przyznana kwota dotacji na zadanie w wysokości 20.000 zł.

Ponadto w wyniku rozstrzygnięcia konkursu ogłoszonego 1 marca 2021 roku w obszarze upowszechniania kultury fizycznej i sportu: organizacja i prowadzenie programów szkolenia sportowego dzieci i młodzieży oraz uczestnictwo w zorganizowanej rywalizacji sportowej w zakresie piłki nożnej i siatkowej dotację na realizację zadania otrzymał Gminny Klub Sportowy „JAGUAR” w Wolanowie, z którym została zawarta umowa i przyznana kwota dotacji w wysokości 110.000 zł. Przedmiotowa dotacja została wykorzystana częściowo – w wysokości 104. 486,16 zł, pozostałą część niewykorzystanej dotacji w wysokości 5.513,84 zł zwrócono w terminie określonym w umowie. Należy wspomnieć o tym, iż w roku bieżącym została przeprowadzona kontrola w miejscu realizacji przedmiotowego zadania. Pracownicy Urzędu Gminy Wolanów upoważnieni do przeprowadzenia kontroli sprawdzali poziom realizacji zadań oraz zakładanych rezultatów jak i sposób ich monitorowania.

W 2021 roku na wniosek Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich „Radość” została również na wniosek udzielona dotacja celowa na realizację zadania w zakresie wspierania osób uzależnionych i ich rodzin, zadania pn.: Gminnie i rodzinnie – rehabilitacja i integracja osób uzależnionych i ich rodzin”. Na podstawie złożonej oferty uproszczonej oraz zawartej umowy Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich „Radość” uzyskało dotację w wysokości 9.700,00 zł.

Realizacja Programu współpracy daje podstawę do wniosku, iż przyczynia się on do większej aktywności społecznej organizacji pozarządowych. Aktywność i rozwój organizacji pozarządowych w dużej mierze zależały od działań i wsparcia samorządu Gminy. Aktywizacja Mieszkańców poprzez działalność stowarzyszeń sprzyjała rozwojowi Gminy, a Gmina zyskała cennych partnerów do realizacji zadań statutowych poprzez włączenie lokalnych społeczności. Dzięki kontynuowanej współpracy z organizacjami i dofinansowaniu przez Gminę realizowanych przez organizacje zadań publicznych, budowane jest partnerstwo pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pożytku publicznego.

W 2021 roku Stowarzyszenie Przyjaciół Młodocina Większego i Osób Niepełnosprawnych „Pozytywni” realizowało również projekt pn. „ Rehabilitacja pocovidowa”. Środki na realizację przedmiotowego zadania pozyskała Gmina Wolanów na podstawie złożonego wniosku do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wartość realizowanego zadania wynosiła 100 000,00zł, co stanowi

100% środków pozyskanych na realizację przedmiotowego programu. Powyższe zadanie było realizowane w formie zleconego zadania publicznego w celu przeciwdziałania COVID-19, z pominięciem otwartego konkursu ofert. Zadanie zostało prawidłowo zrealizowane i rozliczone w terminie określonym umową.

Ponadto w 2021 roku w ramach projektu „Inkubacja i Wsparcie Ekonomii Społecznej w subregionie radomskim -IWES 3” powstała Grupa Inicjatywna osób prawnych tj. Gmina Wolanów oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Młodocina Większego i Osób Niepełnosprawnych „Pozytywni” rozpoczęli proces tworzenia Spółdzielni Socjalnej „POŻYTECZNI”. Dzięki aplikowaniu o środki w ramach tego projektu, pozyskano dofinansowanie na utworzenie trzech miejsc pracy w wysokości 79.200,00 zł.

Współpraca Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi w 2021 roku opierała się również na wsparciu działań organizacji od strony merytorycznej tj. pomocy w przygotowaniu i rozliczeniu wniosków grantowych. Wsparcie merytoryczne otrzymały:

- Stowarzyszenie „Razem dla Rozwoju” z Bieniędzic,
- Stowarzyszenie „Inicjatywa Młodych – Kolonia Wawrzyszów”,
- Koło Gospodyń Wiejskich Kolonia Wawrzyszów,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bieniędzicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Chruślicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wawrzyszowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jarosławicach,

W 2021 roku Gmina Wolanów udzieliła również pożyczki krótkoterminowej w kwocie 4 720,00 zł. na potrzeby realizacji projektu grantowego pn. „Utworzenie miejsca rekreacji w miejscowości Chruślice przy Klubie Senior +” realizowanego przez Koło Gospodyń Wiejskich „Babki.pl” z Chruślic. Przedmiotowa pożyczka została zwrócona w terminie 14 dni od otrzymania środków przekazanych na konto KGW przez LGD „Razem dla Radomki”.

Ponadto Gmina Wolanów współpracuje i jest członkiem organizacji społecznych na wielu płaszczyznach związanych z rozwojem regionu oraz wspieraniem działań na rzecz różnych środowisk m.in. Związek Gmin Radomka, Lokalna Grupa Działania „Razem dla Radomki”, Stowarzyszenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego, Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego na rzecz budowy drogi ekspresowej S12.

VI. Stan realizacji zadań oświatowych

W roku 2021 w Gminie Wolanów funkcjonowały: jeden Zespół Szkolno – Przedszkolny w Sławnie, w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Sławnie oraz Samorządowe Publiczne Przedszkole w Sławnie. Trzy szkoły podstawowe – Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wolanowie, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku oraz Publiczna Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Bieniędzcach, a także jedno przedszkole – Samorządowe Publiczne Przedszkole w Wolanowie.

Od 1 września 2021 r. do przedszkoli uczęszcza 278 dzieci, w tym:

- do Samorządowego Publicznego Przedszkole w Wolanowie – 218 dzieci,
- do Samorządowego Publicznego Przedszkole w Sławnie – 60 dzieci.

W wyniku rekrutacji do Samorządowego Publicznego Przedszkole w Wolanowie w roku szkolnym 2021/2022 na 64 wolne miejsca (161 dzieci potwierdziło kontynuację) wpłynęło 87 wniosków o przyjęcie dziecka do przedszkola.

Natomiast do Samorządowego Publicznego Przedszkole w Sławnie podczas rekrutacji zostało złożone 29 wniosków o przyjęcie do przedszkola. Po potwierdzeniu kontynuacji nauki w przedszkolu (29 dzieci - rodzice złożyli stosowną deklarację), pozostało 11 wolnych miejsc. W wyniku przeprowadzonej weryfikacji 16 dzieci nie zostało przyjęte do przedszkola. Stosownie do zapisów art. 31 ust. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.) – dzieci w wieku 3 – 5 lat mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego. W związku z powyższym w celu zapewnienia wszystkim chętnym dzieciom miejsca w przedszkolu, koniecznym było podjęcie decyzji o utworzeniu od 1 września 2021 r. dodatkowego oddziału przedszkolnego z oddziałami zlokalizowanymi w Publicznej Szkole Podstawowej im. Królowej Jadwigi w Sławnie. Organ prowadzący przeznaczył środki z budżetu gminy na prace adaptacyjne ww. lokalu i podjęto stosowne działania w celu utworzenia ww. oddziału.

W 2020 r. do Przedszkola w Wolanowie uczęszczało 212 dzieci - 175 miejsc w 7 oddziałach w przedszkolu oraz 50 miejsc w 2 oddziałach w Publicznej Szkole Podstawowej w Wolanowie. Natomiast do Samorządowego Publicznego Przedszkola w Sławnie uczęszczało 40 dzieci.

Przedszkola czynne są od godz. 7.00 do godz. 17.00 od poniedziałku do piątku. Zapewniają bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w ramach podstawy programowej od

godz. 7.00 do godz. 12.00. Zajęcia wykraczające poza czas przeznaczony na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę są finansowane przez rodziców. Zgodnie z uchwałą Rady Gminy Nr XXXV/185/13 z dnia 28 października 2013 r. w sprawie określenia czasu bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki oraz ustalenia opłat za niektóre świadczenia udzielane przez przedszkole publiczne, dla których organem prowadzącym jest Gmina Wolanów, opłata za jedną godzinę tych zajęć wynosi 1 zł. Przedszkole zapewnia odpłatne wyżywienia dla wychowanków przedszkola. Opłata za korzystanie z wyżywienia została ustalona przez dyrektora przedszkola w porozumieniu z organem prowadzącym wynosi 9.00 zł dziennie.

W roku szkolnym 2020/2021 liczba uczniów w szkołach ogółem wynosiła **922**, w tym **81** w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2021/2022 liczba uczniów w szkołach ogółem zwiększyła się o **6** i wynosiła **928**, w tym **80** w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. Niemalże na tym samym poziomie, liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych wynika z podobnej liczebności dzieci (sześciolatek) - w roczniku 2015 – było to 97 dzieci, natomiast liczba dzieci, która w 2020/2021 jako sześciolatki miały obowiązek odbyć roczne przygotowanie przedszkolne (tj. rocznik 2014) wynosiła 118

W placówkach szkolnych zatrudnionych jest 127 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy i 24 nauczycieli w niepełnym wymiarze co stanowi ogółem 137,10 etatu przeliczeniowego oraz 49 pracowników obsługi i administracji co stanowi 45,25 etatów przeliczeniowych, w tym :

- **w szkołach podstawowych** zatrudnionych jest 93 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy i 22 nauczycieli w niepełnym wymiarze co stanowi ogółem 102,72 etatu przeliczeniowego oraz 35 pracowników obsługi i administracji co stanowi 31,25 etatu przeliczeniowego,
- **w oddziałach przedszkolnych** przy szkołach podstawowych zatrudnionych jest 6 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy,
- **w przedszkolach** zatrudnionych jest 28 nauczycieli w pełnym wymiarze i 2 nauczycieli w niepełnym wymiarze co stanowi ogółem 28,38 etatu oraz 14 pracowników obsługi i administracji w pełnym wymiarze czasu pracy.

W placówkach szkolnych zatrudnionych jest:

	2020/2021	2021/2022
Ogółem zatrudnionych nauczycieli, co stanowi etatów przeliczeniowych	140 nauczycieli 131,16 etatu	151 nauczycieli 137,10
Liczba nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi etatów przeliczeniowych	120 nauczycieli 120 etatów	127 nauczycieli 127 etatów
Liczba nauczycieli w niepełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi etatów przeliczeniowych	29 nauczycieli 11,16 etatu	24 nauczycieli 10,1 etatu
Liczba pracowników obsługi i administracji, co stanowi etatów przeliczeniowych	47 pracowników 44,50 etatu	49 pracowników 45,25 etatu

W szkołach podstawowych ogółem zatrudnionych jest:

	2020/2021	2021/2022
Ogółem zatrudnionych nauczycieli, co stanowi etatów przeliczeniowych	114 nauczycieli 98,82 etatu	115 etatów 102,72 etatu
Liczba nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi etatów przeliczeniowych	89 nauczycieli 89 etatów	93 nauczycieli 93 etatów
Liczba nauczycieli w niepełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi etatów przeliczeniowych	25 nauczycieli 9,82 etatu	22 nauczycieli 9,72
Liczba pracowników obsługi i administracji, co stanowi etatów przeliczeniowych	33 pracowników 30,50 etatów	35 pracowników 31,25 etatu

W oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych zatrudnionych jest 6 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy.

W poprzednim roku szkolnym zatrudnionych było 7 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy w tym 1 nauczyciel na długotrwałym zwolnieniu.

W przedszkolach ogółem zatrudnionych jest:

	2020/2021	2021/2022
Ogółem zatrudnionych nauczycieli, co stanowi etatów przeliczeniowych	28 nauczycieli 25,34 etatu	30 nauczycieli 28,38 etatu
Liczba nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi etatów przeliczeniowych	24 nauczycieli 24 etatu	28 nauczycieli 28 etatów
Liczba nauczycieli w niepełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi etatów przeliczeniowych	4 nauczycieli 1,34 etatu	2 nauczycieli 0,38 etatu
Liczba pracowników obsługi i administracji, co stanowi etatów przeliczeniowych	14 pracowników 14 etatów	14 pracowników 14 etatów

Urząd Gminy Wolanów dokonuje wypłat pomocy zdrowotnej dla nauczycieli w tym również nauczycieli emerytowanych oraz wypłaty dla ekspertów komisji egzaminacyjnej przy awansie zawodowym. W 2021 roku wydatki na ten cel wyniosły 22.878,00 zł, tj. 84,20% planu.

Na finansowanie zadań bieżących w zakresie oświaty wydatki wg planu po zmianach na dzień 30.12.2021 roku wyniosły kwotę 17.601.009,81 zł.

W 2021 roku na finansowanie oświaty wydatkowano kwotę 17.063.057,56 zł, co stanowi 96,94 % planu rocznego, 33,93 % wydatków wykonanych ogółem i 38,56 % wykonanych wydatków bieżących.

Zadania oświatowe są realizowane przez samorząd, a wydatki ogółem (bieżące i majątkowe) na oświatę stały się główną pozycją wydatków budżetu Gminy i stanowią 33,93 % wykonanych wydatków ogółem.

W porównaniu do roku ubiegłego wysokość wydatków bieżących wzrosła po stronie planu o kwotę 1.451.595,81 zł, a po stronie wykonania o kwotę 1.848.364,71 zł.

Planowana subwencja oświatowa na 2021 r. pokrywa 55,78 % planowanych wydatków bieżących Gminy na oświatę i wychowanie, natomiast pozostałe 44,22 % pokrywa Gmina ze środków własnych oraz dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych (tabela 20).

Tabela 20. Wydatki Gminy Wolanów w 2021 r. w jednostkach oświatowych*

Wyszczególnienie	2020	2021	Zmiana	
	w zł		w zł	w %
Wydatki bieżące 801 Oświata i wychowanie	15 214 692,85	17 063 057,56	+1 848 364,71	+12,1
Dochody bieżące 801 Oświata i wychowanie	1 026 014,07	1 350 494,78	+324.480,71	-
Subwencja oświatowa	9 582 318,00	9 818 136,00	+235.818,00	+2,5
Luka finansowa między dochodami a wydatkami	4.606.360,78	5.894.426,78	+1.288.066,00	+28,0
Wydatki bieżące - Szkoły podstawowe 80101				
PSP Bieniędzice	1 479 374,07	1 682 890,17	+203 516,10	+13,8
PSP Mniszek	2 057 461,79	2 406 446,06	+348 985,06	+17,0
PSP Sławno	2 400 042,81	2 791 741,90	+391 699,09	+16,3
PSP Wolanów	4 684 268,95	4 959 108,29	+274 839,34	+5,9
Wydatki bieżące - Oddziały przedszkolne w szkołach 80103				
PSP Bieniędzice	86 672,38	97 876,76	+11 204,38	+12,9
PSP Mniszek	124 526,43	165 352,91	+40 826,48	+32,8
PSP Sławno	88 289,22	60 208,27	-28 080,95	-31,8
PSP Wolanów	124 941,09	194 721,04	+69 779,95	+55,9
Wydatki bieżące - Przedszkola 80104				
SPP Sławno	451 533,11	541 644,16	+90 111,05	+20,0
SPP Wolanów	2 007 583,31	2 351 317,77	+343 734,46	+17,1

*Bez wydatków na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, bez wydatków na podręczniki, na dokształcanie nauczycieli, pomoc zdrowotną i dowóz uczniów.

Wzrost wydatków bieżących w placówkach oświatowych spowodowany był m.in.:

1. Podwyżką wynagrodzeń nauczycieli w wysokości 6% od września 2020 r. kwota

681 254,00 zł, w tym:

PSP Bieniędzice- 81 815,00

PSP Mniszek - 110 395,00

ZSP Sławno - 158 356,00

PSP Wolanów - 222 918,00

SPP Wolanów - 107 770,00, dodatkowo w SPP w Wolanowie wydatki na godziny nadliczbowe (bez pochodnych) wyniosły 121.241,25zł w porównaniu do 57.345,64 zł w 2020 r.

2. Wydatkami sfinansowanymi z programu Laboratoria Przyszłości kwota **212 542,90 zł**, w tym :

PSP Bieniędzice - 29 316,00

PSP Mniszek - 50 866,90

ZSP Sławno - 60 000,00

PSP Wolanów - 72 360,00

3. Wypłatą odpraw emerytalnych kwota **73 595,00 zł**, w tym:

PSP Bieniędzice- 20 600,00 (1 osoba)

PSP Mniszek - 35 156,00 (2 osoby)

ZSP Sławno - 17 839,00 (1 osoba)

4. Kosztami związanymi z urlopami zdrowotnymi nauczycieli **398 312,00 zł**, w tym:

PSP Bieniędzice- 66 679,00 (2 osoby)

PSP Mniszek - 115 558,00 (3 osoby)

ZSP Sławno - 118 012,00 (5 osób)

PSP Wolanów - 98 063,00 (2 osoby)

5. Zakupem usług remontowych **303 966,00 zł**, w tym :

PSP Mniszek - 74 835,00

ZSP Sławno - 154 507,00

PSP Wolanów - 74 624,00

6. Wzrostem zakupu posiłków w przedszkolach **91 872,00 zł** w tym:

ZSP Sławno - 12 770,00

SPP Wolanów - 79 102,00

RAZEM: 1 761 541,90 zł

Wydatki na opłaty za pobyt dzieci z naszej gminy w przedszkolach publicznych i niepublicznych na terenie innych gmin (Radom, Kowala, Orońsko i Zakrzew) wyniosły 168.721,75 zł. (o 54.778,21 zł więcej niż w 2020 r.). Koszt utrzymania oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych wynosił 518.159,00 zł. (o 93.729,88 zł więcej niż w 2020 r.)

Na dowóz dzieci do szkół w 2021 r. wydatkowano kwotę – 355.014,09 zł (o 91.468,86 zł więcej niż w 2020 r.). Środki wykorzystano na:

- dowóz dzieci do szkół wydatkowano 248.129,50 zł,
- dowóz dzieci niepełnosprawnych wydatkowano 67.613,88 zł,
- zwrot kosztów dowozu dzieci niepełnosprawnych do placówek szkolnych przez rodziców ogółem wydatkowano 39.270,71 zł.

Na doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli we wszystkich placówkach oświatowych w 2021 roku wydatkowano kwotę 20.645,00 zł., co stanowi 29,84% planowanych wydatków. Środki zostały wykorzystane na szkolenia Rad Pedagogicznych, indywidualne kursy i szkolenia nauczycieli oraz dopłaty do czesnego dla studiujących nauczycieli.

Na zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w 2021 roku wydatkowano kwotę – 11.306,89zł.

Na pozostałą działalność w 2021 roku zaplanowano kwotę - 30.000,00 zł, a wydatkowano kwotę – 21.978,50 zł. Środki wydatkowano na dofinansowanie sportu w szkole, a w szczególności na zakup sprzętu sportowego, przewóz uczniów na zawody sportowe i dofinansowanie obozu sportowego dla uczniów z PSP w Wolanowie.

W okresie sprawozdawczym podejmowano działania na rzecz poprawy wyposażenia szkół, Gmina Wolanów otrzymała:

- 22.000,00 zł - dofinansowanie ze środków budżetu państwa na realizację Priorytetu 3 programu wieloletniego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021 – 2025”,
- 270.600,00 zł - dofinansowanie w ramach realizacji programu „Laboratoria Przyszłości”. Celem programu jest budowanie kompetencji kreatywnych i technicznych wśród uczniów. W ramach programu szkoły otrzymały od państwa wsparcie finansowe na zakup wyposażenia technicznego niezbędnego do rozwoju umiejętności praktycznych wśród dzieci i młodzieży (wydatkowano kwotę w wysokości 212.542,90 zł w 2021 roku).

VII. Realizacja uchwał Rady Gminy

Rada Gminy Wolanów i Goście podczas obrad sesji absolutoryjnej w czerwcu 2021 r.

Stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym - Wójt Gminy jest organem wykonawczym Gminy, do którego zadań należy m.in. wykonywanie Uchwał Rady Gminy.

Realizując obowiązki nałożone przepisami ustawy samorządowej Wójt Gminy przy pomocy Urzędu Gminy realizował uchwały podjęte przez Radę Gminy w 2021 roku w sposób określony uchwałami. Rada Gminy w roku 2021 obradowała na jedenastu sesjach zwyczajnych podejmując osiemdziesiąt sześć uchwał. Z częstotliwością comiesięczną podejmowane były zmiany w uchwale budżetowej na 2021 rok.

Na sesji w dniu 29 marca 2021 r Rada Gminy Wolanów Uchwałą Nr XXXI/210/2021 uchwałała miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa w sołectwie Wolanów. Natomiast w dniu 29 listopada 2021 r. Uchwałą Nr XXXVIII/264/2021 Rada Gminy Wolanów uchwałała miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa i usług w sołectwie Sławno. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem prawa miejscowego.

Uchwałą Nr XXXIII/226/2021 Rada Gminy Wolanów przystąpiła do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Wolanów do 2030 roku i określenia szczegółowego trybu i harmonogramu prac oraz trybu konsultacji, którą podjęto w dniu 27 maja 2021 roku.

W maju podjęta została uchwała w sprawie wyrażenia zgody na nabycie nieruchomości położonej w miejscowości Sławno w celu zaspokojenia zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej – powiększenie kompleksu szkolnego.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 4 a ustawy o samorządzie gminnym w czerwcu Rada Gminy Wolanów na sesji absolutoryjnej rozpatrywała raport o stanie gminy, podjęła uchwałę w sprawie udzielenia Wójtowi Gminy wotum zaufania oraz jednomyślnie 15 głosami „za” udzieliła Wójtowi Gminy absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2020 rok.

Celem realizacji zadań własnych gminy podjęte zostały w dniu 29 października dwie ważne uchwały, a mianowicie:

- Uchwała Nr XXXVII/257/2021 Rady Gminy Wolanów w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne nabycie nieruchomości niezabudowanej położonej w obrębie Zabłocie, oznaczonej jako działka ewidencyjna nr 384,
- Uchwała nr XXXVII/258/2021 Rady Gminy Wolanów w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne nabycie nieruchomości niezabudowanej położonej w obrębie Chruślice, oznaczonej jako działki ewidencyjne nr 420 i 421,

W dniu 29 grudnia przyjęta została Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Wolanów na lata 2022 – 2032 oraz Uchwała Budżetowa na 2022 rok.

Na tej samej sesji Rada Gminy Wolanów uchwaliła akt prawa miejscowego przyjmując Uchwałę Nr XL/278/2021 w sprawie utworzenia kolejnego ośrodka wsparcia Klubu „Senior+ na terenie gminy Wolanów w miejscowości Młodocin Większy.

Podjęte przez Radę Gminy uchwały Wójt Gminy zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru, jakimi są w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Mazowiecki, natomiast w zakresie spraw finansowych – Regionalna Izba Obrachunkowa.

Zgodnie z art. 7 ust 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, wszystkie uchwały opublikowane zostały w Biuletynie Informacji Publicznej, zaś uchwały stanowiące akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

W podjętych przez Radę Gminy uchwałach organy nadzoru nie dopatrzyły się nieprawidłowości, potwierdzając tym samym fakt, że uchwały są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i nie naruszają właściwego gospodarowania finansami publicznymi.

Nie zaszła również potrzeba wydawania przez organ nadzoru jakim jest Wojewoda Mazowiecki zarządzeń zastępczych w trybie art. 98a ust. 1 i 2 ustawy samorządowej.

Wszystkie uchwały zostały przez organ wykonawczy Gminy wykonane z zachowaniem procedur i terminów określonych uchwałami i przepisami prawa.

VIII. Ważniejsze wydarzenia kulturalne w 2021 r.

Rok 2021, dla Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki w Wolanowie, rozpoczął się ciągle trwającym stanem epidemii i „pełzającym” lockdownem. Mimo wszystko podejmowane były działania, które w zgodzie z aktualnymi przepisami pozwalały na prowadzenie działalności.

W tym miejscu warto przypomnieć, że na strukturę GCKiB składają się dwa współpracujące ze sobą działy – Biblioteka i Dział Organizacji Imprez. Jako jedna instytucja, pionierzy te mieszają się ze sobą i ciągle współpracują. Dlatego też, opisane działania są w dużej mierze wynikiem wspólnej pracy.

Największe wydarzenia w roku 2021r. opisano poniżej.

Kino letnie – był to pilotażowy projekt, w ramach którego mieszkańcy gminy zostali zaproszeni na plac przed budynkiem GCKiB, do wspólnego oglądania polskich filmów (tym razem w reżyserii Juliusza Machulskiego).

Dzięki współpracy z Enea Wytwarzanie udało się pozyskać 50 leżaków, na których wygodnie mogli rozsiąść się goście. Pilotaż sprawdził się i Kino Letnie, będzie dalej kontynuowane. Każda projekcja cieszyła się dużym zainteresowaniem publiczności. Piątkowe wieczory zostały umilone przez filmy takie jak Kiler, Kilerów Dwóch, Vinci, Pieniądze to nie wszystko.

Wydarzenie to pozwoliło na promocję działalności instytucji, pozyskanie nowej publiczności, a także umilenie czasu mieszkańcom.

Letnia Scena Wolanowa – czyli projekt, który zaczyna być małą tradycją placówki. W 2021 r., odbył się jeden koncert na którym wystąpiły dwa zespoły „Alicetea” oraz „Alberto Amati”. Scena wyjątkowo została ustawiona na parkingu przed GCKiB, co wpłynęło na większe zainteresowanie. Dodatkowo zostały zorganizowane letnie warsztaty dla najmłodszych, a także gry i zabawy z przeznaczeniem dla nich. Wydarzenie to ma na celu promowanie wśród odbiorców chęci zapoznania się z muzyką inną niż na co dzień słuchana popkultura, a także jednoczenie mieszkańców. Ważnym aspektem osiągniętym dzięki tej imprezie był jej zasięg promocyjny. Na „Letniej Scenie”, wśród publiczności pojawiło się bardzo dużo osób spoza naszej gminy. Wpłynęło to pozytywnie na budowanie wizerunku gminy. Całość wydarzenia została zorganizowana dzięki współpracy i wsparciu Lokalnej Grupy Działania „Razem dla Radomki”.

Kulturalny Weekend, który przypadł na pierwszy weekend września pozwolił na spełnienie misji kulturalnej na każdej płaszczyźnie. W sobotę w murach GCKiB odbył się wernisaż wystawy **Michała Budzisa** – pt. „Epizody”.

W ramach przygotowanej wystawy, artysta zaprezentował swój nowy artystyczny epizod. Dodatkowo została stworzona strefa kulturalnych rozmów, dzięki której w miłym towarzystwie można było porozmawiać o kulturze, sztuce i wymienić poglądy na temat wystawy.

Wernisaż cieszył się niezwykle dużym zainteresowaniem, zarówno mieszkańców, przyjezdnych jak i zaproszonych ważnych gości. Dzięki temu marka Wolanowa, została wypromowana regionalnie, a także zwiększyła się świadomość mieszkańców spoza gminy na jej temat.

Drugiego dnia zorganizowane zostało „**Narodowe Czytanie**” w ramach, którego czytane były fragmenty „Moralności Pani Dulskiej”. Następnie odbył się koncert oper i operetek w wykonaniu „Katarzyny Bochyńskiej-Wojdył”.

Całość tego weekendu była bardzo ważna. Pozwoliło publiczności zapoznać się zarówno ze sztuką plastyczną, muzyką poważną i operetkową, dziełami polskiej literatury. Jednak najważniejszym jej aspektem była możliwość zachęcenia ludzi do korzystania z naszej oferty w przyszłości. Fragmenty książki, były czytane przez lokalnych seniorów, co przełożyło się na ich aktywizację i mobilizację do uczestniczenia w życiu kulturalnym gminy.

Noc Bibliotek – Harry Potter – Wydarzenie mające na celu promocję czytelnictwa wśród najmłodszych. W jesienny piątkowy wieczór, całość placówki została zamieniona na Hogwart – Szkołę Magii.

Przybyłe dzieci, przebrane za swoje ulubione postaci z cyklu książek brały udział w licznych grach, zabawach, konkursach, warsztatach. Całość imprezy rozpoczęła się o godzinie 20:00, a zakończyła w nocy – by zapewnić najmłodszym dodatkową atrakcję w postaci spędzenia kawałka nocy w murach instytucji.

Wydarzenie to pozwoliło na promocję czytelnictwa wśród najmłodszych, a przede wszystkim na audience development czyli rozwój publiczności.

IX. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

W roku 2021 niezmiennie Gmina Wolanów należała do poniżej opisanych stowarzyszeń międzygminnych.

Związek Gmin Radomka powstały w 1997 roku, zrzesza 6 gmin: Przysucha, Wieniawa, Wolanów, Przytyk, Zakrzew, Jedlińsk. Zadaniem Związku jest wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie ochrony środowiska a w szczególności: opracowanie i realizacja programu retencji rzeki Radomki i jej dopływów; ochrona

różnorodności fauny i flory; podejmowanie wspólnych przedsięwzięć z zakresu usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zanieczyszczeń stałych; tworzenie warunków do rozwoju turystyki. Od 2004 r. co roku Związek organizuje Gwieździsty Zlot Rowerowy, z metą nad Zalewem w Domaniowie, w którym uczestniczą grupy szkolne z jego terenu. W 2021 r. tak jak w 2020 r. ze względu na epidemię zlot nie odbył się. W ramach wydatków majątkowych Związek zrealizował zadanie inwestycyjne pn. „Odnowienie oznakowania szlaku rowerowego na terenie Związku Gminy Radomka. Koszt zadania 110.944,00zł. Podjęto natomiast przygotowania do utworzenia sieci szlaków rowerowych wraz z małą architekturą (tablice informacyjne, punkty naprawy rowerów i miejsca odpoczynku po 4 na terenie każdej z gmin). Na opracowanie dokumentacji wraz z kosztorysem projektu przeznaczono kwotę 23 958 zł.

Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego Na Rzecz Budowy Drogi Ekspresowej S 12 zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 25 października 2006 roku. Prezesem Stowarzyszenia jest Prezydent Miasta Radomia. Stowarzyszenie zrzesza jednostki samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego, łódzkiego i lubelskiego, tj. Gminę Miasta Radomia, Miasto Pionki, Powiat Zwoleń, Gminę Zwoleń, Gminę Opoczno, Gminę Przysucha, Gminę Wieniawa, Gminę Gózd, Gminę Gielniów, Gminę Wolanów, Gminę Orońsko. Głównymi celami Stowarzyszenia są: wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz obrona wspólnych interesów podmiotów będących członkami stowarzyszenia; inicjowanie, propagowanie, przygotowanie i realizacja na terenie zrzeszonych w stowarzyszeniu jednostek samorządu terytorialnego wspólnych przedsięwzięć służących rozwojowi współpracy samorządów na rzecz budowy trasy ekspresowej S12; koordynowanie i wspieranie współpracy na rzecz budowy trasy S12, realizacja innych przedsięwzięć promujących budowę trasy ekspresowej S12. W ostatnich dwóch latach Gmina Wolanów nie realizowała wspólnych przedsięwzięć w ramach działalności w/w stowarzyszenia, a rok 2021 był rokiem bezskładkowym.

Stowarzyszenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego jest samorządnym stowarzyszeniem gmin i powiatu powstałym w roku 2016, powołanym w celu wspierania idei samorządności lokalnej, ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń, promocji osiągnięć oraz koordynacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji, a także w celu pozyskiwania środków pomocowych skierowanych na rozwój obszarów miejskich oraz zwiększenia zaangażowania miast i ich obszarów funkcjonalnych w zarządzaniu środkami strukturalnymi UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Stowarzyszenie ROF

swoim zasięgiem obejmuje łącznie 16 jednostek samorządu terytorialnego: miasto na prawach powiatu – Radom - miasto rdzeniowe ROF pełniące funkcję koordynatora projektu, powiat radomski, gminę miejską i wiejską Pionki, gminy miejsko-wiejskie Iłża i Skaryszew oraz gminy wiejskie Gózd, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia-Letnisko, Kowala, Pionki, Przytyk, Wierzbica, Wolanów, Zakrzew, Orońsko.

W roku 2021 Biuro Stowarzyszenia Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego pracowało nad dokumentem pn. „Plan zrównoważonej mobilności miejskiej”. To dokument mający na celu zaspokojenie potrzeb w zakresie przemieszczania się, ochrony środowiska i zapewnienia lepszej jakości życia. „Plan zrównoważonej mobilności miejskiej” jest przygotowywany z udziałem ekspertów oraz mieszkańców. W tym celu Urząd Gminy Wolanów uczestniczył w webinarium tematycznym. Przeprowadzana była również elektroniczna ankieta wśród mieszkańców. Powyższe działania były podjęte w związku z realizacją Uchwały nr 2/2019 Zarządu Stowarzyszenia Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 12.02.2019 r w sprawie: przystąpienia Stowarzyszenia ROF do realizacji projektu pilotażowego „Przygotowanie i realizacja Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej SUMP” oraz realizacją kolejnego etapu prac zapisanych w Umowie na „Świadczenie usług doradczych dla potencjalnych beneficjentów środków unijnych PO liŚ 2014-2020 w zakresie działań związanych z przygotowaniem i wdrożeniem Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej”.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Razem dla Radomki" (LGD) jest organizacją pozarządową działająca na rzecz rozwoju obszarów wiejskich sześciu gmin znajdujących się na południu województwa mazowieckiego: Jedlińsk, Przysucha, Przytyk, Wieniawa, Wolanów, Zakrzew. W prowadzonych działaniach LGD korzysta głównie ze środków finansowych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i odpowiada za wdrożenie Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR). **W roku 2021** beneficjentem środków z LGD było Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Wolanowie, które realizowało dwa zadania:

- Projekt grantowy "Razem dla Radomki" ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność". Realizacja projektu pn. "Zakup oświetlenia estradowego dla Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki w Wolanowie i organizacja wydarzeń kulturalnych przez Grantobiorcę w ramach projektu pt. "Start-upy na inicjatywy lokalne". Z tego projektu dofinansowany był zakup oświetlenie estradowego.

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie. Inicjatywa realizowana w ramach start-upu wybranego do realizacji przez Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania "Razem dla Radomki" współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Poddziałania 19.3 "Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Projekt pn. "Letnia scena Wolanowa". Dofinansowanie na organizację jednodniowego wydarzenia kulturalnego.

W grudniu 2021 r. Stowarzyszenie w ramach realizacji LSR prowadziło nabór wniosków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla naboru Infrastruktura publiczna: Inwestycje w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę kulturalną, w ramach którego wybrano zadanie „Termomodernizacja budynku wraz z wymianą stolarki i pokrycia dachowego w m. Wawrzyszów - część świetlicowa” do realizacji w roku 2022.

W roku 2021 LGD „Razem dla Radomki” przyznało dofinansowanie dla Stowarzyszenia Dla Przyszłości Gminy Wolanów – na organizację w roku 2022 Dnia patrona w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Sławnie oraz dla Stowarzyszenie Razem dla Rozwoju – na doposażenie placu zabaw dla dzieci w Bieniędzicach. Nabór prowadzono w ramach konkursu pn. „Wsparcie inicjatyw lokalnych”:

Ponadto w roku 2021 w ramach projektu "Bądźmy eko w Dolinie Radomki" w szkole podstawowej w Sławnie przeprowadzone zostało jedno z 12 spotkań informacyjno-edukacyjnych w 7 szkołach obszaru "Razem dla Radomki". Zajęcie skierowane były do uczniów kl I-III i dotyczyły tematów: Selektywna zbiórka odpadów komunalnych dla gospodarki o obiegu zamkniętym, oraz idee Zero Waste i 3U i służyły kształtowaniu postaw proekologicznych wśród dzieci. Drugi projekt z tego obszaru pn. „Dbajmy o powietrze, którym oddychamy” dotyczył spotkań edukacyjno-informacyjnych z zakresu ochrony powietrza oraz ochrony przed hałasem. Zajęcie skierowane były do dzieci szkół podstawowych klas I-III i przeprowadzone zostały w PSP w Przytyku, Mleczkowie, Sławnie, Skrzyńsku, Wieniawie i Jedlińsku. Tematyka, z którą zapoznane zostały dzieci dotyczyła zagadnień wynikających z zapisów Uchwały nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w

województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu (tzw antysmogowej).

Poza uczestnictwem w międzygminnych związkach i stowarzyszeniach w roku 2021 Gmina Wolanów realizowała z innymi samorządami i instytucjami umowy partnerskie:

- porozumienie z Gminą Miasta Radomia, Gminą Kowala i Powiatem Radomskim w zakresie finansowania inwestycji polegającej na budowie odcinka drogi łączącej drogę powiatową oraz ulicę Małcużyńskiego w Radomiu;
- porozumienie ze Skarbem Państwa reprezentowanym przez Wojewodę Mazowieckiego o współpracy przy realizacji Projektu pn. „Mazowieckie Syreny+ - rozbudowa i modernizacja systemu ostrzegania i alarmowania ludności na terenie Gminy Wolanów”;
- porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w sprawie zasad promocji i realizacji na terenie Gminy Wolanów Programu „Czyste Powietrze”;
- umowa z Województwem Mazowieckim o partnerskiej współpracy w zakresie rozwoju oraz zapewnienia usług utrzymania technicznego systemu e-Urząd, w tym oprogramowania EZD i portalu Wrota Mazowsza;
- porozumienie z Wojewodą Mazowieckim na powierzenie Gminie Wolanów obowiązku realizacji prac remontowych na cmentarzu wojennym ofiar terroru z II wojny światowej w Chruślicach oraz przyznania dotacji na ten cel.

Współpraca z samorządem Powiatu Radomskiego w roku 2021 dotyczyła:

- porozumienia w sprawie realizacji zadania polegającego na udzielaniu w 2021 r. nieodpłatnej pomocy prawnej dla mieszkańców powiatu radomskiego – poprzez usytuowanie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w Urzędzie Gminy Wolanów;
- udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na ochronę zdrowia - dofinansowanie budowy stacjonarnego hospicjum;
- porozumienia w sprawie dofinansowanie bieżących kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej w Młodocinie Większym;
- dofinansowania inwestycji drogowej Jaszowice-Waławów –Sławno.

Podsumowanie

Szanowni Państwo,

Przedstawione w niniejszym opracowaniu dane są próbą zobrazowania Państwu stanu Gminy Wolanów na koniec 2021 r., próbą podsumowania zadań realizowanych przez Gminę w 2021 r., swoistym sprawozdaniem z pracy wójta.

Odnosząc się do zawartych w nim informacji należy pamiętać, że Gmina może realizować jedynie te zadania, na które zezwala prawo. Samodzielność gminy jest bowiem zdeterminowana przez prawo, którego konkretyzacją są dochody Gminy i jej wydatki. Te z kolei pokazują zadania Gminy. Raport o stanie gminy jest przedstawiany Państwu po raz czwarty, pozwala więc pokazywać zjawiska i procesy w czasie. Pisząc raport za 2019 r. a potem za 2020 wydawało mi się, że trudno będzie aby w kolejnych latach działa się tak wiele. A tymczasem w 2021 r. przy wsparciu Rady Gminy, z zaangażowaniem Pracowników Urzędu i pomocą Parlamentarzystów udało się pozyskać niewiarygodną wprost wielkość środków 21,4 mln zł, wliczając subwencje rozwojową na inwestycje wodociągowo-kanalizacyjne. Część z tych środków pochodząca np. z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład wpłynie dopiero po zrealizowaniu inwestycji, żeby uregulować nimi faktury wykonawców. Ale są to niewątpliwie środki, którymi możemy dysponować na podstawie promes. Toteż w minionym 2021 r. zrealizowaliśmy inwestycje za ponad 6 mln zł. Nie zaciągając przy tym ani 1 zł planowanego długu. Każda pozyskana złotówka to efekt ogromu ciężkiej pracy wielu osób i efekt zaufania Rady do Wójta. Mając Państwa zaufanie mogę działać, niekiedy ryzykować, bo wiem że wokół mam ludzi wspierających, a nie czyhających na moje potknięcie.

Działalność Gminy w tzw. normalnym roku jest szeroka i złożona w swoim zakresie, bo zadaniem gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb Mieszkańców, a cóż dopiero gdy mamy jeden rok pandemii, a potem drugi rok pandemii! Funkcjonowanie w ciągłej niepewności, która tylko z miesiąca na miesiąc rosła. A teraz jakby tego było mało wojna! Ale o tym będzie w raporcie za 2022 r. W rezultacie pandemii znów odeszło wielu naszych Mieszkańców - 102 osoby odeszło bezpowrotnie, a 98 przyszło na świat i znów podobnie jak w 2020 r. odnotowaliśmy ujemny przyrost naturalny. W efekcie od dwóch lat zmniejsza nam się liczba ludności.

Jednak mimo pandemii, spadku liczby ludności, konieczności wsparcia zamkniętych branż, to był dobry rok dla gospodarki Gminy Wolanów. Co mam pokazuje lektura niniejszego raportu.

Rok 2021 był trzecim rokiem mojej pracy jako wójta Gminy Wolanów. A mam wrażenie jakby minęło 10 lat. W ciągu tych trzech lat wydarzyło się tak wiele. W 2019 r. z różnych źródeł pozyskaliśmy 3,7 mln zł, to była dla mnie wielka radość, bo dawała znacznie większe możliwości działania. W 2020 r. z różnych źródeł pozyskaliśmy 3,8 mln zł, moja radość była ogromna. A tymczasem okazało się, że w 2021 r. wszystkie pozyskane środki na etapie pozytywnego zaakceptowania wniosków wyniosły 17 mln zł, a dodatkowo przyznana subwencja rozwojowa na inwestycje wodociągowo-kanalizacyjne powiększyła tę kwotę do 21,4 mln zł. Te środki pozwalają na sfinansowanie szeregu inwestycji w minionym, bieżącym i przyszłym roku. Trzeba tylko pamiętać, że są to środki na określone cele głównie inwestycyjne. Dzięki tym środkom w ub. roku zrealizowaliśmy inwestycje o wartości ponad 6 mln zł, bez 1 zł długu, bazując jedynie na środkach własnych i pozyskanych. A budżet zamknęliśmy nadwyżką 9,8 mln zł. Mimo roku obciążonego pandemią dochody podatkowe wzrosły w stosunku do 2020 r., za wyjątkiem podatku od środków transportowych. Najbardziej dynamicznie w stosunku do oczekiwanego poziomu wzrosły wpływy z Pit i Cit. Co potwierdza, że sytuacja w gospodarce i na rynku pracy była dobra. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wolanów zmniejszyła się z 538 w 2020 r. do 420 w 2021 r. Do wzrostu dochodów przyczyniły się również intensywne działania w zakresie gospodarki odpadami, wodą i ściekami. W listopadzie 2021 r. po raz pierwszy odcięliśmy wodę największemu dłużnikowi w tym obszarze. Odcięcie tej firmy od ścieków poprawiło również sytuację w gospodarce ściekowej. Generalnie bardzo oszczędna działalność bieżąca spowodowała, że wydatki bieżące były znacznie niższe niż planowano. A w stosunku do 2020 r. wzrosły głównie wydatki na oświatę o 1,8 mln zł. We wszystkich pozostałych działach budżetu wydatki bieżące wzrosły łącznie zaledwie o 600 tys. zł.

Ze względu na spowolnienie tempa procesów administracyjnych, wszelkiego rodzaju uzgodnień i pozwoleń wiele zadań projektowych, które miały być zakończone w 2021 r. przeciągnęła się na 2022 r. Natomiast bez zakłóceń zrealizowaliśmy wszystkie budowy, przebudowy czy modernizacje. Zrealizowaliśmy inwestycje za 6 028 232,40 zł, z czego 3 mln zł przeznaczaliśmy na infrastrukturę techniczną – drogi, wodociągi i kanalizację, a drugie 3 na infrastrukturę społeczną – GOK, klub seniora, świetlice, budynek komunalny, miejsca spotkań i rekreacji.

W 2021 r. wybudowaliśmy dwa nowe odcinki dróg gminnych w Sławnie i Mniszku o łącznej długości 1,4 km oraz w 40% sfinansowaliśmy budowę odcinka drogi powiatowej o długości 4 km od drogi krajowej nr 12 do granicy z gminą Zakrzew przez Kacprowice i Waclawów, wykonaliśmy progi zwalniające w Kolonii Wolanów oraz w Ślepowronie. Zakończyliśmy modernizację chodnika w Kowalance. Kupiliśmy działki na poszerzenie pasa drogowego w Mniszku. Zakończyliśmy projektowanie drogi Garno-Młodocin i w Woli Waclawowskiej, uzyskaliśmy decyzje ZRID na te drogi i pozyskaliśmy 100% ich finansowanie. Zbudowaliśmy pięć odcinków sieci wodociągowej o łącznej długości ponad 2 km w miejscowościach: Bieniędzice, Młodocin Większy, Mniszek, Garno, Wolanów. Rozpoczęliśmy projektowanie przepompowni wody w Bieniędzicach i Garnie, przygotowaliśmy projekt budowy studni pod nowe ujęcie w Mniszku, kontynuowaliśmy projektowanie kanalizacji od Radomia w Ślepowronie. Dofinansowaliśmy 12 przydomowych oczyszczalni ścieków. Wykonaliśmy termomodernizację budynku komunalnego w Wolanowie wraz z wymianą szamb. Zakupiliśmy działki w Wolanowie i Sławnie pod przyszłe parkingi. Pięknie zmodernizowaliśmy świetlicę w Młodocinie Większym pod potrzeby klubu seniora i OSP. Kupiliśmy używany samochód dla OSP Jarosławice, której poprzedni samochód miał prawie 50 lat. Wykonaliśmy instalację fotowoltaiczną na remizie OSP w Strzałkowie oraz stację metrologiczną w Strzałkowie. Wymieniliśmy 15 latarni oświetlenia ulicznego w Kowalance. Rozpoczęliśmy projektowanie oświetlenia w Młodocinie Większym, Wolanowie i Garnie. Ogrodziliśmy place gminne w Chruślicach, Mniszku i Kacprowicach. Doposażyliśmy place zabaw w piękne nowe urządzenia w Jarosławicach, Garnie, Kacprowicach Strzałkowie, Waclawowie, Zabłociu oraz w Wymysłowie. Stworzyliśmy plac zabaw w Sławnie. Kontynuowaliśmy rozpoczętą jesienią 2020 r. przebudowę dawnego GOK i remizy w Wolanowie. Rozpoczęliśmy budowę świetlicy w Rogowej i modernizację budynku świetlicy w Walinach. W szkołach przeprowadziliśmy remonty za ponad 300 tys. zł. Wykonaliśmy jeszcze wiele innych prac mających na celu poprawę jakości życia Mieszkańców Gminy Wolanów, takich jak na przykład prace związane z remontami i utrzymaniem dróg za kwotę 759 tys. zł.

Przedstawiam Państwu ten raport z wielką satysfakcją, radością i dziękczynieniem Bogu i Ludziom. Bo mimo pandemii i niepokojów związanych z bieżącą gospodarką finansową rok 2021 r. okazał się być bardzo dobrym rokiem dla Gminy Wolanów.

Jednak pisząc to zdanie już wiem, że przyszłość nie napawa optymizmem – wojna na Ukrainie i związane z nią skutki rodzącego się kryzysu na skalę globalną delikatnie mówiąc niepokoją.

A przed nami niezmiennie wyzwania/problemy, wśród których najważniejsze przedstawiam poniżej:

Gospodarka wodna – rozwój infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy nie nadąża za dynamicznym rozwojem sieci osadniczej. Dlatego w 2021 r. wybudowaliśmy pięć odcinków sieci wodociągowej o łącznej długości ponad 2 km i wartości 596 232,66 zł, zaprojektowaliśmy trzy kolejne odcinki. Przeprowadziliśmy badania zasobów wody w Mniszku na działce wskazanej pod przyszłe ujęcie wody. Przygotowaliśmy pozwolenie na wiercenie dwóch studni o wydajności 45 m³ każda. Przygotowaliśmy dokumentację na dwie przepompownie wody w Bieniędzicach i Garnie. Zdobyliśmy finansowanie dla tych inwestycji z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład. Jednocześnie dokonaliśmy kolejnej modernizacji ujęcia wody, tak aby wyeliminować do minimum przerwy w dostawie wody. Wzmocniliśmy również poziom wiedzy i kompetencji zasobów ludzkich, realizujących zadania gminy w tym obszarze. Przed nami budowa obu przepompowni i w kolejnych latach ujęcia wody. Wyzwaniem pozostaje również zachęcanie Mieszkańców do retencjonowania wody deszczowej, zatrzymywania jej na swojej nieruchomości.

Gospodarka ściekowa - Gmina Wolanów odprowadza ścieki do oczyszczalni w Wólce Domaniowskiej (tj. teren Gminy Przytyk) przez teren Gminy Wieniawa. Oczyszczalnia ścieków w Wólce Domaniowskiej wymaga od dłuższego czasu modernizacji w celu dostosowania jej do ilości ścieków spływających do niej z podłączonych miejscowości na terenie trzech gmin – Przytyk, Wieniawa, Wolanów. Przewidywany koszt modernizacji to obecnie już ponad 20 mln zł. Ta sytuacja hamuje rozwój sieci kanalizacyjnej w zachodniej części gminy. I stawia gminę w trudnej sytuacji. Dlatego konieczna jest pilna budowa gminnej oczyszczalni ścieków dla skanalizowanej części zachodniej gminy, aby uniezależnić się od sąsiadów, którzy nie wykonują żadnych działań aby zmodernizować oczyszczalnię, tylko straszą wypowiedzeniem umowy, a właściwie już nie straszą, tylko wypowiedzieli – Przytyk Wieniawie a Wieniawa nam. Ponadto lokalizacja i niestaranne wykonanie kanalizacji powoduje napływ znacznej ilości wody deszczowej do kanalizacji. Nie posiadając własnej oczyszczalni Gmina Wolanów musi płacić również za każdy metr sześcienny wody deszczowej napływającej do kanalizacji. Co w deszczowych porach roku naraża gminę na znaczne wydatki. Ogromne są również potrzeby w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej. Na

2,5 tys. gospodarstw domowych zaledwie 381 podłączone jest do sieci kanalizacyjnej. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom obecnie zakończono projektowanie 4,5 km sieci kanalizacyjnej od strony Radomia. W minionym roku pozyskano finansowanie na poziomie 95% na budowę tej kanalizacji. Od 2020 r. kontynuowany jest gminny program dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Dotychczas dofinansowano 36 takich oczyszczalni.

Gospodarka odpadami – w 2020 r. Gmina Wolanów podpisała umowę na odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości na terenie gminy na 3 lata tj. 2021-2023. Powyższe pozwoliło zgodnie z oczekiwaniami wyeliminować wpływ wzrostu cen zagospodarowania odpadów i dzięki racjonalnej gospodarce za cały 2021 r. dołożyliśmy do systemu zbiórki odpadów od Mieszkańców jedynie 978,36 zł. Problemem pozostają dzikie wysypiska i odpady porzucone, w tym w miejscach publicznych – na ich usunięcie Gmina Wolanów wydała w 2021 r. 217 tys. zł. Wciąż w systemie gospodarki odpadami jest o tysiąc osób mniej niż wynosi liczba Mieszkańców naszej gminy. No i patrząc na obecne ceny paliwa obawy będą przyszłe ceny usług odbioru odpadów.

Infrastruktura drogowa – dotychczas utwardziliśmy wszystkie gminne drogi publiczne, które posiadały wymaganą przepisami prawa szerokości pasa. Obecnie pozostaje nam budowanie dróg z zastosowaniem tzw. specustawy drogowej czyli wywłaszczania nieruchomości. Procedura ta jest długotrwała i kosztowna. W ciągu dwóch ostatnich lat przygotowaliśmy dwie takie dokumentacje. Obecnie trwa budowa tych dróg. W 2021 r. zdobyliśmy środki na ich budowę w wysokości 100% wydatków. Nadal w sądzie od dwóch lat pozostaje sprawa zasiedzenia na drogach, których odcinki są zajęte pod S7. Rozpoczęliśmy również procedurę komunalizacji dróg w sołectwach Ślepowron, Sławno, Podlesie. Obecnie w przygotowaniu jest wniosek o zasiedzenie dróg w sołectwach Mniszek, Wymysłów i Garno. Niestety procedury te ciągną się latami. Trwa zatwierdzenie podziałów geodezyjnych dotyczących wyznaczenia drogi na obszarze objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Mniszek, opracowanym w 2002 r. Po ich zatwierdzeniu droga zostanie wytyczona. W 2021 r. na terenie gminy utwardzono asfaltem 5,4 km dróg, wykonaliśmy progi zwalniające na kolejnych dwóch drogach. Progi zwalniające mają wciąż tyle samo zwolenników co przeciwników dlatego dla potwierdzenia woli Mieszkańców co do ich instalowania podtrzymujemy zasadę, że propozycja montażu progów powinna wynikać z decyzji sołectwa co do podziału funduszu sołectkiego na dany rok.

Infrastruktura społeczno - kultura – wiele wydarzyło się w tym obszarze w 2021 r. Zawansowane są prace dotyczące przebudowy i termomodernizacji budynku dawnego GOK i remizy w Wolanowie, pięknie wyremontowano świetlice i garaż OSP w Młodocinie Większym, wspaniale prezentuje się świetlica w Walinach, rośnie budynek świetlicy w Rogowej i Kolonii Wawrzyszów. W 2021 r. dodatkowo złożyliśmy wniosek na dofinansowanie termomodernizacji i wymiany pokrycia dachowego świetlicy w Wawrzyszowie. Jak widać wiele pracy i środków zaangażowano w nadrobienie zaległości w rozwoju infrastruktury społeczno-kulturowej w naszej Gminie. W pierwszej połowie 2023 r. wszystkie te inwestycje będą zakończone.

Rozwój centrów wsi – ważnym obszarem rozwoju lokalnego jest również tworzenie i rozwój tzw. centrów wsi. Współczesna wieś, która jest w znacznej mierze miejscem odpoczynku po pracy dla ludzi, potrzebuje takich miejsc. W Gminie Wolanów w większości miejscowości takie centra tworzą się przy świetlicach bądź placach zabaw. Wiele już zrobiono w tym obszarze. Można powiedzieć, że ponad połowa sołectw ma nieźle wyposażone place zabaw, ale w wielu sołectwach jeszcze nie ma takich wspólnych terenów rekreacyjnych. W 2021 r. przeznaczono na ten cel ponad 300 tys. zł. Doposażono place zabaw w wielu miejscowościach - w Jarosławicach, Garnie, Kacprowicach, Strzałkowie, Waclawowie, Zabłociu oraz w Wymysłowie, ogrodzono tereny publiczne w Kacprowicach, Mniszku i Chruślicach. W Sławnie stworzyliśmy plac zabaw od podstaw. W tym obszarze docenić należy aktywność sołectw oraz stowarzyszeń działających w sołectwach Bieniędzice, Chruślice czy w Kolonii Wawrzyszów. Dobrze jakby KGW z innych sołectw odważyły się na pisanie takich projektów.

Zasoby mieszkaniowe – a właściwie ich brak i kiepski stan oraz problematyczni lokatorzy to kolejne wyzwanie. W 2021 r. przeprowadzono termomodernizację budynku komunalnego w Wolanowie, w którym znajdują się trzy lokale mieszkalne i jeden usługowy. Wymieniono również szamba dla wszystkich lokali. Wartość prac wyniosła ponad 185 tys. zł. Dodatkowo odzyskano po problematycznych lokatorach i wyremontowano lokal mieszkalny w Garnie oraz w Mniszku. Zakupiono również dla lokatorów mieszkań komunalnych 5 garaży blaszanych. Wobec ogromu wyzwań i problemu z ustaleniem lokalizacji odsunięto w czasie projektowanie nowych mieszkań komunalnych.

Zagospodarowanie przestrzenne – zrealizowane na terenie gminy inwestycje drogowe o zasięgu centralnym – oddanie do użytku drogi ekspresowej S7 przyczyniły się do zmiany potrzeb w zakresie zagospodarowania terenów wzdłuż tejże drogi, dotychczas tereny

rolnicze stały się dostępne i dobrze skomunikowane toteż są przedmiotem zainteresowania inwestorów. Jednakże zmiana ich przeznaczenia z rolniczego wymaga zmiany dokumentów regulujących kwestie planowania przestrzennego. Od dwóch lat trwają rządowe prace określające nowy porządek prawny w tym zakresie. Wejście w życie nowych regulacji planowane jest na początek 2023 r. Dlatego nie ma sensu przystępować do opracowania nowego studium. Niestety obecnie obowiązujące studium zagospodarowania przestrzennego Gminy Wolanów pochodzące z 2000 r. jest na tyle stare, że nie może być już zmieniane. Dlatego konieczne jest opracowanie nowego dokumentu planistycznego. Ale ze względu na zmianę prawa należy poczekać do wejścia w życie nowych regulacji. Po wejściu w życie nowych regulacji bez zwłoki przystąpimy do opracowania takiego dokumentu. Szczególnie, że wszystkie gminy będą miały trzy lata na jego przygotowanie. Ma to być tzw. plan ogólny zastępujący dotychczasowe studium.

Ochrona środowiska/redukcja emisji – przepisy prawa nakładają na gminę zadania wynikające z tzw. Europejskiego Zielonego Ładu, czyli przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną. Dokumentem, który opisuje stan i kierunki działania gminy w tym zakresie jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, opracowany w 2021 r. na lata 2021-2026 r. Cele Planu w długim okresie obejmują: zmniejszenie strat ciepła w budynkach użyteczności publicznej, mieszkalnych i działalności gospodarczej poprzez ich termomodernizację, wzrost liczby zmodernizowanych systemów grzewczych we wszystkich sektorach użytkowników energii – dążenie do ograniczenia „niskiej emisji” i poprawy efektywności energetycznej, propagowanie oraz wsparcie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, ograniczenie zapotrzebowania na energię elektryczną poprzez wymianę energochłonnych źródeł światła, modernizacje w systemie oświetlenia ulicznego, poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej, właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej, podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy, podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetycznej. Wszystko to czynimy i każdego roku realizujemy inwestycje publiczne wpisujące się w cele zawarte w PGN. Aby wesprzeć Mieszkańców w aplikowaniu o środki na termomodernizację i wymianę pieców w 2021 r. uruchomiliśmy w gminie punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze”, w którym można uzyskać pomoc i składać wnioski. Jednak wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne w sektorze prywatnym przebiega bardzo powoli. Inwentaryzacja wykonana na koniec 2020 r. wskazywała, że w domach prywatnych na terenie gminy jest około 1700 szt. kotłów nie spieniających norm

określonych w uchwale antysmogowej Sejmiku Województwa Mazowieckiego z października 2017 r., nowelizowanej w maju b.r. Co oznacza, że potrzeby w sektorze prywatnym są ogromne. Do końca czerwca wszyscy właściciele budynków zobowiązani są do złożenia informacji o emisyjności budynków. Wtedy będziemy wiedzieć dokładnie ile źródeł ciepła w sektorze prywatnym jest pozaklasowych, a ile spełniających obecnie obowiązujące normy. Na gminie ciąży obowiązek kontroli w tym zakresie. A trzeba pamiętać, że zgodnie z ww. uchwałą antysmogową od 1 stycznia 2023 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno nie spełniających wymogów dla klas 3,4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012 (tzw. pozaklasowych), a od 1 stycznia 2028 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012, co oznacza brak możliwości eksploatacji instalacji, w których pali się węglem. Wyjątek stanowią użytkownicy kotłów klasy 5 wg normy PN-EN 303-5:2012, którzy będą mogli z nich korzystać do końca ich żywotności, jeśli zostały zainstalowane przed 11 listopada 2017 r. Duże nadzieje wiążemy w tym zakresie z uruchomieniem 11 km gazociągu na terenie naszej gminy, już jesienią 2022 r. Zasadnym wydaje się, jeśli środki na to pozwolą, wsparcie Mieszkańców przy wymianie kotłów gminnym programem dofinansowania.

Oświata – niezmiennie największym zadaniem/wydatkiem dla budżetu Gminy Wolanów jest oświata. Sfera, w której przepisy stanowi poziom rządowy władz publicznych, a niestety w coraz większym zakresie finansuje samorząd. W 2018 r. z subwencji oświatowej gmina pokryła 67% bieżących wydatków na oświatę. W 2019 r. na 14,7 mln zł wydatków na oświatę subwencja oświatowa pokryła 64%. W 2020 r. na 15,2 mln zł wydatków na oświatę subwencja oświatowa pokryła 59%. A w 2021 r. na 17 mln zł wydatków bieżących na oświatę subwencja pokryła 57,6% wydatków. Tendencja ta już nie tylko niepokoi, ale wręcz stanowi zagrożenie dla równowagi budżetowej gminy. Wydatki bieżące w dziale oświata wzrosły w 2021 r. o 12%, podczas gdy we wszystkich pozostałych działach budżetu wydatki bieżące wzrosły jedynie o 2%. Szybko rosnące wydatki na oświatę, z których większość to płace i pochodne, nie znajdują odzwierciedlenia w subwencji na ten cel i tym samym konsumują dochody własne gminy! Jednocześnie reforma podatku dochodowego doprowadziła już w 2022 r. do zmniejszenia dochodów własnych/bieżących gminy o 1,2 mln zł. A planowana od lipca 2022 r. kolejna reforma podatku dochodowego zapewne znów zmniejszy poziom tych dochodów, boję się myśleć o ile. Jednocześnie od maja b.r. wprowadzono podwyżki dla nauczycieli o 4,4%, dodatkowe godziny specjalistyczne tzn. z pedagogiem, psychologiem. A od stycznia 2023 r. znów wzrośnie płaca minimalna. Natomiast póki co subwencja nie

wzrosła. Nieadekwatny do rzeczywistych potrzeb system finansowania zadań oświatowych jest zagrożeniem dla funkcjonowania samorządu. Ww. dane nie obejmują wydatków inwestycyjnych, a przecież infrastruktura oświatowa stale wymaga nakładów! Wśród najpilniejszych potrzeb jest wymiana źródła ciepła w PSP w Wolanowie i w SPP w Wolanowie, wymiana okien i ocieplenie starej części budynku PSP w Mniszku. Później przygotowanie terenów sportowych przy PSP Sławnie i w Mniszku, utwardzenie terenu przy PSP w Bieniędzicach i w Wolanowie.

Powyższe nie wyczerpuje katalogu problemów, z jakimi mierzy się Gmina Wolanów każdego dnia. Odnosząc się do nich trzeba mieć na uwadze, że Gmina działa w bardzo trudnym obszarze - wobec ograniczoności środków i nieograniczoności potrzeb – każdego dnia poszukujemy kompromisów pomiędzy tym co społecznie oczekiwane a tym co ekonomicznie uzasadnione. Sytuację bardzo utrudnia niestabilne otoczenie – najpierw pandemia i widmo kryzysu, teraz wojna i widmo jeszcze większego kryzysu, wyjątkowo wysoka inflacja i coraz więcej czynników pozostających poza naszym wpływem, które niestety silnie destabilizują nasze finanse.

Pozostając z wyrazami szacunku

Wójt Gminy Wolanów

dr Ewa Markowska-Bzducha

Spis tabel

Tabela 1. Gmina Wolanów – dane demograficzne	5
Tabela 2. Dochody Gminy Wolanów za 2021 r.....	11
Tabela 3. Wydatki Gminy Wolanów w 2021 r. według podstawowych grup wydatków.....	16
Tabela 4. Harmonogram spłaty długu (w zł).....	22
Tabela 5. Prognoza limitu zadłużenia Gminy Wolanów na najbliższe lata	22
Tabela 6. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Wolanów w 2021 r.	23
Tabela 7. Wykonanie wydatków na przedsięwzięcia realizowane w ramach Funduszu sołeckiego w 2021 r.....	26
Tabela 8. Zadania inwestycyjne wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Wolanów na lata 2015-2022 zrealizowane w 2021 r.	31
Tabela 9. Gminne drogi publiczne na koniec 2021 r.	36
Tabela 9a. Gminne drogi wewnętrzne na koniec 2021 r.....	40
Tabela 10. Rejestr zawartych umów na dostawę wody	43
Tabela 11. Rejestr zawartych umów na ścieki	48
Tabela 12. Dane dotyczące infrastruktury oświetlenia dróg	50
Tabela 13. Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Wolanów w 2021r	51
Tabela 14. Ilość odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi z odpadów odebranych i zebranych z terenu Gminy Wolanów w 2021r.	51
Tabela 16. Realizacja priorytetów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Wolanów w 2021r.....	54
Tabela 17. Dane dotyczące realizacji programu usuwania azbestu w latach 2011-2021.....	55
Tabela 18. Cele, kierunki działań i wskaźniki realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolanów w latach 2019-2021	59
Tabela 19. Cele, kierunki działań i wskaźniki realizacji Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.....	63
Tabela 20. Wydatki Gminy Wolanów w 2021 r. w jednostkach oświatowych*	74